

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΣΤΗ ΝΙΣΥΡΟ

4-6 Αυγούστου 2001

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΙΑΜ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΗΣ

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ
ΣΤΗ ΝΙΣΥΡΟ

4-6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2001

ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 2021

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΝ
ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

ΕΠΑΙΝΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Διεύθυνση Γραφείων:

«ΓΙΑΝΝΙΔΕΙΟΣ ΝΙΣΥΡΙΑΚΗ ΕΣΤΙΑ»

3ης Σεπτεμβρίου 25 Αθήναι 104 32

Τηλ. 210 8994533

Ιστοσελίδα : www.nisyriakesmeletes.gr

Ηλεκτρ. Ταχυδρομείο: info@nisyriakesmeletes.gr

Επιμέλεια Εκδόσεως: **Κώστας Διαμ. Χαρτοφύλης**

© ♦ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

*Εξώφυλλο: Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος
προσκυνά την Εικόνα της Παναγίας Σπηλιανής.*

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση - Εκτύπωση: Τυπογραφείο: Νικήτα Κων. Καράλη

ISBN: 978-618-83260-2-6

JOHN DIAM. CHARTOFYLIS

THE CHRONICLE OF THE VISIT
OF HIS HOLINESS THE ECUMENICAL
PATRIARCH BARTHOLOMEW
IN NISYROS

AUGUST 4-6, 2001

ANNIVERSARY PUBLICATION
OF THE
NISYRIAN STUDIES' SOCIETY

ATHENS 2021

**ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ**

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Διαμ. Χαρτοφύλης
Αντιπρόεδρος: Ιωάννης Νικήτα Κουμέντος
Γενικός Γραμματεύς: Ειρήνη Παν. Κατσιματίδου
Ταμίας: Ιωάννης Κ. Νικολόπουλος
Μέλη: Μιχαήλ Ν. Βεζυρόγλου
Ασημένη Τρ. Μπίλλη
Νικόλαος Παν. Νικολόπουλος

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. Γενά Αγγελική, *Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
2. Διατσιόγκου-Νικολοπούλου Ευγενία, *Αρχαιολόγος, Msc (ΟΧΟΝ)*
3. Ζαχαριάδης Θεοδόσης, *Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*
4. Καλύβας Στάθης, *Πανεπιστήμιο Οξφόρδης.*
Μέλος Ακαδημίας Τεχνών και Επιστημών Αμερικής & Ακαδημίας
Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών Μεγάλης Βρετανίας
5. Κοντορίνη Βάσα, *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
6. Κουρούνη Μαίρη, *Πανεπιστήμιο Πειραιώς*
7. Μαστρογιάννη Ασπασία, *Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
8. Οικονομίδης Γεώργιος, *Φιλολόγος (Ελληνική-Αγγλική)*
9. Σακελλαρίδης Ν. Ιωάννης, *Πανεπιστήμιο Johns Hopkins*
Βαλτιμόρη ΗΠΑ.
10. Σακελλαρίδης Νεοφ. Νικόλαος, *Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Λάρισα*
11. Σκούρτου Ελένη, *Πανεπιστήμιο Αιγαίου*
12. Τουρπανλής Ζαχαρίας, *Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ

Νισύρου: Γεώργιος Ν. Σακελλαρίδης
ΗΠΑ: Ντίνος Α. Ράλης
Ρόδου: Ευαγόρας & Μαρία Νικολάου
Κω: Κώστας Γ. Σαρρής

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΙΝΑΙ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ ΤΟΥ
ΝΤΙΝΟΥ ΡΑΛΗ

ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΔΕΠΟΥΤΑΤΟΥ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Πίνακας Περιεχομένων

	σελ.
➤ Πρόλογος	11
➤ Χαιρετισμός Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου	14
➤ Χαιρετισμός Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου και Αστυπалаίας	15
➤ Χαιρετισμός Ηγουμένου Ι. Μονής Παναγίας Σπηλιανής	16
➤ Ο Οικουμενικός Πατριάρχης προσκυνητής στην Παναγία Σπηλιανή	17
➤ Ο εορτασμός των 600 χρόνων της Ι.Μ. Παναγίας Σπηλιανής και η πρωτοβουλία του Συλλόγου Νισυριών Αθηνών «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»	19

1η ημέρα επισκέψεως

➤ Άφιξη και υποδοχή του Πατριάρχου στο λιμάνι Νισύρου	27
➤ Δοξολογία στον Ιερό Ναό Παναγίας Ποταμίτισσης	32
➤ Ανακήρυξη του Οικουμενικού Πατριάρχου εις Επίτιμον Δημότην Νισύρου	37
➤ Επίσημο γεύμα, από τον Μητροπολίτην Ρόδου	41
➤ Δοξολογία στην Ι. Μονή Παναγίας Σπηλιανής	45
➤ Έναρξη πνευματικού συμποσίου για τα 600 χρόνια της Ι. Μονής. Εισήγηση Εφόρου Αρχαιοτήτων Δρς Ι. Βολανάκη	51
➤ Λιτάνευση της Ιεράς Εικόνας της Παναγίας	60
➤ Επίσημο δείπνο από τον Δήμαρχο Παναγιώτη Κατσιματίδη	64

2η ημέρα επισκέψεως

➤ Πατριαρχική Θεία Λειτουργία στον Ναό της Ποταμίτισσας	69
➤ Απονομή οφφικίου Άρχοντος Ακτουαρίου στον Ν. Γιαννίδη	75
➤ Δεξίωση	78
➤ Αγιασμός-εγκαίνια Αρχαιολογικού Μουσείου	81

➤ Επίσημο γεύμα από τον Γιάννη Ανδ. Κατσιματίδη	87
➤ Επίσκεψη στα Κοινοτικά Διαμερίσματα	90
➤ Επίσκεψη στο Ηφαίστειο. Έναρξη Συμποσίου για το περιβάλλον	94
➤ Επίσημο δείπνο από τον Νομάρχη Δωδεκανήσου Σ. Καραγιάννη	112

3η ημέρα επισκέψεως

➤ Πατριαρχική Χοροστασία στον Ναό του Αγ. Νικήτα	119
➤ Αναγόρευση του Οικουμενικού Πατριάρχου εις Επίτιμον Πρόεδρον της «Εταιρείας Νισυριακών Μελετών».	128
➤ Παρουσίαση βιβλίου με τις εισηγήσεις στο συμπόσιο του Ιδρύματος Εθνικού και Θρησκευτικού Προβληματισμού.	132
➤ Επίσκεψη στη νησίδα Γυαλί.	133
➤ Απονομή αναμνηστικών στους Συλλόγους Νισυρίων	139
➤ Αναχώρηση της Α.Θ. Παναγιώτητος του Οικουμενικού Πατριάρχου	144
➤ Φωτογραφικό Απάνθισμα από την επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχου	147

Πρόλογος

Είκοσι χρόνια πέρασαν από τον Αύγουστο του 2001, από τότε, που το όνειρο έγινε πραγματικότητα. Ο Οικουμενικός μας Πατριάρχης, επισκέφθηκε τη Νίσυρο, για πρώτη φορά στην ιστορία και είχαμε την εξαιρετική τιμή να τον αναγορεύσουμε Επίτιμο Πρόεδρο της Εταιρείας μας. Όσοι είχαμε την ευλογία να ζήσουμε εκείνες τις στιγμές, θεωρούμε τον εαυτό μας εξαιρετικά τυχερό.

Το έτος που διανύουμε, συμπληρώνονται επίσης εξήντα χρόνια ιεροσύνης της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, καθώς επίσης και τριάντα χρόνια πατριαρχίας του.

Τύχη αγαθή, οι επέτειοι αυτοί συμπίπτουν και με την επέτειο των εξήντα χρόνων από την ίδρυση της Εταιρείας μας.

Ενώπιον αυτών των επετείων, η Εταιρεία μας δεν θα μπορούσε να μείνει αδρανής και αδιάφορη. Για να διασωθούν οι μνήμες και όλα τα σημαντικά γεγονότα της επισκέψεως του πατριάρχου στο νησί μας, αποφασίσαμε την έκδοση του παρόντος επετειακού τόμου. Και για την καταγραφή του χρονικού της επισκέψεως, θεωρήσαμε ως το πιο κατάλληλο πρόσωπο, τον τέως Πρόεδρο του Σύλλογου Νισυρίων Αθηνών «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» τον Γιάννη τον Χαρτοφύλη, ο οποίος είχε την ιδέα, τόσο του πανηγυρικού εορτασμού των εξακοσίων ετών από της δημιουργίας της Ιεράς Μονής της Παναγίας Σπηλιανής, όσο και της προσκλήσεως της Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου να επισκεφθεί το νησί μας, συμμετέχοντας στις πανηγυρικές εκδηλώσεις. Εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας προς τον κ. Χαρτοφύλη για την αποδοχή της προτάσεώς μας.

Οι ευγνώμονες ευχαριστίες όλων των αρμοδίων προς τον Παναγιώτατο, και η έκδηλη χαρά όλων για την αποδοχή της προσκλήσεώς μας να επισκεφθεί και να ευλογήσει την ακριτικήν νή-

σον μας, λαμπρύνοντας ταυτόχρονα με την παρουσία του και τις εορταστικές εκδηλώσεις για την συμπλήρωση εξακοσίων ετών από της ιδρύσεως της Ι. Μονής της Παναγίας Σπηλιανής, έχουν εκφραστεί με τις προσφωνήσεις τους προς αυτόν, όπως καταγράφονται στον τόμο.

Σε ένα τόμο αυτού του περιεχομένου, θεωρείται εκ των ών ουκ άνευ, να προηγηθεί ο χαιρετισμός-ευλογία, τόσο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου κ.κ. Ναθαναήλ, όσο και του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου και Αστυπалаίας κ.κ. Παϊσίου, Πρωτοσυγγέλλου της Μητροπόλεως Ρόδου, επαρχίαν της οποίας αποτελούσε τότε η Νίσυρος, ο οποίος είχε αναλάβει και όλο το βάρος του προγραμματισμού και της υλοποίησης του προγράμματος, καθώς επίσης και του Καθηγουμένου τότε και τώρα της Ι.Μ. Παναγίας Σπηλιανής, Αρχιμανδρίτου κ. Στεφάνου, άμεσου συνεργάτου και συμπαραστάτου του Πρωτοσυγγέλλου. Θερμές εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας προς τους σεβασμιωτάτους και προς τον Άγιον Ηγούμενον, για την αποδοχή της παρακλήσεώς μας και την αποστολή των χαιρετισμών οι οποίοι προηγούνται της καταγραφής του χρονικού.

Τέλος, θερμές είναι οι ευχαριστίες μας προς τον Μεγάλο Ευεργέτη της Εταιρείας μας και εκπρόσωπό μας στις ΗΠΑ, τον Ντίνο Ράλη, Άρχοντα Δεπουτάτον της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, ο οποίος με την χαρακτηρίζουσαν αυτόν προθυμία, ανέλαβεν αυτοβούλως τη χορηγία της εκδόσεως.

Η συμβολή όλων των ανωτέρω, συνετέλεσε στη δημιουργία του τόμου αυτού, τον οποίον με χαρά παραδίδουμε στο αναγνωστικό κοινό και κυρίως στις επερχόμενες γενεές, αφού πρόκειται για κιβωτό απαθανατίσεως των γεγονότων της ευλογητής επισκέψεως του Οικουμενικού Πατριάρχου στην ακριτική Νίσυρο.

Αθήνα Άνοιξη του 2021

Κωνσταντίνος Διαμ. Χαρτοφύλης

Αντιναύαρχος Λ.Σ. (ε.α.)

Πρόεδρος Εταιρείας Νισυριακών Μελετών

Χαιρετισμοί

- **Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου**
- **Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου και Αστιπαλαίας**
- **Ηγουμένου Ι. Μονής Παναγίας Σπηλιανής**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΩΟΥ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΟΥ

Αξιότιμον

κ. Κωνσταντίνον Διαμ. Χαρτοφύλην
Πρόεδρον Έταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν
Εἰς Ἀθήνας

Αγαπητέ κ. Πρόεδρε,

Ἀσμένως ἐδέχθημεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Έταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν διὰ τὴν ἔκδοσιν Ἐπετειακοῦ Τόμου ἐπὶ τῇ εἰκοσαετηρίδι τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου εἰς τὴν νῆσον Νίσυρον καὶ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἐξηκονταετηρίδος ὅλης ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Έταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν.

Ὅντες, ἅπαντες, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ἐκ τῶν πλέον ἐκλεκτῶν καὶ διακεκριμένων, τῆς ποιμνῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πολλαπλῶς γενόμενοι ἀποδέκται τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φροντίδος αὐτοῦ καυχόμεθα ἐν Κυρίῳ διὰ τὸ ἔξαιρετικόν τοῦτο προνόμιον καὶ ἀγαλλόμεθα ἐπὶ τῇ, ποικιλοτρόπως ἐκφρασθεῖσαν καὶ ἐκφραζομένην, μερίμνῃ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας διὰ τὸν τόπον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δι' ἕνα ἕκαστον ἡμῶν.

Ὁ Παναγιώτατος μέ τὰς σοφὰς τελεσφόρους πρωτοβουλίας του, μέ τὴν τιμὴν τῆς παρ' ἡμῖν ἐπισκέψεως καὶ τὴν ἀνύστακτον φροντίδα του δι' ἡμᾶς, ὡς εὐστοργος πατήρ, ἐπιστηρίζει ἐν πάσῃ ἀγαθότητι καὶ σοφίᾳ τὰς ἡμετέρας προσπάθειας χαίρων διὰ τὴν πρόδοον τῶν, ὅπου γῆς, τέκνων Αὐτοῦ. Ἀφορμῇ, ὄχι τυχαία, διὰ τοιαύτην χαρὰν εἶναι καὶ ἡ ἐπὶ ἐξήκοντα συναπτά ἔτη δραστήριος παρουσία καὶ ἡ πάνυ ὠφέλιμος πολυσχιδῆς τε καὶ πολυεπίπεδος δρᾶσις τῆς Ἑμετέρας Έταιρείας, ἡ ὅποια δι' ἔργων καὶ λόγων προβάλλει, διαδίδει, διασώζει καὶ, ἐν ἀγαστῇ συνεργασίᾳ μεθ' ἑτέρων φορέων τῆς Νισύρου, προστατεύει τὸν πολιτισμὸν, τὰ μνημεῖα, τὰς παραδόσεις, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα, τὴν ἀγαθὴν μνήμην, τόπων καὶ ἀνθρώπων, ὡς ἀσφαλῆς δέ κιβωτός προσφέρει τὴν πολῦτιμον δυνατότητα νὰ τὰ γνωρίσουν, νὰ τὰ ἀγαπήσουν καὶ νὰ τὰ ἐνστερνωτοῦν καὶ αἱ νεώτεροι γενεαί.

Ἐπὶ δέ τούτοις, εὐχόμενοι ἐκ μέσης καρδίας, πᾶσαν παρὰ Κυρίου εὐλογίαν εἰς Ὑμᾶς, προσωπικῶς, εἰς τὰ Μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ εἰς τὰ Μέλη τῆς Έταιρείας Ὑμῶν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς πᾶν ἀγαθόν καὶ λυσιτελές διὰ τὸν τόπον ἡμῶν ἔργον διατελοῦμεν μετ' εὐχῶν διαπύρων καὶ τιμῆς.

Ἐν Νισύρῳ, ἐν τῷ Ἐπισκοπείῳ, τῇ 27ῃ Ὀκτωβρίου 2020

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† ὁ κῶδ κω' Νισύρου Ναθαναήτ)

† Ο ΚΩΟΥ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΟΥ ΝΑΘΑΝΑΗΛ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΕΡΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ & ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ
ΛΕΡΟΣ 85400
Ἐπικοινωνία: τηλ.2247023211 – φαξ. 2247022339
Διαδίκτυον: www.im-leka.gr , e-mail: mitropolerou@yahoo.gr

Ἀρ.Πρωτ.: 279Α

Ἐν Λέρῳ τῇ 5ῃ Νοεμβρίου 2020

Ἐντιμώτατον Κύριον
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΧΑΡΤΟΦΥΛΗΝ
Πρόεδρον Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν
3^{ος} Σεπτεμβρίου 25
Εἰς Ἀθήνας

Φίλτατέ μοι κε Πρόεδρε,
Χαίρετε ἐν Κυρίῳ.

Μετά πολλῆς χαρᾶς ἔλαβον τὴν ἀπὸ 23-10-2020 ἐπιστολὴν σας, διὰ τῆς ὁποίας κάνετε μοι κοινῶν τῆς ἐπαινετῆς κατὰ πάντα πρωτοβουλίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, νά ἐπιμεληθῆτε καί νά ἐκδόσῃτε τιμητικόν τόμον ἐπὶ τῇ εὐλογητῇ ἐπισκέψει, εἰς τὴν εὐανδρον καί ἀριστοτόκον Νῆσον τῶν Νισυρίων, τῶν ἐγγύς καί τῶν μακράν, τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Αὐθέντου καί Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ μὴν Αὐγούστον 4^{ον} -6^{ον} τοῦ σωτηρίου ἔτους δισχιλιοστοῦ πρώτου.

Σᾶς συχαίρω ἐγκαρδίως διὰ τὴν εὐγενῆ ἀπόφασίν Σας νά καταγράψῃτε εἰς τόν ἐπετειακόν ἐπὶ ἐκδόσει τόμον τῆς Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, ἡ ὁποία κατὰ ἐξήκοντα ἔτη δράσεώς της εἶναι πρωτοπόρα ἀνά τόν Ἑλλαδικόν χῶρον, διὰ τό ὄ,τι προσφέρει καί προσφέρετε ὡς δῶρα ἀγάπης διὰ τὴν προσφυλὴν Σας Πατρίδα, τὴν εὐλογημένην Νίσυρον, τὴν ὁποίαν σκέπει, φρουρεῖ καί προστατεύει ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ Σπηλιανή, τὰ μεγάλα καί σπουδαῖα διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῆς Νήσου γεγονότα, ἅτινα διεξήχθησαν, χάριτι θεία, κατὰ τὴν εὐλογητὴν ἐπίσκεψιν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Κυριάρχου, Δεσπότου καί Αὐθέντου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν Νίσυρον.

Εἰς τὰς δέλτους τοῦ ἐπετειακοῦ αὐτοῦ τόμου, εἶμαι βέβαιος ὅτι θά καταγραφοῦν εἰς τὰς σελίδας αὐτοῦ τὰ ἱστορικά ἐκεῖνα κείμενα, ἐν γράμμασι καί ἐν φωτογραφίαις, καί θά ἀναμνησθῶμεν πάντες ἡμεῖς ἐκεῖνας τὰς εὐλογημένας ἡμέρας τοῦ Δεκαπενταυγούστου τοῦ 2001.

Ἐπὶ τούτοις καί αὐθις συχαίρω πάντας διὰ τὴν ἐπαινετὴν αὐτὴν πρωτοβουλίαν, καί σᾶς ἀσπάζομαι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Κωνσταντῖνος Χαρτοφύλης

† Ὁ Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπалаίας ΠΑΪΣΙΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΩΟΥ ΚΑΙ ΝΙΣΥΡΟΥ
ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Αξιότιμον

κ. Κωνσταντίνον Διαμ. Χαρτοφύλην
Πρόεδρον Έταιρείας Νισυριακών Μελετών
Εις Αθήνας

Παρά τό γεγονός ότι πέρασαν ήδη είκοσι χρόνια ή καρδιά μας σκιρτά ακόμη στην ανάμνηση τής ύποδοχής στό νησί μας, τήν αγαπημένη μας Νίσυρο, τής Αύτου Θειοτάτης Παναγιότητος του Οικουμενικού μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

Καθώς ανατρέχουμε σέ εκείνες τίς όντως ιστορικές στιγμές ή μνήμη μας σταματά στην ύποδοχή τής σεπτής μορφής του ύψηλου έπισκέπτη μας, ό όποιος μέ τήν παρουσία του εύλόγησε τήν Ιερά Μονή μας, τήν Παναγιά μας, μά και τήν Νίσυρο όλη.

Η ύποδοχή, ή επίσημη Δοξολογία στην Παναγία τήν Ποταμήτισσα και στην Ιερά Μονή μας, ή λιτάνευση τής Ιεράς Εικόνας τής Παναγίας Σπηλιανής από τήν Ιερά Μονή πρós τήν Παναγία Ποταμήτισσα, ή επίσκεψη του Πατριάρχου μας στά χωριά τής Νισύρου, στό Ηφραίστειο, κοντά στό όποιο φύτεψε μία έλιά, ή μετάβαση στή νήσο Γυαλί, όπου φύτεψε έναν κέδρο, καθώς και οι θερμότατες εύχές του και ή ζεστασιά τής αγάπης του πού φαίνονταν σέ κάθε του βήμα, σέ κάθε του κίνηση και έκφράζονταν μέ κάθε του λόγο είναι γεγονότα χαραγμένα στον νοΰ και στην καρδιά μας, αλλά κυρίως στή σύγχρονη ιστορία τής Νισύρου.

Η σεπτή Πατριαρχική Έπίσκεψη ήταν μία μοναδική, μία ξεχωριστή τιμή για όλους μας και ή καλύτερη εύκαιρία για νά συσφίξουμε ακόμη περισσότερο, τίς έτσι και άλλως στενότητες, σχέσεις του νησιού μας μέ τή Μητέρα Έκκλησία.

Μέ αυτές τίς λίγες σκέψεις, πού καταθέτω επικαλούμενος τήν εύλογία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ, του πολυσέβαστου Ποιμενάρχη μας, άπευθύνω τίς εγκάρδιες και ειλικρινείς εύχαριστίες μου στην Έταιρεία Νισυριακών Μελετών, ή όποια εδώ και έξήντα χρόνια σπριζεί τίς παραδόσεις και καλλιεργεί τον πολιτισμό στό νησί μας. Θερμότατες εύχαριστίες και συγχαρητήρια άπευθύνω και σέ εσάς προσωπικά Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε για τήν άξιέπαινη πρωτοβουλία νά αναλάβετε τήν άποτύπωση τών γεγονότων αυτής τής ιστορικής έπισκέψεως σέ τόμο, ώστε νά τά ξαναζήσουμε έμείς πού ήμαστε παρόντες και νά τά ζήσουν και νά τά γνωρίσουν οι άλλοι.

Έν Νισύρω, τή 12η Νοεμβρίου 2020

Ο ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΗΣ

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ ΣΤΗΝ Ι.Μ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ

Ἐν κάποια χρόνια πριν φανταζόταν κάποιος πως θα έρθει ημέρα, κατά την οποίαν ο Προκαθήμενος της Ορθοδοξίας, ο Οικουμενικός Πατριάρχης, θα επισκεπτόταν τη Νίσυρο, πως θα τελούσε Πατριαρχική Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό του νησιού, στην εκκλησία της Παναγίας της Ποταμίτισσας και μάλιστα πως η Λειτουργία θα μεταδιδόταν τηλεοπτικά σ' όλο τον κόσμο, ασφαλώς αυτή η σκέψη θα εθεωρείτο το πιο ευφάνταστο και το πιο τολμηρό όνειρο.

Όνειρο όμως, που έγινε πραγματικότητα, όταν η Νίσυρος είχε τη μεγάλη τιμή και την ευλογία να φιλοξενήσει από τις 4 έως τις 6 Αυγούστου του έτους 2001, τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο, ο οποίος τίμησε το νησί μας με την ιστορική επίσκεψή του, λάμπρυνε με την παρουσία του τις εκδηλώσεις, για τον εορτασμό των 600 χρόνων από την ίδρυση της Ιεράς Μονής Παναγίας Σπηλιανής και έδωσε την ευλογία του στις χιλιάδες του κόσμου, που συνέρρευσαν εις προϋπάντηση και υποδοχή εις το νησί μας.

Όλοι τους άνοιξαν την καρδιά τους για να εκδηλώσουν τον σεβασμό και τα ειλικρινή συναισθήματά τους προς τον Προκαθήμενον της Ορθοδοξίας, προσφέροντάς του μια «φωτοφόρον υποδοχήν με φωτεινούς λόγους, με φωταυγείς τιμάς, με κρυστάλλινα συναισθήματα, με λάμποντα πρόσωπα και με πυρπολουμένας από αγάπην και σεβασμόν καρδίας», όπως ο ίδιος την χαρακτήρισε.

Κι εκείνος, απλός και καταδεκτικός, με πραότητα και καλοσύνη ψυχής, με την επιβλητική παρουσία του, απνύθυνε χαιρετισμόν αγάπης και πατρικής στοργής, εξέπεμψε μηνύματα αισιοδοξίας και θάρρους προς τον απλό κόσμο, ενεψύκωσε και ενεθάρρυνε τους ανθρώπους του μόχθου και έδειξε απεριόριστη την πατρική του στοργή και αγάπη προς τα μικρά παιδιά.

Ακμαίος, ακούραστος με απaráμιλλη ζωπικότητα, ανέβηκε προσκυνητής στο Μοναστήρι της Σπηλιανής, τέλεσε πανηγυρικήν Πατριαρχική Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό της Ποταμίτισσας, επισκέφθηκε και τα άλλα τρία χωριά του νησιού και έγινε δέκτης της αγάπης και του σεβασμού των κατοίκων τους, επισκέφτηκε το Μοναστήρι της Παναγίας της «Κυράς», μετέβη εις το Ηφαισείο, όπου παρακολούθησε ενδιαφέρουσα επιστημονική ενημέρωση, από τον καθηγητή του Γεωλογικού τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών Δημ. Παπανικολάου, ενώ από τον ίδιο χώρο και εκδηλώνοντας την εγνωσμένη ευαισθησία του σε θέματα φροντίδας και προστασίας του περιβάλλοντος, προέβη σε επίκαιρη ομιλία και εξέπεμψε ανάλογα μηνύματα προς όλο τον κόσμο. Επίσης επισκέφθηκε τα ορυχεία ελαφρόπετρας στην απέναντι νησίδα Γυαλί και είχε την ευκαιρία να συναντηθεί και να συνομιλήσει με τους εργαζομένους, με τους οποίους μάλιστα συνέφαγε και τους απύθυνε λόγους αγάπης, θάρρους και αισιοδοξίας, ενισχύοντάς τους στον αγώνα και στο μόχθο της καθημερινότητας.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης, κατά την παραμονή του στη Νίσυρο, απύθυνε περί τις 30 ομιλίες, χαιρετισμούς και αντιφωνήσεις, πέρα από τα επ' ευκαιρία χαιρετιστήρια μηνύματα. Και ήταν οι λόγοι του, λόγοι αγάπης, στοργής, νουθεσίας, σύνεσης, θάρρους, εμπύκωσης. Ήταν παρακαταθήκες προς τις επερχόμενες γενιές, δοσμένες από ένα στόμα «τοῦ καὶ ἀπὸ γλῶττης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδὴ», όπως θα έγραφε και σ' αυτή την περίπτωση ο Όμηρος.

Η επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχου στη Νίσυρο, έχει γραφεί ως ορόσημο αναντικατάστατο στην ιστορία του νησιού. Και η Νίσυρος εφεξής θα έχει το δικαίωμα να σεμνύνεται και να υπερηφανεύεται για την εύνοια, την οποίαν έδειξε ο Οικουμενικός Πατριάρχης στο νησί μας και για τη μεγάλη τιμή, που του επιφύλαξε με την τριήμερη σ' αυτό επίσκεψή του.

Όμως ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά:

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ 600 ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ

Με πρωτοβουλία του

Συλλόγου Νισουρίων Αθηνών «Ο Γνωμαγόρας»

Στη Νίσυρο, όπως είναι γνωστό, υπάρχει το μοναστήρι της Παναγίας Σπηλιανής, που τιμάται εις μνήμην της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, κτισμένο στην κορυφή ηφαιστειογενούς βράχου, ύψους 40 περίπου μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας, της οποίας το κύμα λούζει τους πρόποδες του βράχου, ο οποίος προσφυώς έχει αποκληθεί «**Μετέωρον της Δωδεκανήσου**». Πρόκειται για ένα πανδωδεκανησιακό προσκύνημα, αλλά και με χιλιάδες προσκυνητών που καταφθάνουν κάθε χρόνο από διάφορα άλλα μέρη της Χώρας, ενώ στο πανηγύρι του, το Δεκαπενταύγουστο, δημιουργείται το αδιαχώρητο.

Είναι όμως και ένα θησαυροφυλάκιο, που εκτός από την ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονική του κτηριακού του συγκροτήματος, περικλείει και άλλα υψίστης ιστορικής, αρχαιολογικής και θρησκευτικής σημασίας κειμήλια, όπως η θαυματουργός Εικόνα της Παναγίας η οποία συνδέεται με πλήθος θρύλων, παραδόσεων, ιστορικών περιστατικών και θαυμάτων.

Η Παναγία παρουσιάζεται Βρεφοκρατούσα, κατέχει το δεξιόν του Τέμπλου και με την ιδιαιτερότητα να φέρει τον Χριστό στο δεξιό Χέρι της. Πρόκειται για σπάνιο εικονογραφικό τύπο της Παναγίας, που προέρχεται από τους πρώτους Χριστιανικούς χρόνους και αποδίδεται, κατά την παράδοση, στον Ευαγγελιστή Λουκά.

Στο πίσω μέρος της Εικόνας, εμφανίζεται ημίσωμος ο Άγιος Νικόλαος, έργο του 14ου αιώνα. Η εικόνα είναι αναρτημένη σε ξυλόγλυπτο τέμπλο, που όπως αναγράφεται σε εμφανέστατο σημείο του, χρονολογείται από το 1725 (ΑΨΚΕ). Υπάρχουν Λείψανα Αγίων, εις τη βιβλιοθήκη της Μονής υπάρχουν σπάνιες εκδόσεις, ενώ από

το διατηρούμενο αρχείο της αντλεί ο ερευνητής πολύτιμα στοιχεία της ιστορίας και της παράδοσης της Νισύρου. Για τον χρόνο δημιουργίας της Μονής δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία.

Όμως οι γνώμες και οι απόψεις όλων των ερευνητών, ιστορικών, αρχαιολόγων, που έχουν ασχοληθεί με το θέμα, συμπίπτουν στο ότι πρόκειται για κτίσμα του 14ου αιώνα και από τον χρόνο εκείνο άρχισε και η λειτουργία της Μονής. Με βάση τα στοιχεία αυτά και επικειμένης της έλευσης του έτους 2000, κρίθηκε σκόπιμο όπως δοθεί ιδιαίτερη επισιμότητα στον εορτασμό των εξακοσιοστών γενεθλίων της Μονής, με στόχο την ανάδειξη και περαιτέρω προβολή, τόσο της ιστορίας, όσο και της προσφοράς της.

Την ιδέα του εορτασμού συνέλαβε ο γράφων, Γιάννης Χαροφύλης, τότε Γεν. Γραμματέας και μετέπειτα Πρόεδρος του Συλλόγου των Νισυρίων Αθηνών «ο Γνωμαγόρας», ο οποίος σε εισήγησή του προς το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου, επισήμανε και αιτιολόγησε τη σκοπιμότητα του εορτασμού, προκειμένου να φωτιστεί και να τιμηθεί η πορεία της Μονής ως πνευματικού φάρου και να εξαρθεί η όλη θρησκευτική και εθνική προσφορά της, ιδιαίτερα κατά τους χρόνους της σκλαβιάς του νησιού. Και πρότεινε να αναλάβει ο Σύλλογος την πρωτοβουλία και το συντονισμό των ενεργειών, ώστε να τεθεί η πρόταση υπόψη όλων των εμπλεκόμενων τοπικών αρχών και φορέων και συγκεκριμένα της υπάρχουσας τότε μοναστηριακής επιτροπής, της δημοτικής αρχής, αλλά και όλων των ανά τον κόσμο Νισυριακών Συλλόγων, ώστε ο εορτασμός να λάβει παννισυριακό χαρακτήρα και με τη δική τους συγκατάθεση, να προχωρήσουν οι περαιτέρω ενέργειες προς την Ιεράν Μητρόπολη Ρόδου, εις την οποίαν υπήγετο η Εκκλησία της Νισύρου, προ της υπαγωγής της στην Ιεράν Μητρόπολη Κώου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο ενέκρινε ομόφωνα την εισήγηση κι αμέσως ο Σύλλογος απέστειλε την ακόλουθη, από 18/11/1999 επιστολή προς τους προαναφερθέντες φορείς, με κοινοποίηση προς την Ιερά Μητρόπολη, για ενημέρωση:

«Όπως είναι ήδη γνωστό, όλες οι υπάρχουσες ιστορικές ενδείξεις συγκλίνουν εις το ότι η Ι. Μονή Παναγίας Σπηλιανής έχει ιδρυθεί κατά τον 14ον αιώνα και ως εκ τούτου, κατά τον επικείμενο νέο χρόνο 2.000 συμπληρώνονται 600 χρόνια ζωής της.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας, πιστεύοντας εις την

ανάγκη να προβληθεί ευρύτερα η *Ι. Μονή*, αλλά και να αναδειχθεί και να τιμηθεί η μέχρι τώρα πορεία της, ως πνευματικού Φάρου του νησιού μας και να εξαρθεί η όλη θρησκευτική, κοινωνική και εθνική προσφορά της, ιδιαίτερα κατά τους χρόνους της σκλαβιάς, θεωρεί σκόπιμο όπως:

- Τα επικείμενα εξακοσιοστά γενέθλια της *Ι. Μονής* εορταστούν με τη δέουσα τιμή και μεγαλοπρέπεια, σε συνδυασμό με την εορτή της Παναγίας, τον ερχόμενο Αύγουστο.
- Ο εορτασμός περιλαμβάνει ένα κύκλο πνευματικών, θρησκευτικών, πολιτιστικών, μουσικών και άλλων εκδηλώσεων, με ανάλογες ομιλίες από έγκυρους ομιλητές από το χώρο της εκκλησίας, της ιστορίας, του πολιτισμού, της τέχνης κλπ.
- Στις εκδηλώσεις προσκληθούν ανώτατοι αξιωματούχοι από το χώρο της Εκκλησίας και άλλοι εκπρόσωποι από το χώρο της πολιτικής, κοινωνικής, πνευματικής κλπ. ζωής.
- Η προετοιμασία του εορτασμού, ο καθαρισμός και ο συντονισμός του προγράμματος, ανατεθούν σε επιτροπή, που θα συγκροτηθεί με απόφαση της *Ι. Μητροπόλεως*, από επιλεγμένους συμπατριώτες μας, τόσο από τους εντός, όσο και από τους εκτός Νίσυρου, μετά από υπόδειξη των αρμόδιων τοπικών αρχών, σε συνεργασία με τους κατά τόπους Νισυριακούς Συλλόγους.
- Οι εκδηλώσεις τεθούν υπό την πνευματική αιγίδα και ευλογία του Μητροπολίτου Ρόδου κ.κ. Αποστόλου.

Παρακαλούμεν όπως εξετάζοντας τα ανωτέρω, μας γνωρίσετε τις επί του θέματος απόψεις σας, προκειμένου να αναληφθούν οι περαιτέρω ενδεδειγμένες ενέργειες».

Η πρόταση του «Γνωμαγόρα» έγινε με ενθουσιασμό δεκτή από τους παραλήπτες της επιστολής, οι οποίοι συνεχάρησαν τον Σύλλογο για την πρωτοβουλία του και τον εξουσιοδότησαν να αναλάβει τις παραπάνω ενέργειες.

Μετά και τη σύμφωνη γνώμη των λοιπών Νισυριακών φορέων, ο Σύλλογος υπέβαλε επίσημη πρόταση, προς την *Ι. Μητρόπολη Ρόδου*, ως η από 5/4/2000 επιστολή:

«Σεβασμιώτατε,

Επανερχόμενοι στην από 18 Νοεμβρίου 1999 επιστολή μας, η οποία έχει κοινοποιηθεί και προς την Ι. Μητρόπολη και μετά από σύμφωνη γνώμη των τοπικών αρχών και των Νισυριακών Συλλόγων, παρακαλούμε όπως συμφωνήσετε όπως η επικείμενη συμπλήρωση 600 χρόνων, από την ίδρυση της Ι. Μονής Παναγίας Σπηλιανής, εορτασθεί με επισημότητα και σε χρόνο που θα καθοριστεί κατά την υμετέραν κρίση και σύμφωνα με τα προτεινόμενα στην προαναφερθείσαν επιστολή.

Υπό την υμετέραν κρίση θέτομεν ωσαύτως την πρόταση όπως, προσκληθεί και λαμπρύνει διά της παρουσίας του τις εορταστικές εκδηλώσεις, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος.

Σκόπιμο θεωρούμεν όπως, εφ' όσον η πρότασή μας τύχει της υμετέρας εγκρίσεως, συγκαλέσετε, αμέσως μετά από το Πάσχα, σύσκεψη στα γραφεία της Ι. Μητροπόλεως, εκπροσώπων των αναφερομένων στην κοινοποίηση της παρούσης Νισυριακών φορέων, πλην αυτών του εξωτερικού, για μια κατ' αρχήν συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων, σχετικά με τον καταρτισμό του προγράμματος, τη συγκρότηση της επιτροπής και άλλες αναγκαίες λεπτομέρειες, ώστε να αρχίσουν στη συνέχεια οι ενδεδειγμένες ενέργειες, για την προετοιμασία του εορτασμού».

Θα σημειώσουμε ότι, η επιστολή είχε καθαρά τυπικό χαρακτήρα, αφού προηγουμένως και σε επανειλημμένες συζητήσεις του Προέδρου του «Γνωμαγόρα» με τον τότε Πρωτοσύγκελο της Μητροπόλεως Ρόδου και μετέπειτα Μητροπολίτη Λέρου, Καλύμνου και Αστυπалаίας κ. Παΐσιο, είχαν εξασφαλιστεί η συγκατάθεση του Μητροπολίτου, ο οποίος μάλιστα προθυμότατα συγκατετέθη, για την πρόσκληση του Οικουμενικού Πατριάρχου.

Παρά ταύτα και για καλύτερο συντονισμό, αλλά και πληρέστερη ενημέρωση συνεκλήθη σύσκεψη στο γραφείο της Μητροπόλεως υπό την Προεδρία του Πρωτοσυγγέλλου, στην οποία παρέστησαν εκπρόσωποι της εκεί νισυριακής παροικίας, των εμπλεκομένων φορέων της Νισύρου, καθώς και ο Πρόεδρος του «Γνωμαγόρα», ως εκπρόσωπος και των λοιπών Νισυριακών Συλλόγων, ο οποίος ήταν και ο κύριος εισηγητής.

Συζητήθηκαν οι προτάσεις του «Γνωμαγόρα» και έγιναν ομόφωνα δεκτές, με μόνη διαφοροποίηση στον προταθέντα χρόνο του εορτασμού, προκειμένου αυτός να καθοριστεί, στα πλαίσια των υποχρεώσεων του Πατριάρχου, εφ' όσον βεβαίως θα απεδέχεται την πρόσκληση.

Μετά από την αποδοχή και την από κάθε άποψη εξέταση της πρότασης, ο Μητροπολίτης Ρόδου **Απόστολος** υπέβαλε προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη τη σχετική πρόταση, με την ακόλουθη, υπ' αριθμ.1061/22.12.2000 επιστολή του:

«Παναγιώτατε Δέσποτα.

Ευλαβώς αναφέρω τη Υμετέρα θειοτάτη Παναγιότητα και τη περι Αυτήν Αγία και Ιερά Συνόδω, ότι χάριτι θεία η Πανσεβάσμιος Ιερά Μονή Παναγίας της Σπηλιανής, νήσου Νισύρου, εν τω περιπεύσαντι Δισχιλιοστώ Σωτηρίω έτει, συμπληρώνει εξακόσια έτη από της ιδρύσεώς της.

Η πνευματική αυτή κνυέλη, ο ιστορικός αυτός φάρος ανά τους αιώνας, είχεν ανημμένην την φλόγα της πίστεως και εφώτιζεν εις τα νάματα της ακραιφνούς Ορθοδόξου ημών πίστεως, τους εγγύς και τους μακράν της νήσου ευσεβείς και φιλοπροόδους Νισυρίους.

Οι ευσεβείς Νισύριοι, προσβλέποντες πάντοτε μετά δέους εις την Χάριν και μεσιτείαν της Υπερμάχου Στρατηγού, της Παναγίας της Σπηλιανής, εγκουχώνται δια το Ιερόν τούτο Παλλάδιον, την Ιεράν Μονήν, την οποίαν θεωρούσιν όντως το μέγιστον κειμήλιον, ο παρέλαβον εκ των προγόνων των και το διαφυλάσσουν ως κόρη οφθαλμού.

Τούτο το ιερόν και πανσεβάσμιον κειμήλιον θέλοντες ίνα προβάλωσιν επί τω λαμπροτέρω, προγραμματίζουσιν εορταστικάς εκδηλώσεις, εντός και εκτός της νήσου, επίκεντρον δε των εορταστικών εκδηλώσεων θα αποτελέσει το πρώτον δεκαπενθήμερον του μηνός Αυγούστου, το οποίον δια τους όπου γης οικούντας Νισυρίους είναι τι το ξεχωριστόν, είναι το ιερόν αναβάπτισμα εις τας ρίζας, τα ήθη και τα έθιμα, είναι η μεγίστη αναφορά των εις την Έφορον, Προστάτιν και Πολιούχον της Ευάνδρου και αριστοτόκου Πατρίδος των, της Νισύρου.

Τιμής, σεβασμού και νυικής αφοσιώσεως, θέτουσι κοινή ομοφώνω

αποφάσει, την τιμητική προεδρεία εις την Υμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα, του όλου εορτίου προγράμματος, το οποίον και υποβάλλω προς έγκρισιν, υπό της Υμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος, εξαιτούμενοι τας θεοπειθείς Αυτής Πατρικάς ευχάς και ευλογίας, υποβάλλοντες άμα την θερμήν ικετευτικήν παράκλησιν, όπως η Υμετέρα θειοτάτη Παναγιότης αγαθνομένη, τιμήση δια της υψηλής Αυτής παρουσίας το μέγα τούτο γεγονός του εορτασμού των εξακοσίων ετών από την ίδρυσιν της παλαιφάτου και Ιστορικής Ιεράς Μονής Παναγίας της Σπηλιανής.

Επί τούτοις κατασπαζόμενος την Αγίαν Δεξιάν της Υμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος, μετά σεβασμού βαθυτάτου, διατελώ, ο Ρόδου Απόστολος».

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης **Βαρθολομαίος**, με την γνωστή ευαισθησία και το ενδιαφέρον, που τον διακρίνει, τόσο για την Εκκλησία της Δωδεκανήσου, όσο και για τις λοιπές Μητροπόλεις της Ελληνικής επικράτειας (Κρήτης και Νέων Χωρών), οι οποίες υπάγονται απ' ευθείας εις την δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αποδέχθηκε προθύμως την πρόσκληση, αποστέλλοντας προς τον Μητροπολίτη Ρόδου το ακόλουθο απαντητικό Πατριαρχικό γράμμα που δημοσιεύεται στην επόμενη σελίδα:

Η είδηση της απόφασης του Οικουμενικού Πατριάρχου, να αποδεχθεί την πρόσκληση και να επισκεφθεί τη Νίσυρο, έγινε δεκτή στο νησί με ανεκλάλητον ενθουσιασμό, ενώ με τον ίδιο ενθουσιασμό ενημερώνονταν και οι ανά τον κόσμο Νισυριακές Κοινότητες, με τους συμπατριώτες μας να προγραμματίζουν τις διακοπές τους, ώστε να παραστούν στην υποδοχή του Πατριάρχου και να δεχθούν την ευλογία του.

Ιδιαίτερη ήταν η τιμή για τον Σύλλογο Νισυρίων Αθηνών «Γνωμαγόρα», ο οποίος, ως εισηγητής της πρότασης και συντονιστής των προκαταρκτικών διαδικασιών, έβλεπεν ότι οι προσδοκίες, με τις οποίες ξεκίνησε η πρωτοβουλία του, είχαν επιτυχή έκβαση.

Μετά από τις πρώτες ενθουσιώδεις εκδηλώσεις, άρχισαν σταδιακά να δραστηριοποιούνται οι διάφοροι φορείς, που θα ανέλαβαν ενεργό ρόλο στο μεγάλο αυτό γεγονός.

Πρώτη ενέργεια ήταν η συγκρότηση, με απόφαση του Μητροπολίτου Ρόδου, της οργανωτικής επιτροπής, υπό την προεδρία του ιδίου, αναπληρωμένου από τον Πρωτοσύγκελλο της Μητροπόλεως Αρχιμανδρίτη Παΐσιο Αραβαντινό. Κι αμέσως μετά, σε συνεργασία της επιτροπής με τους συναρμόδιους φορείς, άρχισαν να ενεργοποιούνται οι μηχανισμοί, που θα επιφορτίζονταν με την ευθύνη, για τις αναγκαίες λεπτομέρειες, όσον αφορά την υποδοχή, την ασφάλεια, τη διαμονή, τις μετακινήσεις κλπ του υψηλού επισκέπτη.

Όλοι είχαν συνειδητοποιήσει τη σοβαρότητα της αποστολής τους, γι' αυτό και ο καθένας φρόντισε να ανταποκριθεί, προσφέροντας το μέγιστο των δυνατοτήτων του, με στόχο το αποτέλεσμα να είναι αντάξιο του αναμενομένου μεγάλου και ιστορικού για τη Νίσυρο, γεγονότος.

Οι προετοιμασίες συνεχίστηκαν ως την ημέρα της επίσκεψης, οπότε πανέτοιμη η Νίσυρος, ανέμενε την άφιξη του Υψηλού επισκέπτη της. (*Φωτ. 1,2,3*)

Άφιξη και υποδοχή του Οικουμενικού Πατριάρχου στο λιμάνι Νισύρου

Το αεροπλάνο, που μετέφερε τον Πατριάρχη από την Κωνσταντινούπολη, προσγειώθηκε σε τούρκικο αεροδρόμιο, στην περιοχή της Αλικαρνασσού (Μπόντρουμ), απέναντι από την Κω κι εκεί τον υπεδέχθη εκ μέρους του Μητροπολίτου Ρόδου ο Πρωτοσύγκελλος της Μητροπόλεως Αρχιμανδρίτης Παΐσιος, ο οποίος και τον συνόδευσε στο ταξίδι του έως τη Νίσυρο, στην οποία έφτασε, επιβαίνοντας σε ειδικά διατεθέν σκάφος.

Για την υποδοχή του Πατριάρχου είχαν φτάσει από την προηγούμενη στη Νίσυρο, ο Υφυπουργός Εσωτερικών Κώστας Καΐσερλης, ως εκπρόσωπος της Κυβέρνησης, οι Βουλευτές και πρώην Υπουργοί Αριστοτέλης Παυλίδης και Δημ. Κρεμαστινός, ως εκπρόσωποι των Κομμάτων Ν. Δημοκρατίας και ΠΑΣΟΚ, αντίστοιχα, οι Γεν. Γραμματείς των Υπουργείων Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη και Αιγαίου Ι. Μαχαιρίδης, ο Νομάρχης Δωδεκανήσου Σ. Καραγιάννης, ο Έπαρχος Κω-Νισύρου Β. Ξυπολυτάς, οι Δήμαρχοι Ρόδου Γ. Γιαννόπουλος και Κω Μ. Φάκος, ο Βουλευτής Τάσος Καραμάριος, ενώ ως εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας παρέστησαν οι, Αντιστράτηγος Φάσσαρης (Διοικητής ΑΣΔΕΝ), Υποναύαρχος Κ. Νικητιάδης (Διοικητής Σχολής Ναυτικών Δοξίμων), ο Ταξίαρχος Διοικητής της Στρατιωτικής Διοίκησης Κω (80 ΑΔΤΕ), ο Αστυνομικός Διευθυντής Χ. Χρήστου, (Αστυν. Διευθυντής Δωδεκανήσου) και ο Κεντρικός Λιμενάρχης Ρόδου.

Επίσης παρέστησαν όλοι οι Μητροπολίτες Δωδεκανήσου, ο Μητροπολίτης Γόρτυνος και Αρκαδίας Κύριλλος, ως εκπρόσωπος της Εκκλησίας Κρήτης, οι Μητροπολίτες του Οικουμενικού Θρόνου Ιταλίας Γεννάδιος, Γαλλίας Ιερεμίας, Χογκ-Κογκ Νικήτας και Μιλήτου Απόστολος, ο Ηγούμενος της Ι. Μονής Αγ. Ιωάννου του Θεολόγου Αρχιμ. Αντύπας, ως εκπρόσωπος της Εξαρχίας Πάτμου, μοναχές - εκπρόσωποι της Ιεράς Μονής Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Πάτμου, η Ηγουμένη της Ι. Μ. Παναγίας Ιψενής Ρόδου Μαριάμ μετά της συνοδίας της και ο Μουφτής της Μουσουλμανικής Κοινότητας Ρόδου.

Όλοι οι επίσημοι εκπρόσωποι, με επικεφαλής τον Δήμαρχο Νισύρου Παναγιώτη Κατσιματίδη και το Δημοτικό Συμβούλιο, είχαν πάρει θέση στο λιμάνι, όπου σύσσωμος ο λαός της Νισύρου είχε από ενωρίς σχηματίσει μια πραγματική λαοθάλασσα, στην οποία μετείχαν και πολλοί επισκέπτες, που έφτασαν, εις προϋπάντηση, από τα γύρω νησιά. (Φωτ. 5)

Τον Υψηλόν επισκέπτη υποδέχθηκαν στον προλιμένα του νησιού πλοιάρια σημαιοστόλιστα, ρίπτοντα φωτοβολίδες, και η άφιξή του χαιρετίστηκε με εικοσιένα κανονιοβολισμούς, ενώ στρατιωτικό άγημα απέδωσε τιμές, αφού στον Πατριάρχη απεδόθησαν τιμές Αρχηγού Κράτους.

Κατά την αποβίβαση στο λιμάνι, υποδέχθηκε τον Πατριάρχη και την ακολουθία του ο Δήμαρχος Νισύρου (Φωτ. 6,7) και στη συνέχεια του παρουσίασε τους λοιπούς επίσημους εκπροσώπους, ενώ η επίσημη υποδοχή έγινε σε παρακαείμενη εξέδρα, όπου υπό τις ενθουσιώδεις εκδηλώσεις του κόσμου, ο **Δήμαρχος** καλωσόρισε τον Υψηλόν επισκέπτη, λέγοντας:

«Παναγιώτατε,

Αισθανόμαστε ιδιαίτερη τιμή και χαρά, που σήμερα σας καλωσορίζουμε στη Νίσυρο.

Η προσκνηματική αυτή επίσκεψή σας, γεμίζει συγκίνηση όλους τους ορθοδόξους συμπολίτες μας, γιατί πραγματοποιείται από την Αγιότητά σας, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 600 ετών, από την ίδρυση της Παναγίας Σπηλιανής Νισύρου.

Είναι 600 ολόκληρα χρόνια συμβολής και προσφοράς στην Ορθοδοξία.

Είναι 600 χρόνια ευαρέστου προσφοράς και θυσίας των μοναχών και λατρείας των πιστών. Το μικρό ακριτικό νησί μας, Παναγιώτατε, η Νίσυρος των 1.000 κατοίκων, με όλες τις δυσκολίες του καθημερινού αγώνα για την επιβίωση του και την πρόοδο της Πατρίδας, διατηρεί άσβεστη την Ορθόδοξη πίστη του και γι' αυτό σας ευχαριστούμε για τη συγκίνηση και την υπερηφάνεια, που μας χαρίζει η σημερινή σας παρουσία.

Επιφυλασσόμενοι να σας εκφράσουμε τα πλούσια, από βάθους καρδιάς, αισθήματα των απανταχού Νισυρίων, καθ' όσον χρόνο διαρκεί η εδώ παρουσία σας, σας καλωσορίζουμε, Παναγιώτατε,

και τα μέλη της συνοδείας της Αγιότητάς σας και σας ευχόμαστε καλή παραμονή.

Παναγιώτατε, εκ μέρους όλων των Νισυρίων, θα μου επιτρέψετε να σας παραδώσω το κλειδί της νήσου ταύτης.

Με την ευχή σας, τα έτη σας πολλά και ευλογημένα».

Ο Δήμαρχος παρέδωσε στον Πατριάρχη το Χρυσό Κλειδί της Νισύρου και εκείνος, παραλαμβάνοντάς το, απάντησε, λέγοντας:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ κύριε Ἀπόστολε,

Ἐντιμότητε κ. Δήμαρχε Νισύρου,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Λαμπρόν φῶς διαπερνᾷ τά γαλανά νερά καί φωτίζει τά βάθη τῶν ἀβύσσων. Ἀλλά ἀκόμη λαμπρότερον φῶς ἐκπέμπεται ἀπό τά βλέμματά σας καί αὐγάζει τά βάθη τῶν καρδιῶν. Μᾶς δίδει τήν δυνατότητα νά βλέπωμεν ὅλων ὅλας τάς καρδίας καί νά διαπιστώνωμεν μέ συγκίνησιν ὅτι δέν ὑπάρχουν ἀφώτιστοι γωνίαί καί σκιερά κρατούμενα. Εἶναι μία ἔκρηξις φωτός, ἡ ὁποία μᾶς θυμίζει τόν ἀναστάσιμον ὕμνον: "Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καί γῆ καί τά καταθρόνια".

Πλημμυρισμένα ὅλα ἀπό τό φῶς. Ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καί εὐρύχωρος. Οἱ βράχοι καί τά δένδρα καί τά κτίρια. Ἀλλά πρό πάντων τά πρόσωπά σας καί αἱ καρδίαί σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διά τήν φωτοφόρον ὑποδοχήν, τούς φωτεινούς λόγους, τάς φωταυγεῖς τιμάς, τά κρυστάλλινα αἰσθήματα, τά λάμποντα πρόσωπα καί τάς πυρπολουμένας ἀπό ἀγάπην καί

σεβασμόν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἡμετέραν Μετριότητα καρδίας σας.

Θάμβος προκαλοῦν αἱ πολλαὶ λάμπεις, ἀκτινοβολοῦν τὰ βλέμματα, ἀντανακλοῦν ἐπὶ τῶν κυμάτων αἱ ἠλιαχτίδες των καὶ μεταμορφώνονται τὰ πάντα εἰς μίαν κοινωνίαν φωτός.

Δέν εἶναι μόνον τὸ φυσικόν φῶς, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καταθέλγει τὰς αἰσθήσεις μας. Εἶναι καὶ τὸ πνευματικόν φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον μᾶς εὐφραίνει ὀλοκλήρους, ψυχῇ τε καὶ σώματι. Δι' αὐτὸ φεγγοβολοῦν τὰ πρόσωπα μίαν χάριν καὶ μίαν χαράν, τόσον ἔκπαγλον καὶ ὠραίαν, ὥστε λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἐκστατικοί, ὡς οἱ Μαθηταὶ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ Θαβώρειον Ὅρος, "καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι" (Ματθ. 17,4).

Καλόν εἶναι νά μείνωμεν ἐδῶ ἀμετακίνητοι εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν τῆς αἰωνιότητος, διὰ νά ἀπολαμβάνωμεν τὸ φῶς σας, φῶς τοῦ ἡλίου, φῶς τῶν καρδιῶν, φῶς τῶν βλεμμάτων σας, φῶς τοῦ Χριστοῦ, πού πλημμυρίζει τὴν ὑπαρξιν ὅλων μας.

Καὶ ἂν δέν μείνωμεν ὅμως ἡμεῖς ἐδῶ, θά μείνη ἐδῶ διὰ παντός ἡ καρδιά μας. Καὶ εἰς κάθε στιγμήν, εἰς κάθε ὥραν, θά ζῶμεν μέ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος, ἢ μᾶλλον θά ζῶμεν τὸ ἴδιον τὸ γεγονός, καὶ θά εἶναι κατ' αὐτόν τὸν τρόπον αἱ στιγμαὶ αὐταὶ αἰωνιότητος καὶ ἡ αἰωνιότης πλήρης ἀπὸ αὐτὰς τὰς στιγμάς. Καὶ δέν θά διακρίνωμεν ἐάν αὐτὸ τὸ ὁποῖον ζῶμεν εἶναι ἀνάμνησις ἢ πραγματικότης, διότι καὶ αὐτὴν τὴν στιγμήν ὄνειρον καὶ πραγματικότης συνυπάρχουν καὶ δέν διαχωρίζονται. Ὀνειροπολοῦμεν ἐντόνως καὶ σαρκῶνομεν τὰ ὄνειρά μας καὶ γίνεται ὄνειρον καὶ πραγματικότης ἓν καὶ τὸ αὐτό.

Δι' αὐτό αἱ καρδίαι πάλλουν γοργά καί εὐφραίνονται, καί τά πρόσωπα θάλλουν λαμπερά καί φωτίζονται, καί αἱ στιγμαί διαιωνίζονται καί ὁ χρόνος μηδενίζεται.

Καλόν ἔστιν ἡμᾶς ὧδε μεῖναι διά παντός.

Εὐχαριστοῦμεν, κύριε Δήμαρχε, διότι μέ τήν συμβολικήν προσφοράν τῆς χρυσῆς κλειδός τῆς Νισύρου, μᾶς προσφέρετε αὐτήν τήν δυνατότητα. Νά μείνωμεν ἐδῶ διά παντός. Ἐποδεχόμεθα τήν προσφοράν σας καί θά μείνωμεν. Πράγματι θά μείνωμεν.

Καί ἄν τό σῶμα μας ἀπέλθῃ, καί ἄν τό καθῆκον μας μᾶς καλέσῃ ἄλλοῦ, ἐδῶ θά εἶναι τό πνεῦμα μας, ἐδῶ θά εἶναι ἡ καρδιά μας. Προσηλωμένη εἰς τό φῶς τῆς Νισύρου, εἰς τό φῶς τοῦ οὐρανοῦ καί τῆς θαλάσσης, ἀλλά πολύ περισσότερο εἰς τό φῶς τῶν καρδιῶν καί τῶν βλεμμάτων σας.

Εὐχαριστοῦμεν ὅλους σας διά τήν ἀγάπην σας καί τάς τιμητικάς ἐκδηλώσεις σας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διά τούς θερμούς λόγους σας, ἀλλά πρό παντός σᾶς εὐχαριστοῦμεν διά τό φῶς σας, μέ τό ὅποῖον μᾶς ἐθαμβώσατε.

Εἶθε τό φῶς αὐτό νά μή σᾶς λείψῃ ποτέ. Εἶθε τό φῶς τοῦ Χριστοῦ νά σᾶς φωτίζῃ καί νά σᾶς χαροποιῇ πάντοτε. Εἶθε τό ἴδιον αὐτό φῶς νά λάμπῃ καί ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, διά νά βλέπουν τά καλά σας ἔργα καί νά δοξάζουν τόν Πατέρα ἡμῶν τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Αὐτοῦ ἡ χάρις καί τό πλούσιον ἔλεος εἴη μετά πάντων ὑμῶν, ἀγαπητοί μας. Ἀμήν.

Δοξολογία

εις τον Ιερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Γενεσίου Θεοτόκου «Ποταμίτισσας»

Μετά την Πατριαρχικήν αντιφώνηση, σχηματίστηκε μακρά πομπή, η οποία συνόδευσε τον Πατριάρχη και την ακολουθία του προς τον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας της Ποταμίτισσας. (Φωτ. 8)

Σε όλη τη διαδρομή, ανάμεσα από τα πλημμυρισμένα από κόσμο δρομάκια, ο Πατριάρχη εγένετο αντικείμενο θερμών εκδηλώσεων αγάπης και ενθουσιασμού των κατοίκων, οι οποίοι τον έρραιναν με άνθη και ανθόνερο, αναφωνώντας «Άξιος».

Κι εκείνος, καταδεκτικός, προσηνής, μειλίχιος και ανοιχτόκαρδος, ευλογούσε τον κόσμο, συνομιλούσε με τους απλούς ανθρώπους και προσέφερε πατρικό χάδι προς τα μικρά παιδιά.

Στον Ναό εψάλη Δοξολογία, στο τέλος της οποίας προσεφώνησε τον Πατριάρχη ο επιχώριος Μητροπολίτης Ρόδου Απόστολος, ο οποίος τον ευχαρίστησε γιατί απεδέχθη την πρόσκλησή του και προσήλθε για να λαμπρύνει με την παρουσία του τις εορταστικές εκδηλώσεις για τα 600 χρόνια ζωής της Ι. Μονής Παναγίας Σπηλιανής, για την οποίαν, όπως είπε, ιδιαίτερος σεμνύνονται και υπερηφανεύονται οι απανταχού της Γης Νισύριοι και με ευλάβεια απευθύνονται προς την Παναγία-προστάτιδα του νησιού.

Και έκλεισε την ομιλίαν του προσφέροντας στον Πατριάρχη ως δώρο βαρύτιμο Σταυρόν Ευλογίας.

Απαντώντας ο Πατριάρχης, ευχαρίστησε για τους «πλήρεις αγάπης και τιμής» λόγους του Μητροπολίτου Ρόδου και ανταποδίδοντας την προσφορά, του δώρισε άργυρό δίσκο διακοσμημένο με τον Πατριαρχικό Θυρεό.

Απευθυνόμενος ακολούθως προς το πυκνό εκκλησίασμα, εξέφρασε ευχαριστίες για τις εκδηλώσεις αγάπης του και μεταξύ άλ-

λων συνέστησε να ευχαριστούν τον Θεό γιατί «... Απολαμβάνουν την ζωή σ' ένα θαυμάσιον φυσικόν περιβάλλον, εις τας αγκάλας μιάς ελευθέρας πολιτείας και αποτελούν μίαν κοινωνίαν αγαπημένην, ειρηνικήν, εργατικήν και φιλοπρόοδον».

Και κατέληξε λέγοντας «... Η αγάπη σας προς το πρόσωπον της Ημετέρας Μετριότητος, εγένεσε την καρδίαν μας και η ακτινοβολία των βλεμμάτων σας, εφώτισε το πρόσωπόν μας».

Το πλήρες κείμενον της πατριαρχικής ομιλίας έχει ως ακολούθως:

Ἱερώτατε ἀδελφέ Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,

Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μακρά παράδοσις τῆς Ἀγίας μας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι νά ἀρχίζωμεν ὅλα τά ἔργα μας ἀπό Θεοῦ. Τόν εὐχαριστοῦμεν δι' ὅσα καλά μᾶς ἔχει δώσει, Τόν δοξολογοῦμεν διότι αἰσθανόμεθα τό μεγαλεῖον Του καί τήν ἀγάπην Του δι' ἡμᾶς καί ἐν τέλει Τόν παρακαλοῦμεν νά ἐξακολουθήσῃ νά μᾶς ἐλεῇ, δίνοντάς μας ὅσα ἔχομεν ἀνάγκην.

Δι' αὐτό καί μετά τήν ἀνταλλαγὴν τῶν πρώτων χαιρετισμῶν εἰς τόν λιμένα, κατηυθύνθημεν εἰς τόν πάνσεπτον τοῦτον Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου τῆς Ποταμιτίσσης, καί ἀνεπέψαμεν δοξολογίαν εἰς τόν Θεόν καί εὐχαριστίαν καί δέησιν. Διότι ὁ ὀρθῶς σκεπτόμενος χριστιανός δέν ὁμοιάζει πρὸς τόν διαρκῶς παραπονούμενον καί ζητοῦντα, ἀλλά λέγει πρῶτον δόξα Σοι ὁ Θεός καί εὐχαριστῶ Θεέ μου, καί ἐν

συνεχεία υποβάλλει ταπεινά τό αίτημά του πρός τόν Θεόν.

Αυτό μάς τό έδίδαξεν και ό Κύριος ήμών Ίησοϋς Χριστός όταν μάς υπέδειξε νά λέγωμεν τήν γνωστήν εις όλους προσευχήν "Πάτερ ήμών ό έν τοις ουρανοις". Διότι πρώτον μάς υπέδειξε νά λέγωμεν "άγιασθήτω τό όνομά σου" και ύστερον νά λέγωμεν "άφες ήμϊν" και "δός ήμϊν".

Εϊναι τόσα πολλά αυτά διά τά όποια άξιζει νά ευχαριστοϋμεν τόν Θεόν, ώστε και μόνον ή ένθύμησις αυτών μάς γεμίζει χαράν και αγαλλίασιν. Ειδικώτερον σεις οί κάτοικοι τής ώραιάς αυτης νήσου, τής αρχαίας και ιστορικής Νισύρου, απολαμβάνετε τήν ζωήν εις ένα θαυμάσιον φυσικόν περιβάλλον, εις τάς άγκάλας μιās έλευθέρας Πολιτείας, ή όποία σās φροντίζει, και αποτελεϊτε μιαν κοινωνίαν αγαπημένην, ειρηνικήν, εργατικήν και φιλοπρόοδον. Επί πλέον, έχετε άξιωθῆ τής μεγάλης δωρεās του Θεου νά γνωρίζετε τήν περί Αυτου αλήθειαν και νά εισθε Όρθόδοξοι Χριστιανοί, μέλη τής Μιās, Αγίας, Καθολικῆς και Αποστολικῆς Όρθοδόξου Έκκλησίας, ή όποία ως στοργική Μητέρα σās φροντίζει διά τών Αρχιερέων και τών Ιερέων, και διά τών Αγίων όλων τών εποχών σās βοηθεϊ θαυματουργικώς εις τάς διαφόρους δυσκόλους περιστάσεις τής ζωῆς.

Βεβαίως υπάρχουν και πολλά άλλα ευεργετήματα του καλου Θεου πρός τόν καθένα από ήμας. Οί γονεϊς μας, τά παιδιά μας, οί σύζυγοι, οί άρχοντες, οί έπιστήμονες, οί τεχνϊται, οί καρποί τής γῆς και τής θαλάσσης, άκόμη και αυτη ή θάλασσα, τά βουνά και τά όρυκτά, ό ουρανός, ό ήλιος και τά άστρα, αί γνώσεις και αί ικανότητες, αί αισθήσεις και ό νοϋς

μας, τὰ αἰσθήματά μας καί ἡ συνείδησίς μας εἶναι μερικά μόνον ἀπό ὅσα μᾶς χαρίζει ὁ Θεός.

Ἄλλά τό πλέον σπουδαῖον εἶναι ὅτι μᾶς ἔπλασε κατ' εἰκόνα καί ὁμοίωσίν Του καί μᾶς ἔδωσε μέρος ἀπό τὰς θείας ιδιότητας, κυρίως δέ τήν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος, τήν αὐτοσυνειδησίαν, τόν νοῦν, τήν ἀγάπην, τήν δυνατότητα τῆς γνώσεως καί ἐκείνην τῆς αἰωνίου ζωῆς. Μᾶς κατέστησε δέ βασιλεῖς τῆς κτίσεως καί μᾶς θεωρεῖ τόσοσ σπουδαίους, ὥστε διά νά μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τήν δυνατότητα νά γίνωμεν ὅ,τι μᾶς προορίζει, ἐσαρκώθη καί ἐγένεν ἄνθρωπος καί ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς.

Ὡστε πρέπει ὄχι μόνον νά εὐχαριστοῦμεν Αὐτόν δι' ὅλα αὐτά τὰ ἀγαθά, ἀλλά καί νά ἐνθυμούμεθα διαρκῶς τόν ὑψηλόν καί ἅγιον προορισμόν μας, ὥστε νά φροντίζωμεν συνεχῶς νά φανῶμεν ἄξιοι Αὐτοῦ. Τότε ἡ καρδιά μας θά εἶναι γεμάτη ἐνθουσιασμόν, χαράν καί εὐγνωμοσύνην, αἱ χεῖρες μας θά εἶναι δραστήριαι καί δημιουργικαί, τό πνεῦμα μας ἐλεύθερον καί ἀδούλωτον καί ὑψιπετές, καί ἡ ζωή μας ὅλη ἓνα χαρούμενον ἄσμα ἁσμάτων, ἓνας ὕμνος οὐράνιος καί ἐπίγειος, χαροποιός καί εὐφρόσυνος.

Διότι ἡ δοξολογία καί ἡ εὐχαριστία δέν εὐφραίνει τόν δοξολογούμενον καί εὐχαριστούμενον Θεόν, ἀλλά τόν δοξολογοῦντα καί εὐχαριστοῦντα ἄνθρωπον. Εἶναι ἀκριβῶς ἔκφρασις τῆς βιουμένης χαρᾶς, ἀλλά ταῦτοχρόνως καί λόγος αὐξήσεως αὐτῆς. Εἶναι, ὡς γνωστόν, φυσική ἀνάγκη ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐκφράσεως καί ὅταν αὕτη πραγματοποιηῆται γίνεται πηγὴ νέας χαρᾶς. Δι' αὐτό, αὐτός ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται τήν ἀνάγκην νά εὐχαριστῇ τόν Θεόν γίνεται περισσότερο χαρούμενος.

Εὐχαριστοῦμεν, λοιπόν, καί ἡμεῖς ὀλοκαρδίως τόν Θεόν, διότι μᾶς ἐχάρισεν αὐτήν τήν ἐπίσκεψιν εἰς τήν ὠραίαν Νίσυρον. Εὐχαριστοῦμεν τόν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ρόδου διά τούς πλήρεις ἀγάπης καί τιμῆς λόγους του καί διά τό ἐκφραστικόν δῶρον του καί ἀνταποδίδομεν τήν ἀγάπην καί τήν τιμὴν ἀντιπροσφέροντες τό ἰδικόν μας δῶρον.

Εὐχαριστοῦμεν καί ὄλους ὑμᾶς, τούς ἀγαπητούς κατοίκους τῆς Νισύρου καί τούς ἐξ ἄλλων περιοχῶν ἐλθόντας εἰς ὑπάντησιν τῆς ἡμετέρας Μετριότητος. Ἡ χαρά σας καί ἡ ἀγάπη σας πρὸς τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί πρὸς τό πρόσωπον τῆς ἡμετέρας Μετριότητος ἐγένεσε τήν καρδίαν μας καί ἡ ἀκτινοβολία τῶν βλεμμάτων σας ἐφώτισε τό πρόσωπόν μας.

Εὐχόμεθα εἰς ὄλους ἐξ ὅλης καρδίας πᾶσαν πρόοδον καί χαράν ἀτομικήν, οἰκογενειακήν, κοινοτικήν καί τοπικήν γενικώτερον. Εἶθε ὁ Κύριος διά πρεσβειῶν τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ Μητρός καί Ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Ποταμιτίσσης νά σᾶς σκέπη, νά σᾶς φυλάσση ἀπό παντός κακοῦ καί νά σᾶς χαρίζη ὑγείαν, μακροζωΐαν, εἰρήνην καί ὁμόνοιαν καί κάθε ἀγαθόν.

Ἡ Χάρις Αὐτοῦ καί τό πλούσιον ἔλεός Του εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀγαπητοί. Ἀμήν.

Ανακήρυξη του Οικουμενικού Πατριάρχου
Βαρθολομαίου
εις Επίτιμον Δημότην Νισύρου

Ἰπό τον Ναό της «Ποταμίτισσας» ο Πατριάρχης και όλοι οι συνοδεύοντες αυτόν, μετέβησαν εις το Δημαρχεῖον, εις την πλατεία και στους γύρω χώρους του οποίου είχε συγκεντρωθεῖ πλήθος κόσμου, το οποίον τον υπεδέχθη με ζωηρές επευφημίες και χειροκροτήματα, ενώ ο Πατριάρχης απαντούσε με την ευλογίαν του.

Τον Προκαθήμενον της Ορθοδοξίας και την συνοδείαν του υπεδέχθη στο Δημαρχεῖον ο Δήμαρχος Παναγιώτης Κατσιματίδης, επικεφαλῆς του Δημοτικού Συμβουλίου, το οποίον στη συνέχεια συνήλθε σε ἔκτακτη συνεδρίαση, στη διάρκεια της οποίας ο Πρόεδρος **Δημήτριος Χαρτοφύλης**, προσεφώνησε τον υψηλόν επισκέπτη, λέγοντας μεταξύ άλλων:

«...Ἡ Νίσυρος σήμερα γιορτάζει. Το μικρό μας νησί ἔχει σήμερα την υψίστη τιμή να υποδέχεται το προπύργιο και την κορυφαία μορφή της Ορθοδοξίας, τον Παναγιώτατον Οικουμενικόν Πατριάρχην, ενός Πατριαρχείου, που στέκει ως Φάρος για να μας καθοδηγεί εις τους αιώνας. Ἡ παρουσία σας Παναγιώτατε, σηματοδοτεῖ για μας ἕνα θρησκευτικό εγερτήριο. Ὑπό τη σεμνή καθοδήγησή σας, εκατομμύρια Χριστιανῶν πορεύονται στη ζωή, αντιμετωπίζοντας τις δυσκολίες της. Ἐμεῖς ἐδῶ στην ακριτική Νίσυρο, παρακολουθοῦμε τη δράση σας και δεχόμαστε τις ευλογίες σας, που για μας αποτελοῦν νόμα ζωής...».

Και τελειώνοντας, παρακάλεσε τον Πατριάρχη να αποδεχθεῖ την ἀπόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία τον ανακηρύττει **Επίτιμο Δημότη Νισύρου**.

Απαντώντας ο Πατριάρχης, ευχαρίστησε για την απονεμομένη τιμητική διάκριση, η οποία, ὡπως εἶπε, «... Μαρτυρεῖ τα αισθήματα ἐνλαβούς ἀγάπης και νικῆς ἀφοσιώσεως του προσφιλοῦς λαοῦ της Νισύρου προς την Ἁγίαν του Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν...».

Συγκεκριμένα ο **Πατριάρχης** εἶπε:

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί φίλτατε ἐν Χριστῷ
 ἀδελφέ κύριε Ἀπόστολε,
 Ἐντιμότατε κύριε Δήμαρχε,
 Ἐντιμότατα μέλη τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Νισύρου,
 Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ τιμητική διάκρισις, ἡ ἀπονεμομένη σήμερον εἰς τό πρόσωπον ἡμῶν, μαρτυρεῖ τά αἰσθήματα εὐλαβοῦς ἀγάπης καί υἱικῆς ἀφοσιώσεως τοῦ προσφιλοῦς ἡμῖν λαοῦ τῆς Νισύρου πρὸς τήν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν. Ἐκπροσωποῦντες τήν ποτνίαν Μητέρα πάντων ἡμῶν, ὡς πατήρ καί ἀδελφός σας, ἀποδεχόμεθα εὐγνωμόνως τήν εἰς τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἀνήκουσαν τιμητικήν διάκρισιν ταύτην.

Τί ἀνταποδώσωμεν ὁμῶς ὑμῖν, τέκνα ἀγαπητά καί περιπόθητα, ἰσότημον πρὸς τήν ἐφηρμοσμένην, ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν τῆς ἀγάπης σας; Τάς εὐγνώμονας εὐχαριστίας καί τήν διακατέχουσαν τήν πατρικήν ἡμῶν καρδίαν βαθυτάτην συγκίνησιν ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει εἰς τήν ἱστορικήν ταύτην νῆσον, τήν ἀποτελοῦσαν ἀρχαιότατον τμήμα παλαιφάτου Μητροπόλεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Καί ἐπί πλέον, τήν χρεωστικήν ἀγάπην πρὸς ὑμᾶς, τό ἐκλεκτόν καί πολῦτιμον μικρόν ποίμνιον, τό ἐμμένον ἀπαρασαλεύτως εἰς τά πάτρια καί τηροῦν πιστῶς τάς τιμίας παραδόσεις τοῦ Γένους.

Ἡ νῆσος αὕτη, εἰς τήν μυθικήν ἐποχὴν ἔχουσα τήν ἀρχὴν τῆς, ἀνεδύθη ἐκ τῆς θαλάσσης ὡς ἀποτέλεσμα ἠφαιστείου, ἡ δέ μακραίων ἱστορία αὐτῆς συνάπτεται μέ τόν εὐρύτερον γεωγραφικόν χῶρον. Ἡ Νίσυρος κοινήν ἔχει τήν μοῖραν μετά τῆς Δωδεκανήσου καί παρακολουθεῖ διά μέσου τῶν αἰώνων τάς ἱστορικές περιπετείας αὐτῆς καί τοῦ Αἰγαιακοῦ χώρου.

Κορυφή ἐποπτείας, κατά τήν ἐτυμολογίαν, ἡ Νίσυρος ἐποπτεύει καί φρουρεῖ τόν χῶρον, ζῆ διαχρονικῶς τόν ἐκ τῶν ποικιλωνύμων ἐπιδρομέων, ἀλλά καί ἐκ τῶν φυσικῶν

στοιχείων κίνδυνον και άγρυπνεΐ διά τήν διαφύλαξιν τών ίερών και τών όσίων του εϋσεβοϋς ήμων Γένους.

Κατοικουμένη ή Νίσυρος τουλάχιστον από τήν Νεολιθικήν εποχήν, έχει νά επιδείξη μνημεΐα αντιπροσωπευτικά όλων τών ιστορικών περιόδων. Ήκμασεν ιδία κατά τήν κλασσικήν, τήν έλληνορωμαϊκήν και τήν παλαιοχριστιανικήν περίοδον. Κατά τήν τελευταίαν ταύτην, άκοδομήθησαν μεγάλων διαστάσεων Χριστιανικοί Ναοί, τύπου τρικλίτου ξυλοστεγοϋς έλληνιστικής βασιλικής, δείγματα άπτά τής οικονομικής εϋπραγίας, αλλά και τής ύψηλής πνευματικής και καλλιτεχνικής στάθμης τών Νισυρίων.

Πολλά τά ενδιαφέροντα έχει νά επιδείξη ή νήσος ύμων κατά τήν μακράίωνα αύτής ζωήν. Τήν διαχρονικήν θρησκευτικότητα τών κατοίκων της, τήν άγωνιστικότητα, τό δημοκρατικόν και τό κοινοτικόν πολίτευμα, τά ναυτικάς και ναυτιλιακάς της επιδόσεις, τήν οικονομικήν εϋμάρειαν, τά πολιτιστικά αύτής έπιτεύγματα. Θα άπομονώσωμεν και θα αναφερθώμεν εις έν θέμα ένδεικτικόν τής ποιότητος τών αρχαίων προγόνων σας, εκείνο τής εκπαιδείσεως.

Οί αρχαίοι Νισύριοι είχον θεσπίσει θέσιν Γυμνασιάρχου, ύψηλοϋ δημοσίου λειτουργοϋ, του όποίου έργον ήτο ή άθλητική διαπαιδαγώγησις τών νέων, τήν δέ εκτός γυμναστηρίων συμπεριφοράν αύτών παρηκολούθουν διά τών σωφρονιστών και κοσμητών. Άλλά και οί έφηβοι έσύχναζον εις τά γυμνάσια υπό τήν επίβλεψιν και καθοδήγησιν του έφηβιάρχου.

Ή εκπαίδευσις, λοιπόν, ήτο θεμελιώδης θεσμός τής Νισυριακής κοινωνίας, ήτις έμερίμνα και έπεδείκνυεν έντονον ενδιαφέρον διά τήν άγωγήν τών νέων.

Άπό του βάθους του χρόνου οί πρόγονοί σας υποδεικνύουν όχι μόνον εις ύμας, αλλά και εις τήν σύγχρονον κοινωνίαν, ότι πρέπει νά αγαπώμεν ειλικρινώς και νά μεριμνώμεν διά τούς νέους, οί όποιοι σήμερα

διατρέχουν τούς μεγίστους σωματικούς και ηθικούς κινδύνους.

Δέν ἀρκεῖ νά καταδικάζωμεν τήν συμπεριφοράν τῶν παρεκτρεπομένων ἐκ τῶν συγχρόνων νέων, δέν ἀρκεῖ νά κραυγάζωμεν καί νά καταρώμεθα τά ναρκωτικά καί τάς ἄλλας ἐπικινδύνους ἕξεις. Πρέπει νά ἐπιδεικνύωμεν ἐμπράκτως τήν ἀγάπην, τήν στοργήν καί τό ἐνδιαφέρον μας καί νά τούς παρέχωμεν τάς εὐκαιρίας νά χρησιμοποιοῦν δημιουργικῶς τόν χρόνον των καί νά καταπολεμοῦν τόν ἀτομικισμόν καί τήν μοναξιάν των.

Ἀποδεχόμενοι σήμερον τήν τιμητικήν ταύτην διάκρισιν τοῦ νά καταστῶμεν ἐπίτιμος δημότης τοιαύτης ἱστορικῆς καί ἐνδόξου νήσου, θερμήν ἐκφράζομεν εὐχαριστίαν πρὸς τόν δοτῆρα παντός ἀγαθοῦ διά τά λαμπρά ἐπιτεύγματα καί τήν μακραίωνα καί ἐνδοξον ἱστορικὴν πορείαν τῆς νήσου ὑμῶν, καί ἀντιπροσφέροντες εἰς τήν εὐγενῆ ταύτην πράξιν ὑμῶν εὐγνώμονας λόγους εὐχαριστιῶν, παρέχομεν εἰς ὑμᾶς, κύριε Δήμαρχε, καί εἰς ὅλον τόν εὐσεβῆ λαόν τῆς Νισύρου, σταθερῶς διά τῶν αἰώνων παραμένοντα ὑπὸ τάς πτέρυγας τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὀλόθυμον τήν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐχὴν καί εὐλογίαν δι' ὑγείαν, εὐημερίαν καί πᾶσαν κατὰ Θεόν προκοπὴν.

Ο Δήμαρχος προσέφερε στον επίσημον προσκεκλημένον του δίτομη δερμάτινη ἐκδόση της ιστορίας του Σχίσματος των Εκκλησιῶν, ἐκδόσεως 1770, εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, (Φωτ. 9) ἐνῶ ο Πατριάρχης ἀντιπροσέφερε ἀργυρὸ δίσκο, διακοσμημένον με τὸν Πατριαρχικόν θυρεόν.

Ἀκολούθως ο Πατριάρχης ἀπὸ τὸν ἐξώστη του Δημαρχιακοῦ κα-
ταστήματος εὐλόγησε τὰ πλήθη τοῦ κόσμου, που εἶχε συρρεῦσει εἰς
υποδοχὴν (Φωτ. 10).

Επίσημο γεύμα προς τιμήν
του Οικουμενικού Πατριάρχου
από τον Μητροπολίτη Ρόδου

Ἡ ποχωρώντας από το Δημαρχεῖον, ο Πατριάρχης παρεκάθισε σε γεύμα, που παρέθεσε προς τιμήν του ιδίου και της ακολουθίας του ο Μητροπολίτης Ρόδου Απόστολος, ο οποίος, προσφωνώντας τον Υψηλόν καλεσμένον του, απηύθυνε χαιρετισμόν υικῆς αγάπης και σεβασμοῦ, ευχαρίστησε για την παρουσία του στη Νίσυρο, γεγονός, που αποτελεί, ὅπως εἶπε, ιδιαίτερη τιμή τόσο για την υπ' αυτόν Θεόσωστον Επαρχίαν, ὅσο και για την Εκκλησία της Δωδεκανήσου γενικότερα και προέβη σε πρόποση υπέρ της υγείας του και ενδυνάμωσῆς του στο δύσκολο ἔργο, το οποίον επιτελεῖ, εν μέσω παντοίων αντιξοοτήτων.

Απαντώντας ο Πατριάρχης, εξέφρασε τη χαρά του, «...για την πληρότητα της αγάπης, την οποίαν αισθάνεται, ευρισκόμενος εις την ολιγάνθρωπον Νίσυρον και συνεστιαζόμενος με τους προσφιλείς αντιπροσώπους του αγαπητοῦ λαοῦ της...».

Εἶπε συγκεκριμένα ο Πατριάρχης:

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ κύριε Ἀπόστολε,
Ἰερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐξοχώτατοι Ἀρχοντες,
Ἀγαπητοί συνδαιτυμόνες,

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι προσωπική καί ὄχι μαζική. Εἶναι δέ πλήρης καί ἀπόλυτος διά κάθε ἄνθρωπον. Τό πρόσωπον ἐκάστου εἶναι διά τόν Θεόν ἀνεπανάληπτον, εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καί ἔχει

ἄπειρον ἀξίαν. Δι' αὐτό καί ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τό ἕν πρόβατον τόσον ὅσον καί διὰ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα. Καί ἀκόμη μᾶς εἶπεν ὅτι χαρά γίνεται εἰς τόν οὐρανόν δι' ἕνα ἁμαρτωλόν μετανοοῦντα.

Αὕτη ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ διὰ τόν καθένα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ζωντανή καί σήμερον εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡμπορεῖ νά μή ἔχουν ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί αὐτήν τήν ἀγάπην, ὅμως διδάσκονται ἀπό τό Εὐαγγέλιον νά τήν ἔχουν καί πρέπει νά ἀγωνίζωνται νά τήν ἀποκτήσουν. Μάλιστα δέ διὰ νά μᾶς δεῖξη ὁ Κύριος πόσον σπουδαῖον εἶναι νά ἀγαπῶμεν καί τόν πλέον ἀσήμαντον ἀδελφόν μας, μᾶς εἶπεν ὅτι ὅ,τι κάμνομεν εἰς τόν ἀδελφόν μας τόν ἐλάχιστον θεωρεῖται ὡς νά τό ἐκάμναμεν εἰς Αὐτόν τόν Ἰδιον.

Αὐτά ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καί ἡ ἡμετέρα Μετριότης μέ τήν ἰδίαν προθυμίαν, ἀγάπην καί στοργήν ἐπισκέπτεται τάς ὀλιγανθρώπους ἐνορίας καί πόλεις μέ τήν ὁποίαν ἐπισκέπτεται καί τάς πολυανθρώπους. Ἡ ἀγάπη πρὸς τόν ἕνα εἶναι ἄπειρος, ὅπως ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Καί ἡ χαρά ἀπό τήν συνάντησιν μετ' αὐτοῦ εἶναι ἐπίσης πλήρης καί τελεία, ὅπως εἶναι πλήρης καί τελεία ἡ χαρά τῆς μητέρας ὅταν συναντᾷ τό ἕν τέκνον της πού ἐπιστρέφει ἀπό τήν ξενητείαν. Διὰ κάθε τέκνον της πού ἐπιστρέφει αἰσθάνεται πλήρη καί τελείαν χαράν. Τοιαύτη εἶναι καί ἡ χαρά, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τόν οὐρανόν ἐπί ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι καί ἐπιστρέφοντι εἰς τόν Θεόν.

Αὐτήν τήν πληρότητα τῆς ἀγάπης καί τῆς χαρᾶς αἰσθανόμεθα καί ἡμεῖς σήμερον, εὕρισκόμενοι εἰς τήν

ὀλιγάνθρωπον νῆσον Νίσυρον καί συνεστιαζόμενοι μέ τούς προσφιλεῖς ἀντιπροσώπους τοῦ ἀγαπητοῦ λαοῦ αὐτῆς. Μάλιστα δέ τό ὀλιγάνθρωπον διευκολύνει τήν προσωπικήν κοινωνίαν καί τάς προσωπικάς σχέσεις καί καθιστᾷ τήν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων φυσιολογικήν. Ἀντιθέτως εἰς τάς ὑπερμεγέθεις κοσμοπόλεις ὁ ἄνθρωπος κινδυνεύει νά χάσῃ τό πρόσωπόν του καί νά γίνῃ ἀπρόσωπος μονάς ἑνός συνόλου, ἡ ὁποία καί δρᾷ ἀντικοινωνικῶς καί ἀπανθρώπως.

Χαιρετίζομεν, λοιπόν, ἐκ βάθους καρδίας ἕνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν προσωπικῶς, ὡς ἐάν εἶναι αὐτός ὁ μοναδικός συνδαιτυμών μας. Εὐχαριστοῦμεν ἀπό καρδίας τόν προσφωνήσαντα ἀμφιτρύονα Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ρόδου, τόν καί τῆς Νισύρου ἄξιον ποιμενάρχη.

Ἐπίσης εὐχαριστοῦμεν καί ὅλους ὑμᾶς τούς παρακαθημένους φιλότατους συνδαιτυμόνας, ἕκαστος τῶν ὁποίων διά τῆς εὐγλώττου σιωπῆς του καί τῶν ἐκφραστικῶν βλεμμάτων του ἐκδηλώνει τήν ἀγάπην καί τήν τιμήν πρός τόν Χριστόν, τόν συγκεντρώσαντα ὅλους ἡμᾶς εἰς τό γεῦμα τοῦτο τῆς ἀγάπης, καί πρός τήν Ἐκκλησίαν Του, ἡ ὁποία εἶναι ὁ Χριστός παρατεινόμενος εἰς τούς αἰῶνας, ἀλλά καί πρός τά πρόσωπα τῆς ἡμετέρας Μετριότητος καί τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν.

Εὐχαριστοῦμεν ἀκόμη καί ὅλους τούς ἐξ ἀνάγκης ἀπόντας ἀγαπητούς κατοίκους τῆς Νισύρου, οἱ ὅποιοι νοερῶς καί πνευματικῶς συνευφραίνονται μαζί μας καί τῶν ὁποίων τήν ζωντανήν παρουσίαν αἰσθανόμεθα ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν.

Καί μέ χαράν καί ἱκανοποίησιν καί συγκίνησιν

πολλήν ὑψοῦμεν τό κύπελλον καί προπίνομεν
εὐχόμενοι εἰς ὅλους ὑγείαν, μακροζωΐαν, εἰρήνην,
ἀγάπην, πρόοδον καί πᾶν δῶρημα τέλειον, ἄνωθεν
παρά τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον καί τάς καρδίας τῶν
ἀγαπώντων Αὐτόν εὐφραῖνον.

Τούτου ἡ Χάρις καί τό πλούσιον Ἔλεος εἶη
μετά πάντων ὑμῶν καί μετά πάντων τῶν ἀπανταχοῦ
τῆς γῆς ἀγαπητῶν Νισυρίων. Γένοιτο.

Δοξολογία εις την Ιερά Μονή Παναγίας Σπηλιανής

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, ο Οικουμενικός Πατριάρχης προήδρευσε σε σύναξη των Αρχιερέων της Δωδεκανήσου, της οποίας, σύμφωνα με την Πατριαρχική ανακοίνωση, θέμα ήταν «*Η προώθηση έτι περαιτέρω του εκκλησιαστικού έργου διακονίας του ευλογημένου και πλουσίου εις αισθήματα και αγάπην και αφοσίωσιν εις τα όσια και τα ιερά της πίστεώς μας, λαού της περιοχής ταύτης*».

Μετά τη σύναξη και συνοδευόμενος από τους επισήμους εκπροσώπους, τις τοπικές αρχές και πλήθος κόσμου, επισκέφτηκε το μοναστήρι της Παναγίας Σπηλιανής, στην είσοδο του οποίου αποκάλυψε εντοιχισμένη μαρμαρίνη πλάκα, (**Φωτ. 11**) εις ανάμνησιν του εορταζομένου γεγονότος της συμπληρώσεως εξακοσίων (600) χρόνων ζωής της Μονής. Ακολούθως εισήλθεν εις το καθολικόν του Ναού, όπου εψάλη Δοξολογία.

Προσφωνώντας τον Πατριάρχη ο Ηγούμενος της Μονής Αρχιμανδρίτης **Στέφανος Καλλιστής**, είπε:

«Σήμερα γη και θάλασσα την του κόσμον χαράν εμερίσαντο και η νήσος Νίσυρος ευφροσύνης πεπλήρωται».

Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

Αισθήματα ανεκκλάλητης χαράς, συγκινήσεως και υικκής ευλαβείας διακατέχουν τας ψυχάς όλων μας, με αφορμήν την ευλογημένην επίσκεψή σας στο μυροβόλο νησί της Νισύρου, εδώ που η ζωντανή παρουσία της Παναγίας της Σπηλιανής αναπτρώνει το ηθικόν και ενδυναμώνει την πίστην του κάθε ανθρώπου.

Ήλθατε σε ένα μικρόν τόπον, αγιασμένον όμως και ποτισμένον από το αίμα ηρώων και μαρτύρων. Παράδοση μακροχρόνια, κληρονομιά πολύτιμη, πολιτισμός διαχρονικός, ήθη και έθιμα ξεχωριστά συνθέτουν μια σύντομη εικόνα της νήσου μας.

Σε όλα αυτά, ανεκτίμητος θησαυρός, στήριγμα και παρηγοριά για τους απανταχού Νισυρίους η Ιερά Μονή της Παναγίας της Σπηλιανής, που ορθά χαρακτηρίστηκε ως Μετέωρο της Δωδεκανήσου.

Σ' αυτόν τον αιωνόβιο ιερό βράχο της πίστεως, τελούμε νυχθημε-

ρόν τις ιερές ακολουθίες δεόμενοι προς τον αρχηγό και Σωτήρα της πίστεώς μας, αλλά και προς την Παναγία Μητέρα του, να φυλάττουν όλον τον κόσμο από τους ορατούς και αοράτους εχθρούς.

Αγναντεύοντας από εδώ τα μικρασιατικά παράλια, η σκέψη μας τρέχει στο σεπτό κέντρο, το μαρτυρικό Φανάρι και όλως ιδιαίτερος προς εσάς Παναγιώτατε, διότι έχετε επωμισθεί βαρύ φορτίο, το οποίο όμως, με την άνωθεν επέμβαση, ελαφρύνεται κατά τον λόγον του Χριστού «ο γαρ ζυγός μου χρηστός και το φορτίον μου ελαφρόν εστί». Σκεπτόμενοι όλα αυτά, η προσευχή μας γίνεται πιο έντονη, γιγαντώνεται. Αυτή άλλωστε είναι η μικρή βοήθεια, την οποίαν μπορούμε να προσφέρουμε προς εσάς, από το ιερό αυτό προσκύνημα της Ορθοδοξίας μας, την Παναγία την Σπηλιανή.

Παναγιώτατε,

Οδεύομεν προς το Πάσχα του θέρους, την εορτήν της Κοιμήσεως τη Υπεραγίας μας Θεοτόκου. Απλά θα ήθελα να σας επισημάνω την ιδιαιτερότητα ενός ωραίου εθίμου, που λαμβάνει χώραν στο μοναστήρι μας, αυτό τον καιρό.

Κάθε χρόνο από 6 - 15 Αυγούστου, γυναίκες μαυροφόρες από τη Νίσυρο και τα γύρω νησιά, οι λεγόμενες εννιαμερίτισσες, μαζεύονται στη Μονή. Νηστεύουν, προσεύχονται και κάμνουν καθημερινά μετανοίες, ψάλλοντας το μοιρολόι της Παναγίας :

«Ω Παναγιά μας Σπηλιανή κατέβα απ' το θρονί σου,
κι ευλόγησε τον κόσμο σου εις την Πανήγυρή σου.
Εννέα μέρες προσκυνούν, νηστεύουν, μετανοίζουν
Ω Παναγιά μου Δέσποινα, για σένα το αξίζουν».

Τον δίκαιον όμως έπαινο αξίζουν και όλοι οι δωρητές και ευεργέτες της Μονής, που βοήθησαν εις τον εορτασμό των 600 ετών, όπως ο Δήμος Νισύρου, η ΑΓΕΤ Ηρακλής, οι Σύλλογοι των Νισυρίων, οι Ι. Μονές της νήσου.

Όλους αυτούς, ευχηθείτε, Παναγιώτατε, ο Θεός και η Παναγία η Σπηλιανή να τους κρατύνουν και να τους δώσουν «αντί των επιγείων τα επουράνια». Άλλωστε η επίκληση του ιερέα, στο τέλος κάθε λειτουργίας, προς αυτούς απευθύνεται.

«Άγιάσον, Κύριε, τους αγαπώντας την ευπρέπειαν του οίκου σου, Συ αυτούς αντιδόξασον τη θεϊκή σου δυνάμει».

Παναγιώτατε,

Επιτρέψτε μου, περαίνων την προς Υμάς προσλαλιάν, να ανακαλέσω εις την μνήμην σας, ένα γεγονός, εξόχως συγκινητικόν δι' εμέ, δι' ο και παραμένει ανεξίτηλον μέσα μου. Ευχαριστώ τον Άγιον Θεόν διότι με ηξίωσε, το Πάσχα του 1990, να διακονήσω κατά τας Αγίας ημέρας εις την Ιεράν Μητροπόλιν Χαλκηδόνος, και να ζήσω μια από τις πιο συγκινητικές στιγμές της ζωής μου, όταν ως Μητροπολίτης, τότε, Χαλκηδόνος, μου απονεύματε ο οφφίκιον του Αρχιμανδρίτου.

Δράττομαι της ευκαιρίας, θεομά να σας ευχαριστήσω δια την ευεργεσίαν εκείνην και αύθις να εκφράσω την βαθυτάτην ευγνωμοσύνην μου προς την Υμετέραν Παναγιότητα, η οποία μετά τόσης μεγάλης στοργής περιβάλλει τους ταπεινούς εργάτας του αμπελώνος του Κυρίου.

Ως ευ παρέστητε, λοιπόν, Παναγιώτατε, εις το Μοναστήρι σας. Εξαιτούμεθα τας ευχάς και ευλογίας σας στη διακονία μας και σας παρακαλούμε να δηχθείτε από την Εφορεία της Ιεράς Μονής Παναγίας Σπηλιανής το παρόν αναμνηστικό δώρο, ως ελαχίστη έκφραση των αισθημάτων βαθυτάτης τιμής, σεβασμού και αγάπης προς το πρόσωπόν σας. Πολλά τα έτη σας».

Ο Ηγούμενος προσέφερε προς τον Υψηλόν επισκέπτη χρυσοποίκιλτον Αρχιερατικήν Μήτρα.

Απαντώντας ο Προκαθήμενος της Ορθοδοξίας, εξέφρασεν ευγνωμοσύνη προς την «Υπεραγίαν Θεοτόκον, διότι τον ηξίωσε να προσκυνήσει έναν ακόμα από τους αφιερωμένους εις αυτήν οίκους λατρείας και να επισκεφθεί την παλαιάτον Ιεράν Μονήν της Παναγίας της Σπηλιανής, η οποία εορτάζει την εξακοσιοστήν, από της ιδρύσεώς της, επέτειον». (Φωτ. 12).

Το πλήρες κείμενον της Πατριαρχικής ομιλίας έχει ως ακολούθως:

Ίερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί φίλτατε έν Χριστώ αδελφέ κύριε Άπόστολε,

Όσιολογιώτατε καί άγαπητέ άγιε Καθηγούμενε μετά τής περί ύμας ιεράς άδελφότητος,

Πατέρες, Τέκνα καί Άδελφοί έν Κυρίω,

Μεγάλην εύγνωμοσύνην χρεωστοϋμεν εις τήν

Ἵπεραγίαν Θεοτόκον, διότι μᾶς ἤξιωσε νά προσκυνήσωμεν ἓνα ἀκόμη ἀπό τούς ἀφιερωμένους εἰς αὐτήν οἴκους λατρείας καί νά ἐπισκεφθῶμεν τήν παλαιόφατον Ἱεράν Μονήν τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς, ἣ ὁποία ἐορτάζει τήν ἑξακοσιοστήν ἀπό τῆς Ἰδρύσεώς της ἐπέτειον.

Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανικός Λαός καί ἀκόμη περισσότερο ὁ Νισυριακός βαθύτατα σέβεται καί τιμᾷ ἀξίως τήν Ἵπεραγίαν Θεοτόκον, τήν στοργικὴν Μητέρα καί τήν κραταιάν προστάτιδα τοῦ Γένους. Ἀπειράριθμα εἶναι τά εἰς αὐτήν ἀφιερωμένα προσκυνήματα καί τά εἰς αὐτήν ἀποδιδόμενα προσωνύμια. Δι' ὄλων αὐτῶν ἐκφράζεται ἡ μεγάλη ἀγάπη καί ἡ ἐμπιστοσύνη τήν ὁποίαν ὁ λαός τρέφει πρὸς τήν Παναγίαν Μητέρα του καί καταφυγὴν του.

Πράγματι δέ τό αἰσθητήριον τοῦ πιστοῦ λαοῦ ἔχει συλλάβει τό μεγαλεῖον τοῦ προσώπου τῆς Παναγίας, ἣ ὁποία μέ σιωπὴν καί θαυμαστήν αὐτοθυσίαν ἐδέχθη καί ἔφερεν εἰς πέρας τό ἀνατεθέν εἰς αὐτήν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔργον τῆς κυοφορίας τοῦ σαρκωθέντος ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί ἐξ αὐτῆς Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Σήμερον δέν ἀντιλαμβανόμεθα ὁποίους κινδύνους περιέκλειεν δι' αὐτήν τό ἔργον τοῦτο. Ἄν ὅμως σκεφθῶμεν ὅτι σύμφωνα μέ τόν τότε ἰσχύοντα εἰς τήν Παλαιστίνην μεταξύ τῶν Ἰουδαίων μωσαϊκόν νόμον ἡ ἔγκυος ἄγαμος γυνή ὑπέκειτο εἰς λιθοβολισμόν, ἀντιλαμβανόμεθα ὁποῖον τό θάρρος, ἀλλά πρωτίστως ὁποία ἡ πίστις καί ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Παναγίας Θεοτόκου πρὸς τόν Θεόν. Διότι καίτοι ἄγαμος καί παρθένος ἐδέχθη νά κυοφορήσῃ τόν Υἱόν καί Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἀκόμη ὅμως ἐάν σκεφθῶμεν πόση ἡ καθαρότης τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, θά κατανοήσωμεν ὀλίγον καί πόση ἡ καθαρότης τῆς Θεοτόκου, τήν ὁποίαν ἐπέλεξεν ὡς Μητέρα Του ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀναμάρτητος Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Δι' αὐτό καί ψάλλομεν καί μεγαλύνομεν μέ χαράν "τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβείμ καί ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν σεραφείμ", "τὴν ὑψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν καί καθαροτέραν λαμπηδόνων ἡλιακῶν" καί καταφεύγομεν πρὸς αὐτήν ὡς εἰς λιμένα καί προστασίαν τῶν Χριστιανῶν ἀκαταίσχυτον καί μεσιτείαν πρὸς τὸν ποιητὴν ἀμετάθετον.

Εἶναι αὕτη δι' ὅλους ἡ πλεον ἄγαπητή ἐκ τῶν Ἁγίων καί ἡ πλησιεστέρα πρὸς τὸν Χριστόν. Ἐμπιστευόμεθα εἰς αὐτήν τὸν πόνον μας, διότι ἐπόνεσε περισσότερον ἀπὸ ὅλους, τῆς ἀναθέτομεν τὰ βάσανα τῆς ζωῆς μας, διότι ἔζησε καί αὕτη βάσανα πολλά.

Ἐφυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὡς πρόσφυξ διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν σφαγὴν τοῦ υἱοῦ της ὑπὸ τοῦ θηριώδους Ἡρώδου, ἐσυκοφαντήθη, εἶδε τὸν υἱὸν της σταυρούμενον ἀδίκως καί ὑπέμεινε τὰ πάντα ἀγογγύστως. Διὰ τοῦτο ἔχει παρρησίαν πρὸς τὸν Χριστόν καί μεσιτεύει πρὸς Αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν.

Πονεμένη μητέρα, ξενητευμένη, διωγμένη καί συκοφαντημένη καί μέ τὸν υἱὸν της νεκρὸν καί ἀναστημένον, περιλαμβάνει εἰς τὸν ἑαυτὸν της καί κλείει βαθέως εἰς τὴν καρδίαν της ὅλους τοὺς πονεμένους, τοὺς ξενητευμένους, τοὺς διωγμένους, τοὺς συκοφαντημένους καί τοὺς ἔχοντας στερηθῆ ἄγαπητῶν συγγενῶν καί οἰκείων.

Αὐτήν τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Χριστοῦ καί

ὄλων μας τιμῶμεν σήμερον, δοξολογοῦντες τόν Θεόν, τόν ἀναδείξαντα αὐτήν καί τιμήσαντα αὐτήν. Αὐτήν εὐχαριστοῦμεν καί αὐτήν παρακαλοῦμεν ὅπως σκέπη καί προστατεύη πάντας τούς ἐπικαλουμένους αὐτήν καί ἰδιαιτέρως ὄλους τούς παρόντας καί τούς διεσκορπισμένους ἀνά τά πέρατα τῆς γῆς ἀγαπητοῦς μας Νισυρίου, πρεσβεύουσα ὑπέρ αὐτῶν θερμῶς εἰς τόν Υἱόν της, τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ὅθεν, ἀξίως οἱ ἀγαπητοί Νισύριοι ἐξ εὐλαβείας ἐορτάζουν σήμερον πανηγυρικῶς τήν ἑξακοσιοστήν, κατὰ τήν παράδοσιν, ἐπέτειον ἀπό τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐπί τοῦ βράχου τούτου ὡς παρατηρητοῦ καί φύλακος κτισθείσης Ἱερᾶς Μονῆς αὐτῆς, τῆς ἀποκαλουμένης Παναγίας Σπηλιανῆς, προετοιμάσαντες εἰς τιμήν αὐτῆς ποικίλας ἐορταστικάς ἐκδηλώσεις.

Εὐχαριστοῦμεν δέ τούς προσκαλέσαντας τήν ἡμετέραν Μετριότητα εἰς τάς ἐκδηλώσεις ταύτας, καθῶς καί πάντας ὑμᾶς, τούς διά τῆς παρουσίας σας τιμῶντας τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν καί τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἰδιαιτέρως δέ εὐχαριστοῦμεν τόν διά θερμῶν λόγων ὑποδεχθέντα ἡμᾶς Ὅσιολογιώτατον Καθηγούμενον τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς τῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, τόσον διά τούς πρόφρονας λόγους καί τό ὠραῖον δῶρον του, ὅσον καί διά τήν ἀγάπην του.

Ἐπιδαφιλεύομεν εἰς αὐτόν καί εἰς ὄλους σας, ἀγαπητοί προσκυνηταί, ὀλόθυμον τήν Πατριαρχικήν ἡμῶν εὐλογία καί ἐπικαλούμεθα ἐπί πάντας τήν χάριν καί τό πλούσιον ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διά πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς.

Έναρξη Πνευματικού Συμποσίου για τα 600 χρόνια
από την ίδρυση της Ιεράς Μονής
Παναγίας Σπηλιανής

Μετά το πέρας της Δοξολογίας ο Πατριάρχης προσκύνησε την Μεγάλην Εικόνα της Παναγίας στο Τέμπλο της Μονής, περιεργάστηκε τα διάφορα κειμήλια, προσκύνησε τα λείψανα των Αγίων και ακολούθως μετέβη εις το Αρχονταρίκι της Μονής, όπου, ενώπιον των μελών της συνοδείας του, των λοιπών επισήμων και μελών της τοπικής κοινωνίας, κήρυξε την έναρξη των εορταστικών εκδηλώσεων για τον εορτασμό των 600 χρόνων από της ιδρύσεως της Ιεράς Μονής Παναγίας Σπηλιανής.

Στην έναρκτηρία ομιλία του ο **Πατριάρχης** είπε:

Ίερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί αγαπητέ έν Χριστώ αδελφέ κύριε Άπόστολε,
Έξοχώτατοι καί Έντιμότατοι Άρχοντες,
Τέκνα έν Κυρίω αγαπητά,

Δόξαν, εύχαριστίαν καί προσκύνησιν αναπέμπομεν τῷ Τρισαγίῳ Θεῷ επί τῇ συμπληρώσει 600 ἐτῶν από τῆς ιδρύσεως τῆς Ίεράς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς.

Ἡ σεβασμία αὕτη Μονή, τά "Μετέωρα τῆς Δωδεκανήσου", ὅπως προσφυῶς ἀπέκλήθη, ἐκτισμένη επί λόφου ὑψηλοῦ, εἶναι ἄλλη "Νίσυρος", κορυφή δηλαδή ἐποπτείας, προστατεύουσα τήν νῆσον καί τήν εἰς αὐτήν μικράν ἐκλεκτήν ποιμνην από πάσης τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς καί παρακολουθοῦσα στοργικῶς τά εἰς τά πέρατα τῆς γῆς ἐσκορπισμένα καί εὐδοκιμοῦντα τέκνα της.

Ἡ Παναγία ἡ Σπηλιανή εἶναι τό κέντρον καί ἡ εὐλαβῆς ἀναφορά παντός Νισυρίου, ὅπου γῆς, ἡ

Παναγία ἡ ἄρωγός, ἡ ἐλπίς καί ἡ ἀπαντοχή πάντων τῶν Νισυρίων, ἡ ἐξανθρωπίζουσα καί ἐξευγενίζουσα τό ἦθος αὐτῶν, ἡ δίδουσα θάρρος καί δύναμιν διά τήν ὑπερπήδησιν τῶν ἐμποδίων καί τήν ὑπερκέρασιν τῶν ἀντιξοοτήτων καί τῶν σκοπέλων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

Ἡ Παναγία ἡ Σπηλιανή, ἡ Ἐφορος τῆς Νήσου, ἐπισυνάγει τοὺς ἀπανταχοῦ Νισυρίουσ ὡς ἡ ὄρνις τά νοσσία ἐαυτῆς, ἐνισχύει τοὺς συνδέσμους, ἀμβλύνει τὰς διαφοράς, ἀρθρώνει τὰς γενεάς πρὸς ἀλλήλας, διαμορφώνει τό ἦθος τῶν Νισυρίων, ἀποτελεῖ δι' αὐτούς τόν ἰσχυρότερον συνεκτικόν δεσμόν.

Ἐπί 600 ἔτη ἡ σεβασμία Μονή Παναγία ἡ Σπηλιανή διαγράφουσα τήν ἱστορικὴν αὐτῆς διαδρομὴν, ἀγιάζει, καλλιεργεῖ τήν ὀρθόδοξον θρησκευτικὴν καί τήν ἐθνικὴν συνείδησιν, παρηγορεῖ, συμπαρίσταται, καθοδηγεῖ καί ἀποτελεῖ τό κέντρον οὐ μόνον τῆς θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καί τῆς ἐθνικῆς, κοινωνικῆς καί, ἐν τινι μέτρῳ, καί τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς νήσου.

Ἐκατοντάδες ψυχαί μοναζόντων ὑπὸ πεπνυμένους ἡγουμένους, ἐν οἷς καί ὁ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων Κύριλλος Ρωμάνος, ὁ πρᾶος, ὁ εὐγενῆς καί μεγαλοπρεπῆς, ὁ φλογερός ἱεροκῆρυξ, ἠκολούθησαν ἐδῶ τόν δρόμον τῆς μοναδικῆς πολιτείας, τήν ὁποίαν ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ὑπέδειξεν καί ἐθεμελίωσεν, ἤσκησαν τήν διακονίαν αὐτῶν ἐν πίστει καί ἀγάπῃ καί ἀνέδειξαν τό ἱερόν τοῦτο καταγώγιον τόπον ψυχικῆς ἀναπαύσεως καί ἀναλήψεως ψυχῶν πρὸς τήν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλ' οἱ πανηγυρισμοί ἐπετείων ἔχουν οὐσιαστικόν νόημα μόνον ὅταν ὑπερβαίνουν τό τελετουργικόν καί δίδουν ἀφορμὴν περισυλλογῆς καί

σκέψεων γονίμου προβληματισμοῦ καί σχεδιασμῶν καί λήψεως ἀποφάσεων διά τήν εὐθυδρομίαν τῆς αὐριον.

Τήν ὥραν, λοιπόν, ταύτην τῶν πανηγυρικῶν ἑορτασμῶν, ἄς καταστήσωμεν ἐπ' ὀλίγον ὥραν περισυλλογῆς, ἵνα ἐνωτισθῶμεν τήν φωνήν τῆς Μονῆς καί τῶν ἐν αὐτῇ ἐνασκησάντων διά τῶν αἰώνων πατέρων, ὥστε νά παρατηρήσωμεν μετά προσοχῆς τήν κατά Θεόν πορείαν καί τόν ὑπ' αὐτῶν ἐπιδειχθέντα ζῆλον. Ἄς ἀκούσωμεν καί ἄς ὑπακούσωμεν εἰς τήν ἐκ τῆς ἀγίας πείρας των συμβουλήν καί νουθεσίαν αὐτῶν ὅτι ὁ πνευματικός ἀγών τῆς κατά Χριστόν ἐναρέτου ζωῆς εἶναι ὑπέρτερος παντός ἰδιοτελοῦς ἔργου καί ὅτι ἀξίζει νά ἐργαζώμεθα τό καλόν πρός πάντας διά νά τύχωμεν καί εἰς τήν παροῦσαν ζωήν τῆς προστασίας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί τῆς ἀναφαιρέτου χαρᾶς καί εἰς τήν μέλλουσαν τῆς μεγίστης καί αἰωνίου ἀμοιβῆς.

Κατακλείοντες τόν λόγον κηρύσσομεν τήν ἐναρξιν τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπί τῇ ἐξακοσιαστῇ ἐπετειῶ ἀπό τῆς ἰδρύσεως τῆς περιπόστου Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, εὐχόμενοι ὅπως τό ἱερόν τοῦτο σκῆνωμα παραμείνη ἐνεργόν μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος καί ὅπως τοῦτο καί ἡ ἀειμακάριστος καί παναμώμητος Ἐφορος αὐτοῦ Παναγία Μητέρα μας ἀποτελοῦν πάντοτε δι' ὅλους ἡμᾶς λιμένα καί προστασίαν, τεῖχος ἀκράδαντον, καταφυγήν καί σκέπην καί ἀγαλλίαμα. Ἀμήν.

Και ἀμέσως μετά, κηρύσσοντας τήν ἐναρξη των εργασιῶν του Πνευματικοῦ συμποσίου με θέμα «*Ἡ Ἱερά Μονή Παναγίας Σπηλιανῆς εἰς τήν ζωήν τῆς Νισύρου*», εἶπε:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἐλλογιμώτατοι κύριοι σύνεδροι,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Χαιρετίζομεν ὀλοθύμως τὴν ὡραίαν ἔμπνευσιν καὶ πρωτοβουλίαν ὅπως πραγματοποιηθῆ τὸ παρὸν Νισυριακὸν Πνευματικὸν Συμπόσιον καὶ ὅπως τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ ἀφιερωθῆ εἰς τὸ θέμα: "Ἡ Ἱερά Μονὴ Παναγίας Σπηλιανῆς εἰς τὴν ζωὴν τῆς Νισύρου".

Εἶναι πράγματι ἀρρήκτως συνδεδεμένη ἡ Ἱερά αὕτη Μονὴ μέ τὴν ζωὴν τῆς Νισύρου, ὡς εἶναι γνωστόν, βεβαίως, εἰς ὅλους τοὺς Νισυρίους καὶ ὡς θὰ γίνῃ εὐρύτερον γνωστόν διὰ τῶν ἀνακοινώσεων τῶν Ἐλλογιμωτάτων ὁμιλητῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνδείκνυται νὰ τυπωθοῦν καὶ κυκλοφορήσουν καὶ μεταξύ τῶν μὴ Νισυρίων.

Ἄλλὰ, ὡς γνωστόν, ἡ Ἱερά αὕτη Μονὴ εἶναι τὸ κατοικητήριον τῆς ζώσης Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τὸ ἐνδιαίτημα τῶν θεραπεόντων αὐτῆς μοναχῶν ἢ μοναζουσῶν. Συνεπῶς κυριολεκτοῦμεν ὅταν συνδέωμεν τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον μέ τὴν ζωὴν τῶν Νισυρίων, διότι ὄχι τὰ κτίρια, ἀλλ' ἡ εἰς αὐτὰ οἰκοῦσα Παναγία εἶναι ἡ ἐπηρεάζουσα τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν. Ἡ πίστις δέ εἶναι τὸ πανάρχαιον γνώρισμα τοῦ Γένους ἡμῶν, ὡς μαρτυροῦν τὰ πλήθη τῶν ἐρειπίων τῶν ἀρχαίων ἱερῶν καὶ τὰ πλήθη τῶν ἐν καλῇ καὶ μὴ καταστάσει Χριστιανικῶν Ναῶν καὶ ἐξωκκλησιῶν.

Ὁ πιστὸς λαὸς ἔχει ἀκλόνητον πίστιν, στηριζόμενος εἰς τὴν ἐμπειρίαν του. Παρακαλεῖ τὴν Παναγίαν καὶ εἰσακούεται. Ὡς ἐκ τούτου ἀδιαφορεῖ

διά τας ἀμφισβητήσεις τῶν ὀρθολογιστῶν. "Ὅταν δέ ἀκούῃ τόν πρὸς τήν Παναγίαν χαιρετισμόν: "Χαῖρε σοφῶν ὑπερβαίνουσα γνῶσιν· χαῖρε πιστῶν καταυγάζουσα φρένας", δέν αἰσθάνεται τούς λόγους τούτους ὡς σχήματα λόγου ποιητικῆ ἀδεία ἐκφρασθέντα, ἀλλ' ὡς μίαν πραγματικότητα, τήν ὁποίαν ἔχει καί ὁ ἴδιος ψηλαφήσει. Δι' αὐτό καί ἐναποθέτει εὐχαρίστως καί μετ' ἐμπιστοσύνης τήν ζώην του εἰς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καί εἰς τόν Θεόν καί διά τῆς βοήθειας των νικᾷ τās δυσκολίας τῆς ζωῆς. Συνδέεται δέ στενώτερον καί μέ τά προσκυνήματα, τās Ἱεράς Μονάς καί τούς Ἱερούς Ναούς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καί μέ τόν σύνδεσμον, τόν ὁποῖον ἔχει ἀναπτύξει μέ τήν Ἱεράν Μονήν Παναγίας Σπηλιανῆς.

Ὅθεν, μετά πολλῆς καλῆς προσδοκίας ἀναμένομεν νά ἀκούσωμεν περισσότερα περί τούτου ἀπό τούς εἰς τό παρόν Συμπόσιον Ἑλλογιμωτάτους εἰσηγητάς. Διό καί μετά χαρᾶς κηρύσσομεν τήν ἑναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Νισυριακοῦ Πνευματικοῦ Συμποσίου, καί δῆ σήμερον τοῦ α' μέρους αὐτοῦ. Καί εὐχόμεθα ὅπως στεφθοῦν ὑπό ἐπιτυχίας αἱ ἐργασίαι αὐτοῦ, διά πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ὁποίας ἡ ἀγάπη καί ἡ κραταιά προστασία εἶη μετά πάντων ὑμῶν, ἀγαπητοί παρόντες. Ἀμήν.

✱

Βασικός εισηγητής του συμποσίου ήταν ο Αρχαιολόγος **Ιωάννης Βολανάκης**, Ἐφορος Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, ο οποίος παρουσίασε ενώπιον του Πατριάρχου το θέμα «*Η συμβολή της Ἱεράς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς στη ζωή της Νισύρου ανά τους αιώνας: 1400 - 2000 μ.Χ.*».

Ήταν μια ομιλία ιστορικά τεκμηριωμένη, ενημερωτική και με πολλά ενδιαφέροντα, πλην άγνωστα στοιχεία, όπως προκύπτει από το κείμενο, που ακολουθεί:

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Κατ' αρχήν οφείλομε χάριτες στον εν Τριάδι προσκυνούμενον Θεόν, διότι μας αξίωσε να ευρισκόμεθα εδώ σήμερα, στην ιστορική Νίσυρο, το νησί της Παναγίας, για να συννεορτάσομε το ιωβηλαίο της συμπληρώσεως των εξακοσίων χρόνων από της ιδρύσεως της παλαιφάτου και σεβασμίας Ιεράς Μονής της Παναγίας της Σπηλιανής. Και έχομε την ευλογία να παρευρίσκεται στις εορταστικές αυτές εκδηλώσεις η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος ο Α', υπογραμμίζοντας με τον τρόπο αυτό τη σημασία του ιωβηλαίου.

Η ονομασία «Σπηλιανή» προέρχεται προφανώς από το γεγονός, ότι ως καθολικό της Μονής της Παναγίας, χρησιμεύει σπηλαιώδης φυσική κοιλότητα, η οποία ανοίγεται εις το καστανόχρωμο ηφαιστειογενές πέτρωμα. Είναι πολύ πιθανόν, το σπήλαιο αυτό να χρησιμοποιήθηκε ως λατρευτικός χώρος, ήδη από την προϊστορική εποχή. Μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού στην περιοχή και αφού συνήλθε στην Έφεσο το έτος 431 μ. Χ. η Γ' Οικουμενική Σύνοδος, η οποία εδογματίσε, ότι η Παναγία είναι «Θεοτόκος», το παλαιό φυσικό σπήλαιο διαμορφώθηκε σε χριστιανικό ναό της Παναγίας, όπως μαρτυρείται, μεταξύ άλλων, και από την ύπαρξη μαρμαρίνων αρχιτεκτονικών μελών, των παλαιοχριστιανικών χρόνων.

Περί τα τέλη του 11ου ή τις αρχές του 12ου αιώνα μ.Χ. ο ναός αυτός ανακαινίσθηκε. Εσχηματίσθησαν δύο κλίτη, από τα οποία, το μεν βόρειο αφιερώθηκε εις την Κοίμηση της Υπεραγίας Θεοτόκου (15 Αυγούστου), το δε νότιο στη μνήμη του Αγίου Ιερομάρτυρος Χαρολάμπους (10 Φεβρουαρίου). Τότε κατασκευάστηκε μαρμάρινο τέμπλο, με περίτεχνο ανάγλυφο διάκοσμο, το οποίο τοποθετήθηκε στο κλίτος της Παναγίας.

Τούτο παρέμεινε στη θέση αυτή μέχρι το έτος 1725 μ.Χ., οπότε αντικαταστάθηκε από το και σήμερα διατηρούμενο, αρίστης ποιότητας, ξυλόγλυπτο τέμπλο, ενώ το παλαιό μαρμάρινο τοποθετήθηκε μεταξύ του κυρίως Ναού και του νάρθηκα του Καθολικού. Το ύψωμα, πάνω στο οποίο ευρίσκεται η Μονή της Παναγίας της Σπηλιανής, οχυρώθηκε για πρώτη φορά, κατά τον 4ο αιώνα π.Χ., όταν κατασκευάστηκε ισχυρό τείχος, κτισμένο κατά το ισόδομο σύστημα

και το οποίο επικοινωνούσε με το φρούριο του Παλαιοκάστρου.

Κατά την Ιπποτοκρατία (1308 – 1522 μ.Χ.), ιδρύθηκε επί των ερειπίων της οχυρώσεως της κλασικής εποχής, ισχυρό φρούριο, το οποίο διατηρείται, κατά το μεγαλύτερο αυτού μέρος, μέχρι σήμερα. Στις εξωτερικές επιφάνειες των τοίχων αυτού, είναι εντοιχισμένα ιπποτικά οικόσημα.

Κατά το 1400 μ.Χ. ιδρύθηκε στη θέση αυτή η Ιερά Μονή της Παναγίας της Σπηλιανής, ως Καθολικό της οποίας εχρησίμευσε ο προϋπάρχων ναός της Παναγίας. Δίπλα από το Καθολικό, ανηγέρθησαν το Ηγουμενείο, η Βιβλιοθήκη, τα Κελλιά και οι λοιποί βοηθητικοί χώροι της Μονής. Στη Μονή της Σπηλιανής διατηρείται παλαιά ιστορική και θαυματουργός Εικόνα της Παναγίας, η οποία συνδέεται με πλήθος παραδόσεων, θρύλων, ιστορικών περιστατικών και θαυμάτων. Στην κυρία όψη της Εικόνας αυτής, παρίσταται η Θεοτόκος, από την οσφύ και άνω, βρεφοκρατούσα, δεξιοκρατούσα. Πρόκειται για σπάνιο εικονογραφικό τύπο της Παναγίας της δεξιάς, ο οποίος προέρχεται από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, διαμορφώθηκε στην Παλαιστίνη και τη Συρία, από όπου και διαδόθηκε αργότερα στο λοιπό χριστιανικό κόσμο. Είναι αξιοσημείωτο ότι, στον εικονογραφικό αυτό τύπο ανήκουν λίγες αρχαιότητες εικόνες της Παναγίας, οι οποίες αποδίδονται από την παράδοση στον Ευαγγελιστή Λουκά.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών συντηρήσεως της εικόνας της Παναγίας της Σπηλιανής, αποκαλύφθηκε τελευταία ότι στην πίσω όψη αυτής εικονίζεται ο Άγιος Νικόλαος στηθαίος. Πρόκειται για καλής τέχνης και διατηρήσεως Εικόνα του 14ου αιώνα μ.Χ., η οποία προέρχεται από τους χρόνους περίπου της ιδρύσεως της Μονής.

Ο χώρος, στον οποίον ιδρύθηκε η Μονή, έχει σκόπιμα επιλεγεί και είναι ιδιαίτερα εννοημένος από τη φύση και ευλογημένος από τον Θεό. Κατ' αρχήν η φρουριακή συγκρότηση της Μονής, παρέχει σ' αυτήν απόλυτη ασφάλεια.

Η Μονή ομοιάζει με φωτεινό Μετέωρο, το οποίο κρέμαται μεταξύ Ουρανού και Γης. Αποτελεί έπαλξη, από την οποία αγναντεύει κανείς ένα μεγάλο μέρος της Νίσυρου, τα παρακείμενα νησιά και τα βαθυγάλανα νερά του Αιγαίου. Το βλέμμα απλώνεται αβίαστα μέχρι τα δυτικά παράλια της Ανατολίας, όπου είχαν την έδρα των «αι επτά Εκκλησίαι» της Αποκαλύψεως του Ιωάννου και όπου «μεγάλα στοιχεία κεκοίμηνται». Η Παναγία ατενίζει από τη Νίσυρο,

σκέπει, φρουρεί, προστατεύει και κατευθύνει όλους τους Νισυρίους, τους μακράν και τους εγγύς ευρισκομένους. Γι' αυτό και η Παναγία η Σπηλιανή αποτελεί διαχρονικά κέντρο και σημείο αναφοράς, συνδυετικό κρικό και πόλον έλξεως των απανταχού της Γης Νισυρίων. Είναι αξιοσημείωτο για την ιστορία της Νισύρου ότι από αυτήν πιθανότατα κατήγετο ο Πέτρος Φιλάργης, ο οποίος, από πολύ μικρός, ορφανός, παρελήφθη υπό των Φραγκισκανών Μοναχών και ανατράφηκε στην Κρήτη, εσπούδασε στην Εσπερίαν, έγινε καθηγητής του Πανεπιστημίου των Παρισίων, Αρχιεπίσκοπος του Μιλάνου και τέλος εξελέγη Πάπας Ρώμης, ως Αλέξανδρος Ε' (1409 – 1410 μ.Χ.).

Η Μονή της Παναγίας της Σπηλιανής ευρίσκετο σε συνεχή και αδιάλειπτη λειτουργία, κατά τους τελευταίους αιώνες της Ιπποτοκρατίας στα Δωδεκάνησα, την Τουρκοκρατία (1522 – 1912), την Ιταλοκρατία (1912 – 1943), τη Γερμανική κατοχή (1943 – 1945) και την Αγγλική Διοίκηση (1945 – 1947), από δε της Ενσωματώσεως της Δωδεκανήσου με την Μητέρα Ελλάδα, συνεχίζει την ιστορική πορεία της μέσα στο χρόνο, προσφέρονσα τεράστιες υπηρεσίες στην Εκκλησία και το Έθνος.

Ο Ηγούμενος της Μονής της Σπηλιανής αποτελούσε ουσιαστικά την ανώτερη αρχή της Νισύρου και ήταν πρόσωπο αναφοράς όλων των κατοίκων της νήσου, για την επίλυση των ποικίλων προβλημάτων αυτών.

Ηγούμενοι της Μονής της Σπηλιανής διετέλεσαν άνδρες πεπαιδευμένοι, συνετοί και ενάρετοι, οι οποίοι σε κρίσιμες περιστάσεις ανεδείχθησαν πραγματικοί ηγήτορες και σοφοί οιακοστροφοί του σκάφους της τοπικής εκκλησίας. Με την προσωπικότητα και το ηθικό κύρος τους, συνεπικουρούμενοι από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και την Ιεράν Μητρόπολιν Ρόδου, επέλυν διαφορές, κυρίως αφορώσες στο οικογενειακό Δίκαιον (γάμοι, διαζύγια, κληρονομικές διαφορές κλπ), αλλά και ανεξήτουν πρόσφορες λύσεις, για τα πάσης φύσεως αναφυόμενα προβλήματα, μεταξύ των μελών της τοπικής κοινωνίας της Νισύρου.

Στη Νίσυρο ελειτούργει, μεταξύ άλλων, και «Πνευματικόν Συμβούλιον», ήτοι «Ειδικόν Δικαστήριο», αρμόδιο για την επίλυση πολλών και διαφόρων προβλημάτων. Με τη σύμπραξη και αυτού του Συμβουλίου και επί Ηγουμένου Εμμανουήλ Καρπαθίου (1923 – 1926 μ.Χ.), του μετέπειτα Μητροπολίτου Κώου, εκωδικοποιήθη-

κε το Δίκαιον των κτηματικών σχέσεων, με το οποίον ερρυθμίζοντο οι ιδιοκτησιακές και οι κληρονομικές σχέσεις των κατοίκων της Νισύρου.

Η Μονή διέθετε πλούσια βιβλιοθήκη και απετέλει παιδευτικό κέντρο και σε αυτήν κατέφευγαν εκείνοι, που είχαν πνευματικές ανησυχίες και οι εφιέμενοι ανωτέρας παιδείσεως. Η Μονή της Σπηλιανής και ολόκληρη η τοπική εκκλησία, συνέβαλλαν τα μέγιστα στη διατήρηση της Χριστιανικής πίστεως, της ελληνικής γλώσσας και της εθνικής αυτοσυνειδησίας. Με τον τρόπον αυτόν κρατήθηκε άσβεστη η φλόγα της πίστεως και κατέστη δυνατή, αφού «ήλθε το πλήρωμα του χρόνου», η Ανάσταση του Γένους.

Η Μονή της Σπηλιανής ήταν κάτοχος μεγάλης κινητής και ακίνητης περιουσίας. Συχνά εγένετο αποδέκτης δωρεών και διαχειρίστρια κληροδοτημάτων.

Με τη συνετή διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων, η Μονή κατόρθωνε, αφ' ενός μεν να καλύπτει τις λειτουργικές της ανάγκες, παρέχουσα γενναιοδωρη φιλοξενία προς τους επισκέπτες της, αφ' ετέρου δε να χρηματοδοτεί έργα ευποιίας, να καλύπτει μεγάλο μέρος των εξόδων της Κοινοτικής εκπαίδευσως, να ενισχύει άπορες οικογένειες και άτομα ενδεή και γενικότερα να συμπαρίσταται προς όλους, όσοι είχαν ανάγκη.

Η Μονή της Σπηλιανής και η τοπική Κοινωνία κράτησαν υψηλά τη Σημαία της πίστεως και της ελπίδος για ένα καλύτερο αύριο. Ήτο τέτοιο το πνευματικό κλίμα, που διαμορφώθηκε στη Νίσυρο, ώστε από αυτήν προήλθαν άνδρες σοφοί και πεπαιδευμένοι, μεγάλοι επιστήμονες και ικανότατοι Ιεράρχες, οι οποίοι εποίμαναν θεοφιλώς το ποίμνιον, το οποίον η μητέρα Εκκλησία τούς ενεπιστεύθη.

Επίσης γέννημα της Νισύρου είναι ο Άγιος Νεομάρτυς Νικήτας ο Νισύριος (1716 – 1732 μ.Χ.), ο οποίος εμμένων πιστώς στα πάτρια, έλαβε τον στέφανο του μαρτυρίου στην Χίο το έτος 1732 μ.Χ. Ο περικαλλής Ναός του κοσμεί σήμερα το Μανδράκι της Νισύρου.

Η Μονή της Σπηλιανής διαθέτει και πλουσιότατον αρχείο, τα έγγραφα του οποίου εξεδόθησαν πρόσφατα από την «Εταιρεία Νισυριακών Μελετών» σε δύο ογκώδεις τόμους. Σε αυτά περιέχονται πολύτιμες πληροφορίες, για την ιστορία της Νισύρου, κατά τους τελευταίους αιώνες.

Η Μονή της Παναγίας της Σπηλιανής συνεχίζει μέχρι σήμερα το

πολύπλευρο, πολυδιάστατο, πλούσιο και καρποφόρο πνευματικό και κοινωνικό έργο της και έρχεται αρωγός και συμπαραστάτης στους κατοίκους της Νισύρου και σε όλους, όσοι έχουν ανάγκη. Η Μονή έχει δωρίσει οικοπέδα, για την ανέγερση έργων κοινής ωφέλειας: Δημοτικό Ιατρείο, ξενώνα κλπ.

Η Εικόνα της Παναγίας της Σπηλιανής αποτελεί το «Παλλάδιον» της Μονής και πηγήν ιαμάτων και αγιασμού, πάντων, όσοι με πίστη και καθαράν καρδίαν προστρέχουν σε Αυτήν.

Χιλιάδες ευλαβείς προσκυνητές επισκέπτονται ετησίως την Μονήν και λαμβάνουν χάριν, αγιασμόν και ευλογία. Τον Δεκαπενταύγουστον έρχονται οι «Εννιαμερίτισσες», ευσεβείς γυναίκες από τη Νίσυρο και τα γειτονικά νησιά και διαβιούν επί εννέα ημέρες στη Μονή.

Προσφέρουν ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες των προς τη Μονή, ασχολούμενες κυρίως με την καθαριότητα και την τάξη. Ζουν εν νηστεία, μετανοία και προσευχή, ψάλλουν καθημερινά τα «Μοιρολόγια» της Παναγίας, αυτοσχέδια, έμμετρα και έμμελή στιχουργήματα, τα οποία αποπνέουν το άρωμα της απλής πιστευούσης χριστιανικής ψυχής και ετοιμάζουν τα κόλλυβα της Παναγίας, κατά την εορτήν της. Και μετά το πέρας της εορτής αναχωρούν.

Κατά την μεγάλη και επίσημον εορτήν της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15 Αυγούστου), ύστερα από την Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, λαμβάνει χώραν η λιτάνευση της Εικόνας της Παναγίας της Σπηλιανής και ακολουθεί η παράθεση κοινής τράπεζας, στην οποίαν μετέχουν χιλιάδες προσκυνητών έθιμο, το οποίον αποτελεί επιβίωση των «Κοινών Τραπεζών» ή «Αγαπών» της πρώτης Χριστιανικής Εκκλησίας.

Ας ευχηθούμε, όπως ο Πανάγαθος Θεός, δια πρεσβειών της Υπεραγίας ημών Θεοτόκου και Αειπαρθένου Μαρίας, σκέπει και ευλογεί την Μονή της Παναγίας Σπηλιανής, για να συνεχίσει να προσφέρει τις πολύτιμες υπηρεσίες της και κατά την ήδη αρξαμένη Τρίτη χιλιετία από της Γεννήσεως του Χριστού και να αξιωθεί η Μονή να εορτάσει και πολλά άλλα ιωβηλαία».

Μετά το πέρας της ομιλίας του κ. Βολανάκη έγινε η λιτάνευση της Εικόνας της Παναγίας, από τη Μονή προς τον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας της Ποταμίτισσας, όπου ετέθη σε προσκύνημα.

Την Εικόνα συνόδευσε μεγάλη πομπή, επικεφαλής της οποίας ήταν ο Πατριάρχης, ο οποίος προς της εκκινήσεως, και απευθυνόμενος προς το πλήθος του κόσμου είπε:

Ἰερώτατε ἀδελφέ Μητροπολίτα Ρόδου καὶ προσφιλέστατε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ κύριε Ἀπόστολε,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐχαριστοῦμεν ἐκ βάθους καρδίας τόν πανάγιον Θεόν καί τήν Ὑπέραγνον καί Παναγίαν Μητέρα Αὐτοῦ, διότι ἤξιωσαν ἡμᾶς νά ἔλθωμεν εἰς τήν νῆσον σας ἐπί τῆ ἑξακοσιοστῆ ἐπετείῳ ἀπό τῆς ιδρύσεως τῆς Ἱερᾶς καί σεβασμίας Μονῆς τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς καί νά συμμετάσχωμεν εἰς τήν λιτάνευσιν τῆς θαυματουργοῦ ἐφεστίας εἰκόνοσ ἀυτῆς κατά τήν εὐσημον περίοδον τῆς δεκαπενθημέρου νηστείας καί τῶν καθ' ἡμέραν ψαλλομένων παρακλητικῶν κανόνων πρός αὐτήν, τῶν προηγουμένων τῆς χαρμοσύνου ἑορτῆς τῆς ἱερᾶς μεταστάσεως αὐτῆς.

Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, δι' ἄκρας καθαρότητος καί ἀνεπιφυλάκτου ἀποδοχῆς τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καί τοῦ σχεδίου τῆς Θείας Οἰκονομίας, ἐδέχθη τό πλήρωμα τῆς Χάριτος καί ἠξιώθη ἐκ τῶν ἀγνῶν αἱμάτων της νά γεννήσῃ τόν Υἱόν καί Λόγον τοῦ Θεοῦ. Αὕτη ἀποτελεῖ "μεθόριον κτιστῆς καί ἀκτίστου φύσεως", κατά τόν "Ἅγιον Γρηγόριον τόν Παλαμᾶν, ὡς "τά δευτερεῖα τῆς Τριάδος ἡ ἔχουσα". Αὕτη εἶναι ἡ ἐλπίς καί προστασία τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν, ἀλλά καί συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Πλήθος μέγα πόλεων καί χωρίων αὐτήν ἔχει προστάτιδα, ἔχουν δέ ἀφιερωθῆ περικαλλεῖς καί μεγαλοπρεπεῖς Ἱεροί Ναοί καί Μοναί, ἀλλά καί ἀπλᾶ καί ταπεινά ἐξωκκλήσια εἰς αὐτήν. Πλήθος

αναρίθμητον εἶναι καί αἱ ἱεραὶ εἰκόνες τῆς, αἱ ὁποῖαι φανερόνουν τὴν ἀγάπην τῆς πρὸς τὴν "συγγενῆ οἰκειότητα", τοὺς συνανθρώπους· εἰκόνες, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος θαυματουργεῖ, παρέχουσα θεραπείας σωματικῶν καὶ ψυχικῶν νοσημάτων, λυτρουμένη κινδύνων καὶ πειρασμῶν, ἀνταποκρινομένη μετὰ μητροπρεποῦς στοργῆς εἰς τὰ ποικίλα αἰτήματα τῶν τέκνων τῆς. Ἡ Θεομητορικὴ Χάρις ἀγιάζει πόλεις καὶ χωρία, τὴν ὑπαιθρον, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἔργα των.

Ἡ Χάρις αὐτῆς ἀγιάζει καὶ τὴν ὠραίαν νῆσον σας. Ἡ θαυματουργός, σεμνοπρεπῆς καὶ ἐπιβλητικὴ ἐφεστία εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς, ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὡς ἀπὸ ὑψηλῆς σκοπιᾶς, ἐποπτεύει τὴν Νίσυρον καὶ εὐλογεῖ αὐτήν. Ἡ Μονὴ αὐτῆς εἶναι τὸ κέντρον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς Νισύρου, ὁ χῶρος τῆς ἀποθέσεως τοῦ πόνου καὶ τῆς ἐξομολογήσεως τῶν ποικίλων προβλημάτων τῶν Νισυρίων, ὅταν εὐρίσκωνται ἐνταῦθα, καὶ τὸ νοερόν καταφύγιον ὅσων ἀποδημοῦν ἐκ τῆς νήσου.

Ἄλλωστε, σεῖς οἱ ἐντόπιοι γνωρίζετε τὰς εὐεργεσίας τῆς Παναγίας κάλλιον πάντων. Ἡμεῖς βλέπομεν καὶ θαυμάζομεν τὴν παλαίφατον Ἱεράν Μονήν, τὸ σεβάσμιον πρόσωπον τῆς γεραρᾶς Εἰκόνας, τὸ πλῆθος τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀφιερωμάτων καὶ τὰς δεκάδας τῶν Μετοχίων, τὰ ὁποῖα ἡ εὐλάβεια τῶν προγόνων καὶ ὑμῶν τῶν ἰδίων ἀφιέρωσαν εἰς αὐτήν· καὶ δοξάζομεν τὸν Θεόν, τιμῶντες τὴν Παναγίαν Μητέρα Του.

Ἡ Θεομητορικὴ Χάρις διαχέεεται πλουσίως καὶ εἰς τοὺς οἴκους καὶ τὰς ρύμας τοῦ Μανδρακίου κατὰ τὴν ἐτήσιον λιτάνευσιν τῆς ἐφεστίας Εἰκόνας τῆς

περιπύστου Μονῆς. Ἡ Παναγία ἐπιθυμεῖ τὴν λιτάνευσιν ταύτην. Ἄλλως, ἐκφράζει ποικιλοτρόπως τὴν δυσφορίαν της. Ὡς γράφει ὁ ἀγαπητὸς Καθηγούμενος τῆς Μονῆς εἰς τὸ προσφάτως ἐκδοθέν ἔργον αὐτοῦ, "Θέλημά της ἦταν, φαίνεται, μιά φορά τὸν χρόνο νὰ βγαίνει ἡ παλαιὰ εἰκόνα ἀπ' τὸ θρονί της, γιὰ νὰ παρέχει τὴν εὐλογία της στοὺς πιστοὺς, οἱ ὅποιοι λόγῳ κακῆς ὑγείας ἢ γήρατος ἀδυνατοῦν νὰ ἀνεβουῦν στὴν Ἱερά Μονή γιὰ νὰ τὴν προσκυνήσουν".

Καὶ ἡμεῖς, μετέχοντες εἰς τὴν παροῦσαν λιτάνευσιν, αἰσθανόμεθα τὴν Θεομητορικὴν στοργὴν νὰ περιβάλλῃ ἡμᾶς, τὴν αὐτὴν στοργὴν τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνομεν εἰς τὴν Πόλιν τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ τοῦ εὐσεβοῦς Γένους μας. Εὐχόμεθα δέ ὅπως ὁ χορηγὸς παντός ἀγαθοῦ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ πρεσβειῶν τῆς Παναχράντου Μητρὸς Αὐτοῦ, τῆς θαυματουργοῦ Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς, τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, ἐκχέῃ πλουσίως τὰ ἐλέη καὶ τοὺς οἰκτιρμούς Αὐτοῦ ἐπὶ τὴν νῆσον ταύτην καὶ ἐπὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας, στερεώνη τὴν Ἱεράν Μονήν της, φωτίζῃ δέ καὶ ἀγιάζῃ τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσκουμένους καὶ τὰς εὐλαβεῖς "ἐννεαμερητίσσας", εὐεργετῶν, ἰώμενος καὶ ἐκπληρῶν πάντα ἀγαθὸν πόθον αὐτῶν, ἐπὶ εὐημερία τῆς Νισύρου, τῶν Νισυρίων, τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ κόσμου παντός.

Επίσημο δείπνο του Δημάρχου προς τιμήν του Οικουμενικού Πατριάρχου

Η πρώτη ημέρα της επίσκεψης του Πατριάρχου έληξε με επίσημο δείπνο, που παρέθεσεν ο Δήμαρχος **Παναγιώτης Κατσιματίδης**, ο οποίος προσφωνώντας τον Πατριάρχη και τους λοιπούς συνδαιτυμόνες, είπε:

«Παναγιώτατε.

Η απέραντη αγάπη του Θεού και η προστασία της Παναγίας Σπηλιανής, επιτρέπουν στους Νισυρίους να γευθούν μεγάλη χαρά, αφού έχουν την εξαιρετική τιμή να φιλοξενούν την περισπούδαστη και σεπτή Παναγιότητά σας, τον Προκαθήμενον της Ορθοδοξίας και την τιμίαν αυτής συνοδεία. Το μικρό μας νησί των 41 τ.χλμ., κατά τον Στράβωνα, δημιουργήθηκε από κομμάτι της Κω, που έρριξε ο Ποσειδώνας στον γίγαντα Πολυβώτη. Στον γίγαντα, που αναστενάζει και τραντάζεται φυλακισμένος και δημιουργεί συχνά τοπικούς σεισμούς. Στον λόφο, που δεσπάζει πάνω από τη θάλασσα, είναι κτισμένο το Κάστρο των Ιωαννιτών και μέσα στο οχυρό ορθώνεται το μοναστήρι της Παναγίας της Σπηλιανής.

Η πρόσφατα αποκαλυφθείσα Εικόνα της ημίσωμης μορφής του Αγίου Νικολάου, στην πίσω επιφάνεια της λατρευτικής φορητής εικόνας της Παναγίας Σπηλιανής, χρονολογείται από τις αρχές του 14ου μ.Χ. αιώνα. Όμως τα εντοιχισμένα τμήματα του μαρμάρινου τέμπλου, στην είσοδο της εκκλησίας, μεταθέτουν τη λατρεία στον χώρο αυτό, στη μεταβυζαντινή περίοδο (Πος αιώνας).

Η μορφή της Θεοτόκου Μαρίας επισκιάζει το σύνολο των Αγίων, αλλά και τον Χριστό, αποτελώντας αναμφίβολα την κυρίαρχη μορφή στο Ελληνορθόδοξο πάνθεον. Έτσι ο εννεαήμερος εορτασμός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου αποτελεί το σπουδαιότερο προσκύνημα του νησιού μας. Τα ήθη και οι ελληνορθόδοξες παραδόσεις, διατηρούνται αναλλοίωτα μέσα στο χρόνο και είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς την εκκλησιαστική, από την κοσμική διάσταση, την πνευματική από την επικοινωνιακή και οικονομική, τη δημόσια από την ιδιωτική στη λατρεία της Παναγίας και τη μορ-

φολογία των πανηγυριών της.

Το Αυγουσιάτικο πανηγύρι στη Νίσυρο, παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, για το ιδιότυπο λατρευτικό τυπικό, με το Νιάμερο, όπως ονομάζεται από εμάς τους Νισυρίους, η περίοδος από τη γιορτή της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, μέχρι τον Δεκαπενταύγουστο.

Όλοι οι πιστοί, με πρωταγωνίστριες τις γυναίκες, έρχονται να προσκυνήσουν, να ευχαριστήσουν, να παρακαλέσουν, να υπηρετήσουν την Παναγία. Μέσα στα καθήκοντά τους περιλαμβάνονται η εγκοίμηση, η αυστηρή νηστεία και οι μετάνοιες, παράλληλα με τις προσευχές, το τραγούδι και τους ύμνους, που ψάλλουν προ της θαυματουργής Εικόνας. Σταθεροί φορείς μιας πανάρχαιας και παντοδύναμης λαϊκής λατρείας, οι πιστοί απευθύνουν στην Προστάτιδα, αλλά και συμπάσχουσα Παναγία τον μεστό βιωματικό λόγο τους, τις δεήσεις τους για την απάλυνση των πόνων της καθημερινότητας, τα από καρδιάς αυτοσχέδια, άτεχνα τραγούδια τους και τα λαϊκά θρησκευτικά στιχουργήματα που κυκλοφορούν από στόμα σε στόμα και από αντί σε αντί. Η λαϊκή εγγραμματοσύνη στην υπηρεσία μιας πίστης λαϊκής.

Παναγιώτατε,

Η Νίσυρος γνώρισε δοκιμασίες ξένης κατοχής και μεταναστευτικής αφαιμάξης. Στο νησί μας σημειώθηκε, πράγματι, μεγάλο κύμα μετανάστευσης, εσωτερικής και εξωτερικής, ιδιαίτερα από το 1930, οπότε έλαβε νέα ώθηση. Κατά την απογραφή του 1961 η Νίσυρος είχε 2.587 κατοίκους, ενώ η απογραφή του 2001 έδειξε ότι μειώθηκαν σε 927. Ωστόσο οι Νισυριακές Κοινότητες, όπου Γης, δίνουν έντονα σημεία παρουσίας στην εκπαίδευση, στην περίθαλψη και την πραγματοποίηση έργων υποδομής στο νησί. Μεγάλα έργα, που δημιούργησαν προϋποθέσεις ανάπτυξης, είναι συνδεδεμένα με τα ονόματα σπουδαίων Νισυρίων. Το πολυτελές, για το 1804, συγκρότημα των Ιαματικών Λουτρών στους Πάλους, κατασκευάζεται από τον γιατρό Παντελίδη και συνεχίζει με τον εγγονό του. Οι εγκαταστάσεις εξάλλου των Δημοτικών Λουτρών Μανδρακίου, ήταν κάποτε από τις μεγαλύτερες της Μεσογείου. Με επιμελημένη αξιοποίηση και προβολή, θα μπορούσαν να γίνουν και πάλι σημαντικοί πόλοι έλξης επισκεπτών, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη του νησιού. Το 1870 η δημιουργία εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης των

θειοχωμάτων του ηφαιστείου οφείλεται στον Αλέξανδρο Ράλλη. Το 1952, σταθμό στην οικονομία του νησιού μας απετέλεσε η εκμετάλλευση της κίσσηρης στο Γυαλί, από την εταιρεία «Λάβα». Ο «Γνωμαγόρας», ο «Αγ. Ιωάννης ο Θεολόγος», η «Εταιρεία Νισυριακών Μελετών», η «Παναγία Θερμιανή», η «Πορφυρίδα», είναι Σωματεία, που ίδρυσαν οι απανταχού Νισύριοι και μέχρι σήμερα συμβάλλουν στη διατήρηση της πολιτισμικής φυσιογνωμίας του νησιού μας. Ο Νισύριος ευεργέτης Νικόλαος Γιαννίδης, δημιούργησε τη «Γιαννίδειον Εστία», το μουσικό χώρο φύλαξης των σημαντικών αρχαίων ευρημάτων του νησιού μας. Για τη συμπλήρωση της εικόνας της ιστορίας και των παραδόσεων της Νίσυρου, είχαμε τη συνδρομή της ΚΒ' Εφορίας Κλασικών Αρχαιοτήτων και του Υπουργείου Πολιτισμού γενικότερα. Εξάλλου με πρόσφατη χρηματοδότηση του Υπουργείου Αιγαίου, πραγματοποιήθηκε η τοπογραφική αποτύπωση του αρχαίου τείχους και ανελήφθη η μελέτη για την αποκατάσταση του πλέον ετοιμόρροπου Πύργου και ολοκλήρου του τείχους, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Παναγιώτατε,

Αυτή είναι με δυο λόγια η Νίσυρος. Το νησί που δημιουργήθηκε από μεγάλες ηφαιστειακές εκρήξεις. Με τον «Στέφανο», τον κρατήρα, που θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους και καλύτερα διατηρημένους κρατήρες στον κόσμο. Το νησί, που παρά το δημογραφικό και τα άλλα προβλήματα (ύδρευση, αποχέτευση, κοινωνία, κοινωνικές υπηρεσίες, αλόγιστη και ανεξέλεγκτη κτηνοτροφία), προσπαθεί να προστατεύσει και να αναδείξει το φυσικό, πολιτισμένο και δομημένο περιβάλλον του, ώστε να επιτευχθεί η αιφόρος ανάπτυξη, που είναι αίτημα της εποχής.

Η ακτινοβολία τού έργου σας, το Σεπτό τού χαρακτήρα σας και η προσκυνηματική Σας επίσκεψη στη Νίσυρο, ως συνεχιστή των ιστορικών πεπρωμένων του Γένους των Ελλήνων, Πνευματικού Πατέρα μας και Ηγέτη της Ορθοδοξίας, μας δίνουν δύναμη, για να συνεχίσουμε να προσευχόμαστε, αναζητώντας τη ζωήροτη πηγή, που θα μας προσφέρει αναψυχή και ανάπαυση στην πνευματική και υπαρξιακή μας δίψα, με μόνα όπλα την αγάπη, την αλήθεια και τη δικαιοσύνη.

Παναγιώτατε,

Με την εύσημον ευκαιρία της σημερινής φιλοξενίας σας, υψώνο-

με το κύπελλο υπέρ υγείας και μακροημερεύσεως της Παναγιότητάς σας και της συνοδείας Αυτής, υπέρ της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου, ευσταθείας των Αγίων του Θεού Εκκλησιών και προσωπικής ευτυχίας όλων των συνδαιτυμόνων στο τραπέζι αυτό.

Ἐτη πολλά Παναγιώτατε».

Απαντώντας ο Πατριάρχης, ευχαρίστησε τον Δήμαρχο για τους φιλόφρονες λόγους και το προς τιμήν του ιδίου και της συνοδείας του δείπνον και εξέφρασε την χαράν του για «...την φιλοπονίαν, το φιλοπρόοδον και την προσήλωσιν του ευσεβούς λαού της Νισύρου εις τα ιερά και τα όσια του Γένους, την μόνην ασφαλή βάσιν αφορμήσεως, το μόνον σταθερόν εφαλτήριο δια την εύπλοϊαν και την ευθυδρομίαν και της Νισυριακής ολκάδος».

Είπε συγκεκριμένα ο Πατριάρχης:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἱερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμότατε καί ἀγαπητέ κύριε Δήμαρχε,
Ἐκλεκτοί συνδαιτυμόνες,

Εὐρισκόμενοι μετά πολλῆς χαρᾶς ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν σᾶς μεταφέρομεν τήν εὐλογίαν τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί εὐχαριστοῦμεν ἐκ βάθους καρδίας διά τούς φιλόφρονας λόγους καί τό πρός τιμήν ἡμῶν καί τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν παρατεθέν δείπνον. Αἱ προσήσεις καί αἱ πράξεις ὑμῶν τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων καί ὀλοκλήρου τοῦ εὐσεβοῦς καί εὐγενοῦς Δήμου τῶν Νισυρίων ἀπηχοῦν τήν ἀγάπην, τόν σεβασμόν καί τήν ἀφοσίωσιν πάντων ὑμῶν πρός τόν Χριστόν καί τήν Μητέρα Ἁγίαν Αὐτοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν.

Κατά τήν τελετήν τῆς ἀνακηρύξεως τῆς ἡμετέρας Μετριότητος ὡς ἐπιτίμου Δημότου Νισύρου εἶχομεν τήν εὐκαιρίαν νά ἀναφερθῶμεν, ἔστω καί ἐν συντόμῳ,

εἰς τό λαμπρόν καί μακραῖον παρελθόν τῆς φιλοξενούσης καί τιμώσης ἡμᾶς νήσου, τό κατάφορτον σημαντικῶν ἐπιτευγμάτων, ὡς καί εἰς τό δυναμικόν παρόν αὐτῆς.

Ἦδη κατά τήν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν ἐν τῇ προσφιλεῖ νήσῳ ταύτῃ ἐγεύθημεν τῆς πνευματικῆς χαρᾶς ἐκ τε τῆς ἀναστροφῆς ἡμῶν μετά τέκνων προσφιλῶν καί εὐσεβοῦς ποιμένης τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καί ἐκ τῆς προσκυνηματικῆς ἐπισκέψεως εἰς ἱερά σκηνώματα καί τῆς λιτανεύσεως καί προσκυνήσεως ἱερῶν λειψάνων καί περιπέυστων εἰκόνων. Ἐλάβομεν ἐπίσης γνῶσιν καί τῶν ἐπιστημονικῶν καί πνευματικῶν ἐπιτευγμάτων τῆς συγχρόνου Νισύρου.

Ἰδιαιτέρα εἶναι ἡ χαρά ἡμῶν ἐκ τῆς φιλοπονίας, τοῦ φιλοπροόδου καί τῆς προσηλώσεως τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Νισύρου εἰς τά ἱερά καί τά ὄσια τοῦ Γένους, τήν μόνην ἀσφαλῆ βάσιν ἀφορμήσεως, τό μόνον σταθερόν ἐφαλτήριο διὰ τήν εὐπλοίαν καί τήν εὐθυδρομίαν καί τῆς Νισυριακῆς ὀλκάδος.

Ἐγείροντες, ὄθεν, τό κύπελλον προπίνομεν ὑπέρ υἰείας σώματος καί ψυχῆς τοῦ ἀμφιτρύωνος ἀγαπητοῦ κ. Δημάρχου καί πάντων ὑμῶν καί δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὅπως εὐλογῇ πλουσίως πᾶν καλόν ἔργον καί πᾶσαν καλήν δραστηριότητα τοῦ Δήμου τῆς Νισύρου, ἐπ' ἀγαθῶ τῶν ἐνταῦθα καί ἀπανταχοῦ τῆς γῆς προσφιλῶν Νισυρίων, τέκνων πιστῶν τῆς Μητρός Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῆς Ἐκκλησίας, εὐχαῖς καί πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς καί πάντων τῶν Ἀγίων. Ἀμήν.

Πατριαρχική Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό Ναό της Παναγίας Ποταμίτισσας

Ἦν επομένη, **Κυριακὴν 5 Αυγούστου**, ετελέσθη Πατριαρχικὴ Θεία Λειτουργία εἰς τὸν Καθεδρικό Ναόν τῆς Παναγίας Ποταμίτισσας, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, συμπαραστατομένου ἀπὸ Ἀρχιερεῖς τῆς συνοδείας του.

Ἐκτός ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς ἀκολουθίας τοῦ Πατριάρχου καὶ τοὺς ἐπισήμους προσκεκλημένους καὶ εκπροσώπους, ὁ Ναός εἶχε κατακλυστεῖ ἀπὸ ἐνωρίς καὶ ἀπὸ πλήθος κόσμου, ποὺ ἐσπευσαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν Πατριαρχικὴν λειτουργία, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ετελείτο εἰς τὴ Νίσυρο. (*Φωτ. 13, 14*).

Ἡ Θεία Λειτουργία μετεδόθη τηλεοπτικῶς, μέσω δορυφόρου, σὲ ὅλο τὸν κόσμον. Ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα ὁ Πατριάρχης εἶπε:

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καὶ προσφιλέστατε ἐν Χριστῶ ἀδελφε καὶ συλλειτουργε κύριε Ἀπόστολε,

Ἰερώτατοι καὶ τιμιώτατοι ἀδελφοὶ Ἀρχιερεῖς,

Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας μας τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἡ ὁποία μᾶς ἤξιωσε νὰ τελέσωμεν τὴν Θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν πάνσεπτον καὶ περικαλλῆ Καθεδρικόν τοῦτον Ἱερόν Ναόν τῆς.

Ἐζήσαμεν καί πάλιν τό μέγα μυστήριον τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν ἀνθρώπων μεταξύ των καί μετά τοῦ Θεοῦ, τό ὁποῖον εἶναι ἔκφρασις τῆς ἀγάπης.

Εὐχαριστοῦμεν καί ὑμᾶς, τόν περιεστῶτα λαόν, μετά τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί πολιτικῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, διότι ζῆτε αὐτήν τήν ἐνότητα καί κατ' αὐτόν τόν τρόπον ἐπιβεβαιώνετε ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι πραγματικότης καί ὄχι ὄνειρον.

ἝΟλη ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ πηγάζει ἀπό τήν ἀγάπην Του. Οὐδεμία ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατόν νά κατανοηθῆ, ἐάν ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτῆς τήν αἰτίαν της, ἡ ὁποία εἶναι μόνον ἡ ἀγάπη. Πολλάκις χρησιμοποιοῦμεν διά τόν Θεόν ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι δηλώνουν ἄλλα ιδιώματα Αὐτοῦ, ὅπως παντοδύναμος, παντογνώστης, δίκαιος, ἀληθινός καί τά ὅμοια. Ἐν τούτοις, κανένα ἀπό αὐτά τά ιδιώματα τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι χωρισμένον ἀπό τήν ἀγάπην.

Συνεπῶς εἰς ὅ,τι καί ἄν λέγωμεν περί τοῦ Θεοῦ πρέπει νά ἐννοοῦμεν συνυπάρχουσαν τήν ἀγάπην Αὐτοῦ. Εἶναι δίκαιος ὁ Θεός. Ἀληθῶς εἶναι, ἀλλά ἀπό ἀγάπην καί μέ ἀγάπην. Εἶναι δυνατός ὁ Θεός. Ἀληθῶς εἶναι, ἀλλά χρησιμοποιεῖ τήν δύναμίν Του μέ ἀγάπην καί ἀπό ἀγάπην. Μάλιστα δέ πολλάκις ἀπό ἀγάπην ὁ Θεός κρύπτει τήν δύναμίν Του καί τήν δόξαν Του. Εἶναι παντογνώστης ὁ Θεός. Πράγματι εἶναι, ἀλλά φανερώνει τήν γνῶσιν Του μόνον ὅταν ἡ ἀγάπη τό ἐπιβάλλη καί κρύπτει αὐτήν ὅταν ἡ ἀγάπη τό ὑποδεικνύη. Καμμία, λοιπόν, ιδιότης καί ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ δέν ὑπάρχει οὔτε ἐνεργεῖ χωρίς ἀγάπην.

ἝΟλοι γνωρίζομεν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός μετεμορφώθη εἰς τό ὄρος Θαβώρ ἐνώπιον

τριῶν ἐκ τῶν μαθητῶν Του καί ἔλαμψε τό πρόσωπον Αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τά δέ ἱμάτια Αὐτοῦ ἐγένοντο λευκά ὡς τό φῶς. Αὖριον ἐορτάζομεν αὐτήν Του τήν Μεταμόρφωσιν. Τόσον ἡ συνήθης μορφή, ὑπό τήν ὁποίαν ἐνεφανίζετο εἰς ὅλον τόν κόσμον, ὅσον καί ἡ νέα μορφή, ὑπό τήν ὁποίαν ἐνεφανίσθη εἰς τό ὄρος Θαβῶρ, ἦσαν ἀποτέλεσμα τῆς ἀγάπης Του. Ἀπό τούς μέν πολλούς ἔκρυπτε τήν δόξαν Του, εἰς δέ τούς ὀλίγους ἐφανέρωσεν αὐτήν ἐξ ἀγάπης, διότι οἱ πρῶτοι δέν ἦσαν εἰς θέσιν νά κατανοήσουν τήν Θεότητα Αὐτοῦ καί τήν δόξαν Του, οἱ δέ δεύτεροι ἦσαν. Χαρακτηριστικόν εἶναι ὅτι ὀλίγον πρό τῆς Μεταμορφώσεως οἱ Φαρισαῖοι καί οἱ Σαδδουκαῖοι ἐζήτησαν ἀπό τόν Χριστόν "σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ", δηλαδή θαῦμα, ἀλλά ὁ Κύριος τούς ἐπετίμησε, διότι ἐζήτουν θαῦμα ὑποκριτικῶς καί διά νά πειράσουν Αὐτόν καί ὄχι διά νά πιστεύσουν.

Ἐκρυψε, λοιπόν, ἀπό αὐτούς τήν δύναμιν Του ἀπό ἀγάπην, διότι ἐάν τήν ἐφανέρωνεν, οἱ ἄπιστοι Φαρισαῖοι καί Σαδδουκαῖοι θά εἶχαν μεγαλύτεραν εὐθύνην, ἐφ' ὅσον ἡ σκληροκαρδία των δέν θά ἄφηνεν αὐτούς νά πιστεύσουν.

Τό Εὐαγγέλιον τῆς παρελθούσης Κυριακῆς μᾶς διηγεῖται τό θαῦμα τῆς διατροφῆς πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν καί πολλῶν ἄλλων γυναικῶν καί παιδιῶν ἀπό πέντε ἄρτους καί δύο ἰχθεῖς, τούς ὁποίους ἠὺλόγησεν ὁ Κύριος. Καί αὐτό τό θαῦμα δέν ἔγινε πρός ἐπίδειξιν. Τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον γράφει ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὅταν εἶδε τόσον συγκεντρωμένον λαόν "εὐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καί ἐθεράπευσε τούς ἀρρώστους αὐτῶν" (Ματθ. 14,14), ἐν συνεχείᾳ δέ καί ἔθρεψεν ὅλους. Ἡ ἀγάπη ἦτο τό αἷτιον τῶν θαυμάτων τῆς θεραπείας

τῶν ἀρρώστων, ἡ ἀγάπη ὑπῆρξε καί ἡ πηγὴ τῆς διαθρέψεως τοῦ πεινῶντος λαοῦ.

Ἄλλ' ὁ λαός ὅταν εἶδε τὰ θαύματα αὐτά ἐσκέφθη νά ἀνακηρύξη τόν Χριστόν ἐπίγειον βασιλέα (Ἰωάν. 6,15). Ὁ Χριστός ὅμως δέν ἦλθεν εἰς τήν γῆν διὰ νά γίνῃ βασιλεύς μόνον τῶν Ἰουδαίων καί μάλιστα διὰ νά φροντίζῃ μόνον διὰ τήν θεραπείαν τῶν ἀσθενειῶν καί τήν διατροφήν αὐτῶν. Ἦλθε καί διὰ νά ὀδηγήσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἰς τήν αἰώνιον ζωὴν καί τήν οὐράνιον βασιλείαν, ὅπου δέν ὑπάρχει οὔτε πόνος, οὔτε ἀσθένεια, οὔτε πείνα. Δι' αὐτό ἀπό ἀγάπην ἀπεμακρύνθη ἀπό τόν λαόν, διὰ νά μή δουλεύσῃ εἰς τήν πλάνην του.

Καί ἐδῶ ἀρχίζει τό σημερινόν Εὐαγγέλιον. Ὁ Κύριος εἶχεν ἀπομακρύνει τοὺς μαθητάς Του ἀπό τόν χῶρον τῶν θαυμάτων. Τοὺς εἶχεν ἐπιβιβάσει εἰς τό πλοῖον καί τοὺς εἶχεν εἶπει νά διαπεραιωθοῦν ἀπέναντι εἰς τήν ἄλλην πλευράν τῆς λίμνης, ἐνῶ ὁ ἴδιος εἶχεν ἀνέβῃ εἰς τό ὄρος διὰ νά προσευχηθῆ. Τό βράδυ τό πλοῖον ἐβασανίζετο ἀπό τά κύματα καί ἦτο εἰς τό μέσον τῆς θαλάσσης, διότι ἦτο ἐνάντιος ὁ ἄνεμος. Ἄλλ' ἡ ἀγάπη ὤθησε τόν Κύριον νά ἔλθῃ εἰς τοὺς βασανιζομένους εἰς τό πλοῖον μαθητάς Του τήν νύκτα, περιπατῶν ἐπάνω εἰς τὰ νερά τῆς λίμνης.

Τό ἀνέλπιστον διὰ τοὺς βραδυκινήτους μαθητάς θαῦμα τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπάνω εἰς τὰ ταραγμένα ὕδατα, δέν ἐχαροποίησεν αὐτούς, ὅπως θά συνέβαινεν ἐάν εἶχον βαθέως κατανοήσει τήν ιδιότητα τοῦ Χριστοῦ ὡς Θεοῦ καί ἀνθρώπου ἀληθινοῦ καί παντοδυνάμου, ἀλλά τοὺς ἐτάραξε. Αὐτή ἡ τωρινή ταραχὴ των δικαιολογεῖ τήν ἐξ ἀγάπης ἀπόκρυψιν ἀπ' αὐτῶν τῆς ἀληθινῆς ιδιότητος τοῦ Χριστοῦ καί τῆς

δόξης Του, διότι φανερώνει ότι δέν ἦσαν ἔτοιμοι νά ἴδουν εἰρηνικῶς οὐδέ τό ἀπλοῦν γεγονός τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Κυρίου ἐπάνω εἰς τήν θάλασσαν. Ἐφανέρωσε, λοιπόν, ὁ Χριστός τόσον μόνον τόν ἀληθινόν Ἐαυτόν Του, ὅσον οἱ μαθηταί ἠδύναντο μέ τήν βοήθειάν Του νά κατανοήσουν. Καί ἰδού ὁ πλέον τολμηρός ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ὁ Πέτρος, ζητεῖ ἀπό τόν Κύριον νά τόν διατάξῃ νά περιπατήσῃ καί αὐτός ἐπάνω εἰς τήν θάλασσαν. Ὁ Κύριος τόν διατάσσει καί ὁ Πέτρος μετά τά πρῶτα βήματα δειλιᾷ ἐμπρός εἰς τό ὑπερφυσικόν τοῦ γεγονότος καί ἀρχίζει νά βυθίζεται. Ζητεῖ τήν βοήθειαν τοῦ Κυρίου καί τότε ὁ Χριστός ἤπλωσε τήν χεῖρα Του καί ἐκράτησεν αὐτόν.

Τό θαῦμα, λοιπόν, ἦτο ἀνώτερον ἀπό τήν πνευματικήν δύναμιν τοῦ Πέτρου καί τῶν ἄλλων μαθητῶν. Ἡ καρδιά των δέν εἶχε τήν πρέπουσαν πίστιν διά νά ὠφεληθῇ ἀπό αὐτό. Δι' αὐτό ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τόν Πέτρον "ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;" (Ματθ. 14,31).

Αὐτό ἐξηγεῖ διατί ὁ Κύριος δέν ἐθαυματούργει διά νά πείσῃ διά τῆς ἐπιδείξεως τῆς δυνάμεώς Του τούς ὀλογίστους περί τῆς Θεότητός Του. Ἡ δύναμίς Του, ἡ ὁποία ἐφανερώθη μέ τό ἀπλοῦν περιστατικόν τῆς βαδίσεώς Του ἐπί τῆς θαλάσσης, δέν προεκάλεσε τήν πίστιν οὐδέ εἰς τούς ἀκολουθοῦντας Αὐτόν μαθητάς Του, οἱ ὅποιοι εἶχον ἴδει προηγουμένως καί τάς τόσας θεραπείας ἀρρώστων καί τήν διατροφήν τῶν πεντακισχιλίων ἀνδρῶν μέ τούς πέντε ἄρτους καί τούς δύο ἰχθεῖς. Συνεπῶς τό θαῦμα καθ' ἑαυτό δέν προκαλεῖ πίστιν καί δι' αὐτό δέν γίνεται διά νά πιστεύσουν οἱ ἄνθρωποι. Γίνεται ἀπό ἀγάπην καί

μόνον όταν ή ψυχή μας συγκινηθῆ από τήν αγάπην πρὸς τόν Χριστόν ἐνισχύεται εἰς τήν πίστιν της πρὸς Αὐτόν καί ἀπό τό θαῦμα. Ἐάν ή ψυχή μας εἶναι χωρίς αγάπην τά πλέον μεγάλα θαύματα δέν τήν συγκινοῦν καί δέν τῆς προσθέτουν πίστιν. Ἀκόμη καί ὅταν μᾶς ὀδηγοῦν εἰς μίαν ὁμολογίαν πίστεως, ὅπως αὐτή τήν ὁποίαν ἔκαμαν οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, ὅταν ὁ Χριστός εἰσῆλθεν εἰς αὐτό μαζί μέ τόν Πέτρον: "Ἀληθῶς Θεοῦ υἱός εἶσαι", καί τότε δέν ἔχομεν τήν ἀληθινήν πίστιν, ή ὁποία μετακινεῖ ὄρη. Ἐχομεν μόνον τήν πρώτην πίστιν τῶν ἀρχαρίων.

Δι' αὐτό, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ἄς ἀρχίσωμεν νά καλλιεργῶμεν εἰς τήν καρδίαν μας τήν αγάπην πρὸς τόν Χριστόν καί τόν συνάνθρωπον καί τότε θά ἔλθῃ καί ή ἐνισχυμένη πίστις. Πίστις χωρίς αγάπην, ἐκδηλουμένην δι' ἔργων, εἶναι νεκρά καί ἀνωφελής. Καί αγάπη χωρίς πίστιν εἰς τόν Χριστόν εἶναι ἔλλιπής καί ὄχι γνησία. Διότι ή ἀληθινή αγάπη πηγάζει μόνον ἀπό τόν Θεόν, ὁ Ὅποῖος κατά τήν φύσιν Του εἶναι αγάπη.

Ἡ αγάπη τοῦ Θεοῦ ρέει ἀπό τήν ὑπαρξίν Του συνεχῶς. Αὐτή μᾶς συντηρεῖ καί μᾶς καθοδηγεῖ πρὸς τήν ἐπίγνωσιν Αὐτοῦ καί πρὸς τήν αγάπην Του. Εἶναι χαρακτηριστικόν ὅτι ὁ γειτονικός λαός, ὁ ὁποῖος ἐπληροφορήθη ὅτι ἐχορτάσθησαν ἀπό τόν Χριστόν μέ τούς πέντε ἄρτους καί τούς δύο ἰχθεῖς οἱ πέντε χιλιάδες ἄνδρες καί ἐθεραπεύθησαν οἱ ἄρρωστοι, μετά τήν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰησοῦ Τόν ἀνεζήτησε καί ὅταν Τόν εὔρε ἔφερεν εἰς Αὐτόν πάντας τούς κακῶς ἔχοντας καί παρεκάλουν Αὐτόν μόνον νά ἀγγίζουσιν τήν ἄκρην τοῦ ἱματίου Του. "Ὅσοι δέ ἤψαντο αὐτοῦ διεσώθησαν", ἀναφέρει ὁ

Εὐαγγελιστής.

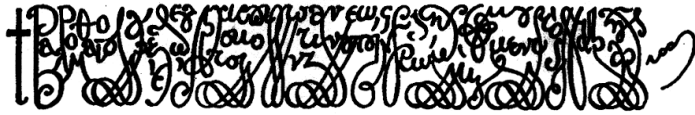
Ρέει, λοιπόν, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀπό τό κράσπεδον τοῦ ἱματίου Του, ἀπό τά λείψανα τῶν Ἁγίων, ἀπό τάς ἱεράς Εἰκόνας, ἀπό τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἀπό τά ἱερά προσκυνήματα, ἀπό τοὺς Ἁγίους, τοὺς ὁποίους ἐπικαλούμεθα, καί περισσότερο ἀπό τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τήν εὐσπλαγχνικήν Μητέρα μας καί Μητέρα τοῦ Χριστοῦ καί Θεοῦ ἡμῶν.

Πρέπει νά αἰσθανθῶμεν αὐτήν τήν ἀγάπην εἰς ὅλα τά συμβάντα τῆς ζωῆς. Ἀκόμη καί εἰς τά λυπηρά καί τά ἀνεξήγητα ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει καί θά ἔλθῃ ἡ ὥρα κατά τήν ὁποίαν θά γνωρίσωμεν τό πῶς καί διατί ἐνήργησεν οὕτως αὕτη. Ἐς ἐμπιστευόμεθα, λοιπόν, ἀγαπητοί, ὅλην μας τήν ζώην εἰς τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἅς ἐργαζώμεθα πάντοτε τό ἀγαθόν, ἅς καλλιεργῶμεν μέσα μας τήν ἀγάπην καί ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἀγάπη Του θά μᾶς σκεπάζῃ καί θά μᾶς κατευθύνῃ καί θά μᾶς ἀποκαλύπτῃ τήν θαυμαστήν ἀπεραντωσύνην τῆς ἀγάπης Του δι' ἡμᾶς. Γένοιτο.

Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας, ο Πατριάρχης ἀπένευσε το Οφφίκιον του Ἀρχοντος Ακτουάριου εἰς τον συμπατριώτη καί Μέγαν Ευεργέτη της Νισύρου **Νίκο Γιαννίδη**, επιβραβεύοντας, στο πρόσωπό του, τους **Αδελφούς Γιαννίδη** για τη χρηματοδότηση, του ἔργου ἀνέγερσης του κτηρίου, που προορίζετο για να στεγάσει το Αρχαιολογικό Μουσείου Νισύρου (*Φωτ. 15*).

Κατά την τελετήν ἀνεγνώσθη το ἀκόλουθο «**Πατριαρχικόν Ευεργετήριον Γράμμα**»:

Ἀριθμ. Πρωτ.655

Τούς εὐσεβεῖα καὶ ἀρετῇ κεκοσμημένους καὶ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως χρησίμους καὶ εὐεργετικούς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἑαυτούς καταδεικνύοντας, ζήλω τε ἐνθέῳ περὶ τὰ κοινὰ ἀμφιπονουμένους, τιμᾶν οἶδε, χαίρουσα, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ὀφθικίων τε ἀπονομαῖς τὴν πρὸς αὐτούς εὐκαίρως ἐνδείκνυσθαι εὖνοιαν.

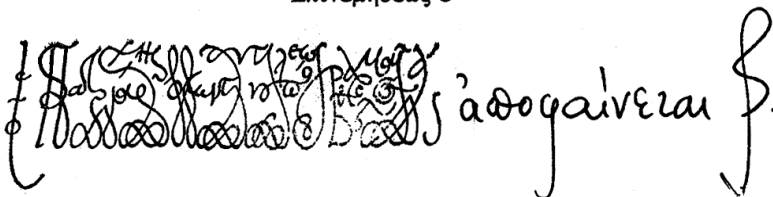
Ἐπειδὴ τοίνυν τοιοῦτοις ἀγαστοῖς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, ζηλωτῆς τε φιλοτιμίας καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως, προτερήμασι κεκοσμημένος ἀποδέδεικται καὶ ὁ Ἐντιμότατος κύριος Νικόλαος Γιαννίδης, φιλευσεβῶς καὶ φιλογενῶς πολυτίμους προσφέρων ὑπηρεσίας τῷ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ καὶ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ρόδου, ἡ Μετρίότης ἡμῶν, ἐπιβραβεῦσαι βουλομένη τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἀφοσίωσιν καὶ προσήλωσιν, ἔγνω, κατ' ἰδίαν Πατριαρχικὴν αὐτῆς φιλοτιμίαν καὶ προαίρεσιν, ἀπονεῖμαι αὐτῷ τὸ ὀφθικιον τοῦ Ἄρχοντος Ἀκτουαρίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς εἰς τὸ ὀφθικιον τοῦτο προχειρίσεως αὐτοῦ γενομένης ἰδίαις ἡμῶν Πατριαρχικαῖς χερσὶ, τῇ σήμερον, ε' τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Παναγίας Ποταμιτίσσης Νισύρου.

Ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἵνα ὁ ἐξονομασθεὶς Ἐντιμότατος κύριος Νικόλαος Γιαννίδης ὑπάρχη ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ λέγεται Ἐντιμολογιώτατος Ἄρχων Ἀκτουάριος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς προσηκούσης τῷ ὀφθικίῳ τούτῳ τιμῆς πάντοτε καὶ παρὰ πάντων ἀπολαύων καὶ ἀξιούμενος.

Ὅθεν, εἰς ἐνδειξιν, ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν Εὐεργετήριον Γράμμα, δοθέν μετ' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν ἡμῶν τῷ Ἐντιμολογιωτάτῳ κυρίῳ Νικολᾷ Γιαννίδη, Ἄρχοντι Ἀκτουαρίῳ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ βα', κατὰ μῆνα Αὐγούστου (ε')

Ἐπινεμήσεως Θ'

Κατά την απόλυση προσεφώνησε τον Πατριάρχη ο Εφημέριος του Ναού Αρχιμανδρίτης **Στέφανος Καλλιστής**, λέγοντας:

«Πέρα από τους Ωκεανούς, ψηλά εις τους αιθέρας, δε θα χωρέσει η χαρά της σημερινής ημέρας».

Παναγιώτατε πάτερ και Δέσποτα,

Άγια και ιερά συναισθήματα πάλλουν τας χορδάς των καρδιών μας, τόσο έντονα, ώστε η γλώσσα αδυνατεί να τα διερμηνεύσει και να εξωτερικεύσει τη χαρά, την τιμή και την υπερηφάνεια των απανταχού Νισυρίων, που παρευρέθησαν σήμερα στην ιερή πανδαισία, στην μεγαλώνυμη και εορταστική ημέρα, στην Πατριαρχική θεία λειτουργία, στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό της Παναγίας της Ποταμιτίσσης. Ω ποία τιμή!

Ω ποία συγκίνησης!

Ω ποία πνευματική ανάτασις!

«Παν δώρημα τέλειον, άνωθεν εστί καταβαίνον!»

Γι' αυτό, «Είη το όνομα Κυρίου ευλογημένον». Κάθε Ιερός ναός είναι οίκος Θεού, κατοικητήριο του Παναγίου πνεύματος, τόπος προσευχής και αγάπης, κοινωνία αληθούς εν Χριστώ και ανεπανάληπτου αδελφικής συναντιλήψεως.

Η Εκκλησία δεν είναι έννοια αφηρημένη, ούτε δημιουργημα ανθρώπινο, αλλά συγκεκριμένη πνευματική οικογένεια και θεανθρώπινη οντότης, η οποία σχηματίζεται δια του μυστηρίου της υιοθεσίας και συντηρείται δια των ποικίλων δωρημάτων του Θεού. Έτσι νιώθουμε κι εμείς, Παναγιώτατε, όλοι όσοι εκκλησιαζόμαστε σε τούτο το Ναό, που έκτισε η ευλάβεια των ευσεβών προγόνων μας Νισυρίων.

Σαν μια απέραντη πνευματική οικογένεια, που έχει τον ίδιο πατέρα, τον Ιησού Χριστό, την ίδια μητέρα την Παναγία μας και τους ίδιους αδελφούς, τους Αγίους μας. Μια πνευματική οικογένεια, που πιστεύω ότι σήμερα έζησε ανεπανάληπτες στιγμές, βλέποντας τον διάδοχο του Πρωτοκλήτου και πιστόν ακόλουθο του Χρυσοστόμου, να ιερουργεί με μεγαλοπρέπεια αλλά και ταπεινώση.

Ναι, Παναγιώτατε, ήλθατε στη Νίσυρο, κομιστής δωρεών και ευλογιών. Νιώθουμε ότι μας μεταφέρατε όλα τα όνειρα και όλους τους πόθους μιας, πιο συρρικνωμένης από εμάς, πνευματικής οικογενείας. Των αδελφών μας των Ρωμιών, των λίγων, που εναπέμειναν στην

πατρώα γη τους, ως ελεύθεροι πολιορκημένοι. Είπε κάποιος ότι Πολίτες δεν είναι μόνο όσοι γεννήθηκαν στην Πόλη, αλλά Πολίτες είναι και όσοι αισθάνονται Ρωμιοί. Και εμείς σήμερα όλοι, όσοι κατακλύσαμε τον ιερό Ναό νιώσαμε αυτή την αλήθεια.

Επιθυμώ να εκφράσω τις άπειρες ευχαριστίες και όλων των μελών της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του Μητροπολιτικού μας αυτού Ναού προς το σεπτό πρόσωπό σας.

Παναγιώτατε, από αυτή την πνευματική οικογένεια, που σήμερα ευλογήσατε και καμαρώσατε, δεχθείτε, σας παρακαλούμε νυκτά, το παρόν αναμνηστικό δώρο, ως ελάχιστο δείγμα τιμής και σεβασμού προς εσάς και ως εμπόδιο λήθης της σημερινής, μεστής ευλογιών, ημέρας. Πολλά, ειρηνικά και αγαλόκαρπα τα Έτη σας».

Ο Αρχιμανδρίτης Στέφανος προσέφερε στον Παναγιώτατο ως δώρο Αρχιερατικήν Ράβδο, ενώ ο Πατριάρχης ανταπέδωσε με επάργυρο θυμιατό προς την Εκκλησία. Εις ανάμνηση δε της ιστορικής επισκέψεώς του στη Νίσυρο, προσέφερε στο εκκλησίασμα, ως ευλογία, κατά τη διανομή του «αντίδωρου», μικρόν επίχρυσο Σταυρό.

Ακολούθως ο Πατριάρχης με την ακολουθία του παρέστη εις παρατεθείσαν, προς τιμήν του, δεξίωσιν, στη διάρκεια της οποίας, ευχαριστώντας, είπε:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἱερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐξοχώτατοι, Ἐντιμώτατοι, ἐκλεκτοί παρόντες,
Ἀδελφοί καί Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Τό μυστήριον τῆς Χριστιανικῆς πίστεώς μας εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία βιώνεται ὡς πόθος κοινωνίας πνευματικῆς μέ τά ἄλλα πρόσωπα τόσον τοῦ Θεοῦ ὅσον καί τῶν συνανθρώπων μας. Καί ἡ συνάντησίς μας εἰς αὐτήν τήν δεξίωσιν εἶναι μία κοινωνία ἀγάπης. Δικαιώνεται, καταξιώνεται καί προσφέρεται ἀκριβῶς ὡς εὐκαιρία καί τρόπος ἐκδηλώσεως αὐτῆς

τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία κοινωνεῖ μέ ὅλους, ἀγκαλιάζει ὅλους καί ὅλα καί προσφέρεται ἀνιδιοτελῶς καί θυσιαστικῶς εἰς ὅλους καί εἰς ὅλα.

Ἐκεῖ ὅπου ἄλλοι προσπαθοῦν νά εὔρουν ἱκανοποίησιν εἰς τό λαμβάνειν καί εἰς τό ἔχειν καί εἰς τό αὐξάνειν αὐτό τό ἔχειν, ἡμεῖς οἱ πιστοί τοῦ Χριστοῦ χαιρόμεθα τήν ἀναφαίρετον ἱκανοποίησιν, τήν ὁποίαν μᾶς χαρίζει τό δίδειν καί τό προσφέρειν καί τό πτωχεύειν πολλούς πλουτίζοντες.

Εἶμεθα βέβαιοι ἐπί παραδείγματι ὅτι ἡ χαρά καί ἡ ἱκανοποίησις, τήν ὁποίαν λόγω τῆς προσφορᾶς των αἰσθάνονται οἱ ἀγαπητοί ἰδρυταί τῆς Γιαννιδείου Ἐστίας Νισύρου, τήν ὁποίαν ἐντός ὀλίγου θά ἐγκαινιάσωμεν, εἶναι πολύ μεγαλυτέρα τῆς ἱκανοποιήσεως, τήν ὁποίαν ἠσθάνθησαν ὅταν συμπεριέλαβον εἰς τά κέρδη των τά ποσά τά ὁποῖα συμπεριλαμβάνουν σήμερον εἰς τάς διά τόν κοινωφελῆ αὐτόν σκοπόν δαπάνας των.

Εἶναι, ἄλλωστε, παρατηρημένον ὅτι ὁ φυσιολογικός ἄνθρωπος ὅταν καταλαμβάνεται ἀπό τήν ὑπερβολικήν φροντίδα αὐξήσεως τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν του, περιέρχεται εἰς ἀγχωτικήν καί ἀνήσυχον κατάστασιν, ἐνῶ ὅταν ἐξάγη ἐκ τοῦ θησαυροφυλακείου του καί δαπανᾷ κοινωφελῶς αἰσθάνεται ἐλεύθερος καί ἱκανοποιημένος.

Εἰς τό πνευματικόν πεδῖον συμβαίνει τό ἴδιον. Ἡ καρδιά ἡ ὁποία ἀνοίγεται πρὸς τάς ἄλλας καρδίας, ἡ ὁποία ἀποδέχεται τόν συνάνθρωπον καί αἰσθάνεται τήν μετ' αὐτοῦ ἐνότητα, πληροῦται χαρᾶς καί εἰρήνης. Ἀντιθέτως ἡ καρδιά, ἡ ὁποία ἀπορρίπτει τόν συνάνθρωπον, ἡ ὁποία αἰσθάνεται αὐτόν ὡς

ἀνταγωνιστήν καί ἀμφισβητίαν τῆς μοναδικότητός της, εἶναι διαρκῶς εἰς ταραχήν καί ἀνησυχίαν, εἰς διχασμόν καί πόλεμον.

Ἐζήσαμεν κατά τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τήν ἐν Χριστῷ καί ἐν τῇ ἐνοποιῷ ἀγάπῃ Αὐτοῦ ἐνότητα τῶν πάντων. Πρέπει νά συνεχίσωμεν νά ζῶμεν καί εἰς τās ὥρας τῆς καθημερινότητος αὐτήν τήν λειτουργικὴν ἐνότητά μας μέ ὅλον τό ἀνθρώπινον γένος καί ἀκόμη μέ ὅλην τήν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ, δηλαδή νά ταυτιζώμεθα μέ τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἀγκαλιάζει τά πάντα. Τότε θά αἰσθανώμεθα τούς πάντας φίλους καί τήν παρουσίαν των πηγὴν χαρᾶς καί τήν μετ' αὐτῶν κοινωνίαν πηγὴν μακαριότητος καί ὀλοκληρώσεως τοῦ ἐγώ μας εἰς τήν ἀλληλοπεριχώρησιν μέ τό Σὺ.

Αὐτό εὐχόμεθα νά εἶναι δι' ὅλους μας μία ὥραία καί μόνιμος πραγματικότης. Γένοιτο.

Εγκαίνια της «Γιαννιδείου Εστίας Νισύρου»

Μετά από τη δεξίωση και συνοδευόμενος από πλήθος κόσμου, ο Πατριάρχης μετέβη εις το νεοανεγερθέν, με δαπάνη των αδελφών Γιαννίδη, κτήριον του αρχαιολογικού Μουσείου, όπου τέλεσε Αγιασμό των εγκαίνιων (Φωτ. 16).

Ακολούθως απηύθυνε συγχαρητήριο λόγο, προς τους δωρητές, λέγοντας:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μετά πολλῆς χαρᾶς καί βαθείας συγκινήσεως προσερχόμεθα εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς "Γιαννιδείου Ἐστίας" Νισύρου, τήν ὁποίαν προσέφεραν εἰς τήν γενέτειραν τῶν ἰδρυτῶν της ἡ Ἐταιρεία "Ἀδελφοί Γιαννίδη" μετά τοῦ ἐκπροσώπου καί Προέδρου της καί φιλογενοῦς εὐπατρίδου κυρίου Νικολάου Γιαννίδη.

Ἡ Γιαννιδεῖος Ἐστία Νισύρου, ἡ ὁποία περιλαμβάνει καί τμήμα Μουσείου, μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι τὰ Μουσεῖα, ἔνθα συστεγάζονται αἱ ἐμπνευσμέναι δημιουργίαι καί τὰ ἀναμνηστικά τῶν ἀνθρώπων πάσης ἐποχῆς, τελοῦντα, κατά τούς ἀρχαίους Ἕλληνας, ὑπό τήν προστασίαν τῶν ἐννέα Μουσῶν, ἀποτελοῦν σιωπηλήν καί ἐν ταύτῳ εὐλαλον μαρτυρίαν τῆς ἱστορίας καί φυλάσσουν τήν ἐμπειρίαν τοῦ παρελθόντος ὡς μήτραν καί ὡς γενεσιουργόν ζύμην διά τήν διάπλασιν τοῦ μέλλοντος.

Εἰς τὰ Μουσεῖα προβάλλονται σημαντικά ἐπιτεύγματα τοῦ παρελθόντος, φιλοτεχνηθέντα μετ'

ἀγάπης πολλῆς, ἐπιμονῆς καί καλαισθησίας καί διατηροῦντα μέρος τῆς ἱστορικῆς μνήμης τοῦ λαοῦ-δημιουργοῦ.

Ἐκ παραλλήλου, τό μουσεῖον λειτουργεῖ καί ὡς παράγων ἐκπαιδεύσεως. Ἐκεῖ μέσω τῶν ἐκθεμάτων ψηλαφῶμεν τό παρελθόν, μελετῶμεν τόν πολιτισμόν καί τόν καθημερινόν βίον, τά ἤθη καί τά ἔθιμα, τήν θρησκευτικὴν καί κοινοτικὴν ζωὴν τῶν παλαιότερων ἡμῶν. Ἐκεῖ ἡ ψυχὴ, ἰδιαίτερος τῶν νέων ἀνθρώπων, διεγείρεται πρὸς αἰσθητικὴν καλλιέργειαν, τό πνεῦμα προβληματίζεται, αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ διδάσκονται, αἰσθητοποιοῦν τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καί παρορμῶνται εἰς δημιουργίαν πολιτισμοῦ.

Τά ἐκθέματα τῶν Μουσείων μᾶς ἀφαρπάζουν ἀπὸ τὴν μονοτονίαν τῆς καθημερινότητος, μᾶς ἀνυψώνουν ὑπεράνω τῆς φθορᾶς καί τῶν συμβατικοτήτων, μᾶς ταξιδεύουν εἰς ἄλλους καιρούς, ὅπου ἀνιχνεύομεν τὰς ρίζας καί τὴν προέλευσίν μας, μᾶς ἀναβιβάζουν εἰς θεωρίαν καί εἰς διάλογον μέ τοὺς προγόνους καί τὰ ἐπιτεύγματα αὐτῶν.

Ὡς Πατριάρχης καί τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους χαίρομεν πάντοτε βλέποντες τὰ ἀπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης τέκνα, διατηροῦντα εὐγνώμονα αἰσθήματα πρὸς τὴν μικρὰν πατρίδα καί μετ'ἰδιαίτερας στοργῆς δημιουργοῦντα εἰς αὐτὴν κοινωφελῆ ἔργα.

Συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τὰ Ἐντιμότατα μέλη τῆς Ἑταιρείας "Ἀδελφοὶ Γιαννίδη Α.Ε." καί ἰδίᾳ τόν Ἐντιμότατον κύριον Νικόλαον Γιαννίδην, τέκνον προσφιλές τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, ἐπὶ τῇ ἰδρῦσει τῆς "Γιαννιδείου Ἑστίας" Νισύρου καί ἀπονέμομέν αὐτοῖς τόν δίκαιον ἔπαινον καί τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν. Εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος, ὁ δοτὴρ παντός ἀγαθοῦ, παρέχη εἰς αὐτούς, εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς αὐτῶν οἰκείους καί εἰς ὅλους ὑμᾶς ὑγείαν

καί πᾶν δῶρημα τέλειον. Ἐπευχόμεθα δέ ὅπως ἡ εὐγενής καί φιλογενής χειρονομία αὐτῶν εὖρη πολλούς μιμητάς καί ὅπως ἡ Γιαννίδειος Ἐστία Νισύρου διά πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου στερεωθῆ ὑπό τοῦ Κυρίου εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Τούτου ἡ Χάρις καί τό πλούσιον Ἔλεος εἶη μετά πάντων. Ἀμήν.

Μετά ἀπό την Πατριαρχικήν ομιλία, ἀπηύθυναν ευχαριστίες πρὸς τοὺς **Δωρητές Ἀδελφούς Γιαννίδη**, ἡ Γενική Γραμματέας τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ **Λίνα Μενδώνη**, ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας καὶ ἡ Ἀρχαιολόγος τῆς Εφορίας Ἀρχαιοτήτων Δωδεκανήσου καὶ υπεύθυνη ὁργάνωσης τοῦ Μουσείου **Μελίνα Τσοποτού**.

Χαιρετισμὸν ἀπηύθυνε ἐπίσης ὁ Δήμαρχος **Παναγιώτης Κατσιματίδης**, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Παναγιώτατε,

Μόλις ἐγκαινιάσαμε τὴ «Γιαννίδειον Ἐστία». Τὴ στέγη τῶν προγόνων μας, τὸ χῶρο φύλαξης καὶ προστασίας τῶν ἔργων πολιτισμοῦ τῶν Νισυρίων, ἀνά τοὺς αἰῶνες. Ἐνα ἀκόμα ἔργο προσφοράς τῶν ἀδελφῶν Γιαννίδη, τῶν συμπατριωτῶν μας, πὸν τα τελευταία 60 χρόνια δημιουργοῦν, με τὴν επαγγελματικὴ τους δραστηριότητα καὶ παράλληλα πρωταγωνιστοῦν σὲ ἔργα κοινωνικῆς προσφοράς καὶ φιλανθρωπίας.

Τὸ 1939, ὁ Νίκος Γιαννίδης, ὡς Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου μας «Ὁ Γνωμαγόρας» τῆς Ἀθήνας, ἀγωνίζεται γιὰ τὴν υπεράσπιση τῶν δικαίων τοῦ νησιού μας. Τὸ 1948, ὁ Σταύρος Γιαννίδης προασπίζεται τὰ δικαιώματα τῶν Νισυρίων στὴν ἐκμετάλλευση τῶν θειοχωμάτων τοῦ νησιού. Τὸ 1954 ὁ Ἀρμόδιος Γιαννίδης, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Νισυρίων τῆς Ἀθήνας «Ὁ Γνωμαγόρας», ἐκδίδει τὸ περιοδικὸ «Νισυριακά Χρονικά», τὸν πρόδρομο τῆς «Ἐταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν» καὶ ἐγκαθιστᾷ τὸ ηλεκτρονικὸ φῶς στὸ νησί.

Ἀπὸ τὸ 1954–2001, οικονομικὲς ἐνισχύσεις σὲ ἀναξιοπαθούντες, προσφορὰ ἐργασίας σὲ ἀνέργους Νισυρίους, δῶρα καὶ παιχνίδια στα

Νισυρόπουλα, δωρεές σε Ναούς και Συλλόγους, φροντίδα για τα θέματα παιδείας, πολιτισμού, ιατροφαρμακευτικής περιθαλψής. Το 1983, προσφορά του οικήματος στέγασης της Δημοτικής Βιβλιοθήκης και στη συνέχεια της «Γιαννιδείου Εστίας», για τη στέγαση των Νισυριακών Συλλόγων της Αθήνας.

Γενναίες οικονομικές ενισχύσεις στην Εταιρεία Νισυριακών Μελετών, χάριν των οποίων το σωματείο συνεχίζει την εκδοτική του δραστηριότητα, με αποκορύφωμα την έκδοση του Αρχείου της Σπηλιανής.

Το 1996, δωρεά στο Δήμο Μοσχάτου του «Γιαννιδείου Γηροκομείου» παράλληλα με πολυάριθμες άλλες δωρεές και χορηγίες σε Ιδρύματα και Συλλόγους του Δήμου Μοσχάτου, στην Αθήνα. Η απαρίθμηση των έργων ευποιίας των αδελφών Νίκου, Σταύρου και Αρμόδιου Γιαννίδη, είναι δύσκολη καθώς πολλές ενέργειές τους τις καλύπτει η σιωπή της ταπεινοφροσύνης.

Σε ένδειξη τιμής και ευγνωμοσύνης ο Δήμος μας, σε συνεργασία με το Δήμο Μοσχάτου και την Εταιρεία Νισυριακών Μελετών, εξέδωσε τη βιογραφία των αδελφών Γιαννίδη, που στην ουσία είναι η ιστορία της οικογένειας Γιαννίδη, για να την προβάλλει ως πρότυπο και παράδειγμα μίμησης.

Ως Δήμαρχος Νισύρου, είμαι ευτυχής που επί των ημερών της θητείας μου περατώθηκε η «Γιαννιδειος Εστία», ένα τόσο σημαντικό έργο για το νησί. Είναι η μεγαλύτερη προσφορά της εταιρείας Αδελφών Γιαννίδη. Ευχαριστώ, διερμηνεύοντας τα αισθήματα και όλων των Νισυρίων, το Νίκο Γιαννίδη και με τιμή μνημονεύω τους αείμνηστους αδελφούς του, Σταύρο και Αρμόδιο, για την αγάπη τους στο νησί μας και απονέμω στον Πρόεδρο της Εταιρείας επίχρυσο Μετάλλιο, με αναπαράσταση της δημιουργίας της Νισύρου.

Ευχαριστώ».

Τελευταίος πήρε το λόγο ο τότε Πρόεδρος του Συλλόγου Νισυρίων Αθηνών «Γνωμαγόρας» **Γιάννης Χαρτοφύλης**, ο οποίος εκπροσωπώντας και τους ανά τον κόσμο Νισυρίους της διασποράς, είπε:

«Παναγιώτατε,

Σεμνύνεται και αγάλλεται σήμερα η Νίσυρος, απολαμβάνουσα την τιμήν της ευλογητής επισκέψεώς σας, ενώ πλήθη πιστών συνέρρευσαν εκ περάτων εις το νησί μας, για να υποκλιθούν με σεβα-

σμό προ της Υμετέρας Παναγιότητος και να δεχθούν την ευλογίαν σας.

Η επίσκεψη αυτή θα αποτελεί εφεξής ορόσημον αναντικατάστατο στην ιστορική πορεία του νησιού μας, θα προσδώσει δε την πιο μεγάλη τιμή και λαμπρότητα στις εκδηλώσεις πίστεως, σεβασμού και ευλάβειας προς τη Μεγαλόχαρη, με την ευκαιρία του εορτασμού των Εξακοσιοστών Γενεθλίων της Φερώννυμης Ιεράς Μονής της Σπηλιανής. Αυτού του φεγγοβόλου και αείφωτου Πνευματικού Φάρου, που φωτίζει και κατευθύνει τα βήματα των ξενιτεμένων Νισυρίων και τους δείχνει το δρόμο της επιστροφής στην πατρίδα.

Ευτυχή συγκυρία αποτελεί το γεγονός ότι, η επίσκεψή σας συνέπεσε με την αποπεράτωση του περικαλλούς αυτού οικοδομήματος, που προορίζεται για να στεγάσει τα αρχαιολογικά μνημεία και ευρήματα της Νισύρου και του οποίου τα εγκαίνια πριν από λίγο ευλογήσατε.

Ήταν διακαής ο πόθος μας να επιδειχτεί κάποτε το ανάλογο ενδιαφέρον και να αποδοθεί ο απαιτούμενος σεβασμός προς τα αρχαιολογικά ευρήματα του νησιού μας, σ' αυτούς τους αψευδείς μάρτυρες του υψηλού επιπέδου του πολιτισμού των προγόνων μας, που κείμενα σήμερα διάσπαρτα τήδε κακείσε, υπόκεινται στη φθορά του χρόνου, στην καταστροφή και τη λεηλασία. Γι' αυτό σήμερα σύμπας ο λαός της Νισύρου, συγγαίρει και συναγάλλεται, γιατί αντικρίζει αυτό το νεόδμητο κόσμημα, που με μια ακόμα εκδήλωση φιλοπατρίας, πρόσφεραν στη γενέτειρά τους τρεις μεγάλοι ευεργέτες του νησιού μας, οι Ευπατρίδες **Αδελφοί Γιαννίδη**.

Ο μόνος εν ζωή και συμπαριστάμενος **Νικόλαος** και οι ήδη τεθνεώτες **Αρμόδιος** και **Σταύρος**. Τρία από τα πιο χυμώδη βλαστάρια του νησιού μας, για τα οποία η μάνα Νίσυρος σεμνύνεται και υπερηφανεύεται. Όταν μικρά παιδιά εγκατέλειπαν το νησί τους, αναχωρώντας για καλύτερες συνθήκες ζωής στην Αθήνα, έστρεψαν ικετευτικό το βλέμμα προς την Παναγία τη Σπηλιανή και ζήτησαν την προστασία Της. Κι Εκείνη δεν τους εγκατέλειψε. Με τη δική της βοήθεια και προστασία ανέβηκαν ψηλά και αναδείχθηκαν επιτυχημένοι στον κλάδο της Βιομηχανίας, δημιουργώντας τον γνωστό κολοσσό των επιχειρήσεων «Γιαννίδη».

Όμως όσο ψηλά κι αν ανέβηκαν, ποτέ δεν ξέχασαν, ποτέ δεν έκοψαν την επαφή τους με τα επίπεδα, από τα οποία ξεκίνησαν. Και οι τρεις τους αναδείχθηκαν άνθρωποι της προσφοράς και της συμπαράστασης, άνθρωποι του «διδόναι μάλλον, ή λαμβάνειν». Παρακινημένοι, στην προκειμένη περίπτωση, από σεβασμό προς την πολιτιστική μας

παράδοση και με την επιθυμία να στεγαστούν, να προστατευθούν, αλλά και να προβληθούν τα μνημεία και τα δείγματα της πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού μας, έθεσαν ως σκοπό της ζωής τους την ανέγερση του κτηρίου, που σήμερα εγκαινιάζουμε, το οποίο ονομάζεται «**Γιαννίδειος Στέγη**» και θα προβάλλεται προς παραδειγματισμό στις επόμενες γενεές.

Στην πορεία των έργων, οι δυο εκ των τριών δωρητών - αδελφών, ο **Αρμόδιος** και ο **Σταύρος**, υπέκλυψαν, όπως προελέχθη, εις την κοινή των ανθρώπων μοίρα. Ασφαλώς όμως οι ψυχές τους υπερίπτανται του χώρου αυτού, την ιερή αυτή ώρα και συνευφραίνονται με όλους εμάς, βλέποντας να γίνεται πραγματικότητα, το έργο αυτό, για το οποίο ομόφωνα συναποφάσισαν και οι τρεις. Κοντά μας σήμερα, έχουμε τη χαρά να βλέπουμε τον εκπρόσωπό τους, τον πολυσέβαστο Νικόλαο Γιαννίδη, συνοδευόμενον από τα μέλη των οικογενειών των εκλιπόντων αδελφών του, που με πόνο βαθύ για την απουσία των «ανθρώπων τους», ήρθαν να τιμήσουν τη μνήμη τους και να απολαύσουν, μαζί με όλους εμάς, τη χαρά και την ικανοποίηση από την προσφορά εκείνων.

Επιτρέψατέ μου, Παναγιώτατε, να σας παρουσιάσω τα μέλη της μεγάλης αυτής οικογένειας των ευεργετών του νησιού μας, τα οποία, παρακαλώ να προσέλθουν για να δεχθούν την ευλογία σας.

Ο **Νικόλαος Γιαννίδης**, που πλησιάζει τη συμπλήρωση ενός αιώνα ζωής και ο οποίος εξέφρασε την επιθυμία να τον αξιώσει ο Θεός να ζήσει τη μεγάλη αυτή ώρα, που η Χάρις του Θεού ευδόκησε, όπως τη λαμπρύνει η παρουσία της Υμετέρας Παναγιότητος. Ακολουθούν, η Σταματία σύζυγος Αρμοδίου Γιαννίδη και η Ευτυχία, σύζυγος Σταύρου Γιαννίδη και έπονται οι διάδοχοι της βαρείας κληρονομιάς, που δέχθηκαν: Ο Ιωάννης Νικολάου Γιαννίδη, ο Κωνσταντίνος Νικολάου Γιαννίδη, ο Ιωάννης Σταύρου Γιαννίδη, ο Αρμόδιος Σταύρου Γιαννίδη και οι σύζυγοι αυτών, Τέα Ιωάννου Γιαννίδη, Γιώτα Κωνσταντίνου Γιαννίδη και Δέσποινα Αρμοδίου Γιαννίδη. Και η Τρίτη γενιά, ο Νίκος Ι. Γιαννίδη, ο Δημήτριος Ι. Γιαννίδη και ο νεότερος της οικογένειας Νίκος Κ. Γιαννίδη. Όλοι τους αντάξιοι μαθητές αξίων δασκάλων, συνεχίζουν την πορεία, που εκείνοι χάραξαν και ακολουθούν πιστά τις αρχές φιλανθρωπίας, προσφοράς, αλληλεγγύης και ανθρωπιάς, που εκείνοι τους δίδαξαν.

Ως Πρόεδρος του Συλλόγου Νισυριών της Αθήνας «**Γνωμαγόρα**», διερχομένου και τα συναισθήματα των λοιπών, ανά τον κόσμο Νισυριακών Συλλογικών φορέων, εκφράζω τις ολόθερμες ευχαριστίες

όλων των Νισυρίων της διασποράς προς τη μεγάλη οικογένεια των αδελφών Γιαννίδη, για τη γενναία αυτή προσφορά τους. Την πιο μεγάλη, από τις τόσες άλλες, που έχει να επιδείξει το νησί μας και που η οικονομία του χρόνου δεν επιτρέπει να απαριθμήσω. «Επιλήψει γαρ με διηγούμενον ο χρόνος». Και τους διαβεβαιώνω πως, η κοινή γενέτειρά μας Νίσυρος θα τους ευγνωμονεί παντοτινά, ενώ ολόθερμες θα αναπέμπει τις προσευχές της προς την Παναγία τη Σπηλιανή, να τους διαφυλάττει εν υγεία, να ευδοώνει τα έργα τους και να τους αξιώνει, πάντοτε «καλών έργων προϊστασθαι». Να μεσιτεύει δε για την ανάπαυση της ψυχής των αιδιμίων κλητόρων του ιερού τούτου Ιδρύματος, Αρμοδίου και Σταύρου, των μεγάλων απόντων από τη σημερινή λαμπρή εκδήλωση.

Να είναι πολλά, ευλογημένα και αγλαόκαρπα τα έτη της Πατριαρχικής ποιμαντορίας σας».

Μετά τον Αγιασμό και τα εγκαίνια του Μουσείου, ο Πατριάρχης ξεναγήθηκε στους χώρους του Μουσείου από την παρισταμένη Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη και την Αρχαιολόγο και υπεύθυνη της οργάνωσης του Μουσείου Μελίνα Τσοποτού. Αποχωρώντας από το χώρο του Μουσείου, μετέβη εις εστιατόριο, όπου παρακάθισε σε γεύμα, που παρέθεσεν προς τιμήν του ιδίου και της ακολουθίας του ο Νισύριος μεγαλοεπιχειρηματίας – κάτοικος Ν.Υόρκης Γιάννης Κατσιματίδης, Αρχών της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, ο οποίος όμως απουσίαζε λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων.

Προς τον κ. Κατσιματίδη ο Πατριάρχης απηύθυνε τον ακόλουθο ευχαριστήριο και ευχετήριο λόγο:

Ίερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἐπόστολε,
Ἐντιμολογιώτατε Ἄρχων,
Ἀγαπητοί προσκυνηταί,

Ἐπισκεπτόμενοι τήν ὡραίαν Νίσυρον μετά πολλῆς πατρικῆς χαρᾶς καί ἀγαλλιάσεως βλέπομεν τήν εὐλάβειαν τῶν φιλοχρίστων κατοίκων αὐτῆς. Δεχόμεθα δέ μετά συγκινήσεως τήν ἀγάπην, τόν σεβασμόν καί τήν ἐνθερμον ὑποδοχὴν καί

ἀπολαμβάνομεν τὴν πλουσίαν φιλοξενίαν τῶν ἐν αὐτῇ προσφιλῶν τέκνων τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, ἀπὸ καρδίας εὐλογοῦντες αὐτά. Κοινωνοῦμεν δὲ διὰ τῆς τραπέζης ταύτης καὶ διὰ τῶν λόγων μὲ ὑμᾶς, Ἐντιμολογιώτατε Ἄρχων, καὶ μὲ τὰς ἀρχάς καὶ τὸν λαὸν τῆς εὐλογημένης ταύτης νήσου καὶ εὐφραϊνόμενοι διττῶς καὶ πάλιν εὐλογοῦμεν. Ἀκούομεν τὰς ἀγαθὰς καὶ εἰλικρινεῖς υἱικάς προσρήσεις σας καὶ ἐνούμεθα μὲ σᾶς καὶ μὲ ὄλον τὸν λαὸν πνευματικῶς εἰς δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ φαιδρύνοντος τὰς καρδίας ὄλων μας. Τὰ ἔργα σας καὶ οἱ λόγοι σας μαρτυροῦν περὶ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης σας πρὸς τὴν Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, τὸ Οἰκουμενικὸν μας Πατριαρχεῖον, καὶ πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ τὸν Χριστόν. Δι' ὅλα αὐτά ἐκφράζομεν τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας καὶ εὐλογίας ἡμῶν.

Ἡ Νίσυρος, ὡς καὶ πᾶς τόπος Ἑλληνικὸς καὶ Ὁρθόδοξος, εἶναι φορεὺς τῆς μεγάλης καὶ μακραίωνος Ἱερᾶς Παραδόσεως τοῦ εὐσεβοῦς Γένους ἡμῶν. Οἱ Ἱεροὶ Ναοί, αἱ Μοναὶ καὶ τὰ προσκυνήματα, ὁ πολιτισμὸς, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ ἀπλοῦ καὶ πιστοῦ λαοῦ, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ χώρου, τῆς ζωῆς καὶ τῶν θεσμῶν εἰς τὴν νῆσον σας, ὅλα ἔχουν δημιουργηθῆ ὑπὸ ἀνθρώπων κατευθυνομένων ὑπὸ τῆς Χάριτος τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο μεταδίδουν τὴν Χάριν ταύτην εἰς ὅσους ζοῦν καὶ ἀναστρέφονται μονίμως ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅσους ἐπισκέπτονται περιστασιακῶς τὴν εὐλογημένην νῆσον σας.

Καὶ ἡμεῖς, ἐλθόντες ἐνταῦθα, ἀπολαμβάνομεν τὸν

πλοῦτον τῆς ὀλιγαρκείας, τό κάλλος τῆς ἀπλότητος, τήν ἀρχοντιάν τοῦ πνεύματος τῶν Νισυρίων. Καί δοξάζοντες τόν δωρεοδότην Κύριον, εὐχαριστοῦμεν συγχρόνως ὅλους ὑμᾶς, οἱ ὅποιοι τόσον πολύ ἐκοπιάσατε, διά νά πραγματοποιηθῆ -καί μάλιστα τόσον ἐπιτυχῶς- ἡ παροῦσα ἐπίσκεψις ἡμῶν εἰς τήν Νίσυρον καί, διά τῆς παρουσίας, τῶν ἐκδηλώσεών σας, τῶν καλῶν λόγων σας καί τῶν παρατιθεμένων ἐδεσμάτων, προσφέρετε εἰς ἡμᾶς μεγάλην χαράν, εὐφραίνουσιν τήν πατρικήν καρδίαν ἡμῶν.

Ἐπειδή δέ ὁ πλοῦτος τῆς νήσου σας, ὑπέρ πᾶν ἄλλο, εἶναι αἱ Χριστιανικαί ὑμῶν Παραδόσεις καί ἐπειδή οἱ κοινοτικοί θεσμοί τοῦ εὐσεβοῦς Γένους μας ἐδημιουργήθησαν καί ἐδράζονται ἐπί τῆς πρός τόν Θεόν καί τόν πλησίον ἀγάπης, καί τῆς ἐπιγνώσεως ὅτι πάντες εἴμεθα μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος, τῆς Ἐκκλησίας, διά τοῦτο, διά νά εἶναι πλήρης ἡ χαρά καί ἡ πατρική εὐαρέσκεια ἡμῶν, ἐπιθυμοῦμεν καί εὐχόμεθα σεῖς οἱ Νισύριοι νά συνεχίζετε τήν παράδοσιν τῶν εὐσεβῶν πατέρων σας, διαπνεόμενοι ὑπό τοῦ αὐτοῦ πνεύματος.

Ἵψοῦντες δέ τό ποτήριον προπίνομεν ὑπέρ τῆς κατ' ἄμφω ὑγείας καί μακροημερεύσεως πάντων τῶν κατοικούντων τήν εὐλογημένην νῆσον σας καί ὑπέρ τῆς ὑμετέρας ὑγείας καί μακροημερεύσεως, φίλτατε Ἄρχων, εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διά πρεσβειῶν τῆς Ἵπεραγίας Αὐτοῦ Μητρός, τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου καί πάντων τῶν Ἁγίων, εὐλογῆ πλουσίως τήν ζωήν, τούς οἴκους καί τά ἔργα τῶν χειρῶν καί τοῦ νοῦ σας εἰς τό διηνεκές.

Επίσκεψη του Πατριάρχου στα Κοινοτικά Διαμερίσματα και το Ηφαίστειο

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας ο Πατριάρχης επισκέφτηκε τα υπόλοιπα χωριά του νησιού, στα οποία η είδηση της επίσκεψης σήμανε συναγερομό.

Οι λιγοστοί κάτοικοί τους, με συναίσθηση της μεγάλης τιμής, που τους επιφύλαξε ο Οικουμενικός Πατριάρχης, φρόντισαν και του ετοίμασαν, το καθένα με το δικό του τρόπο, την πιο μεγάλη και την πιο λαμπρή υποδοχή.

Πρώτος σταθμός ήταν το χωριό **Εμπορείος**, το άλλοτε ανεπτυγμένο και πολυάνθρωπο και σήμερα με κατοίκους, που μετριούνται στα δάκτυλα. Όλοι τους, χωρίς να λείψει κανένας, είχαν συγκεντρωθεί στην είσοδο του χωριού, όπου υποδέχθηκαν τον υψηλό επισκέπτη τους με θερμές εκδηλώσεις αγάπης, τιμής και σεβασμού. (*Φωτ. 17*)

Και ο Πατριάρχης, συγκινημένος από τις εκδηλώσεις της αγάπης τους, τους απηύθυνε ευχαριστίες, λέγοντας:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί φίλτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ κύριε Ἀπόστολε,

Ἐντιμότατοι κύριοι Πρόεδρε τοῦ Διαμερίσματος Ἐμπορείου καί συνεργάται αὐτοῦ,

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐγκάρδιον πατρικόν χαιρετισμόν, εὐλογίαν καί ἐνθάρρυνσιν ἀπευθύνομεν εἰς τοὺς ὀλίγους ἡρωϊκούς κατοίκους τοῦ Ἐμπορείου, οἱ ὅποιοι ἐξακολουθοῦν νά διαμένουν εἰς αὐτό μέ ἀγάπην πρὸς τὰς προγονικάς

έστίας.

Εἶναι βεβαίως ἀναπόφευκτοι αἱ ἱστορικαί μεταβολαί καί αἱ συνακόλουθοι μετακινήσεις τῶν πληθυσμῶν. Ὑπῆρξεν ἐποχή, κατά τήν ὁποίαν οἱ Πάλιοι ὑπερεῖχον τοῦ Ἐμπορείου. Αἱ πειρατικά ἐπιδρομαί ἠνάγκασαν τούς κατοίκους αὐτῶν νά ἐγκατασταθοῦν εἰς τό ἀσφαλέστερον Ἐμπορεῖον. Ἦδη τῶν πειρατῶν μή ἀπειλούντων καί τοῦ τοπικοῦ ἐμπορίου μή προσφέροντος τά ἀναγκαῖα, πολλοί τῶν κατοίκων τοῦ Ἐμπορείου μετηνάστευσαν εἰς ἄλλα μέρη.

Ὁ τόπος ὅμως ἀπέκτησε τήν ἱερότητα τῶν προγονικῶν Ἑστιῶν, τῶν Χριστιανικῶν Ναῶν καί Προσκυνημάτων, τοῦ σημείου τῆς γῆς εἰς τό ὁποῖον εἶδον τό πρῶτον φῶς πολλοί τῶν συμπολιτῶν μας. Ὡς ἐκ τούτου εἶναι πρέπον νά διατηρηθῆ, νά συντηρηθῆ καί νά μείνη τόπος γλυκείας μνήμης καί ἀναφορᾶς διά τούς ξενητευμένους, καί πηγῆ ἐπαρκοῦς βιοπορισμοῦ διά τούς ἐναπομένοντας. Αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά ὑπάρξῃ ἡ θέλησις νά μείνωμεν ἐδῶ ἢ (διά τούς ἀπόντας) νά διατηρήσωμεν ζωντανήν τήν σχέσιν μας μέ τόν τόπον μας καί τήν δυνατότητα τῆς κατά καιρούς παραμονῆς μας εἰς αὐτόν. Ἐάν ὑπάρξουν αὐταί αἱ θελήσεις θά εὔρεθοῦν καί τρόποι ἐργασίας καί βιοπορισμοῦ μέ τήν βοήθειαν καί τῆς Παναγίας, τῆς πολιούχου τῆς πόλεως.

Συγχαίρομεν τούς εὐγενεῖς κατοίκους τοῦ Ἐμπορείου, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν νά μένουν εἰς αὐτό. Συγχαίρομεν θερμότερον τούς ἐξ αὐτῶν νεωτέρους καί τούς ἔχοντας παιδιά νεαρᾶς ἡλικίας. Μά ἀκόμη θερμότερον συγχαίρομεν ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θά ἀποκτήσουν ἐφεξῆς παιδιά καί θά ἐγκατασταθοῦν

μονίμως εις τό Ἐμπορεῖον. Ἡ Παναγία Μητέρα ὅλων μας θά τοὺς βοηθήσῃ.

Ἡμεῖς ἀπονέμομεν εις ὅλους ὀλόθυμον τήν πατρικὴν μας εὐχὴν καὶ τήν Πατριαρχικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχόμεθα ὅπως ὁ καλὸς Θεός, διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νισυρίου, καὶ πάντων τῶν Ἁγίων, παρέχῃ πλοῦσια τὰ ἀγαθὰ Του καὶ τήν στήριξίν Του, ὥστε νά γίνεται ἔλκυστικὴ, ὅπως παλαιότερα, ἡ παραμονὴ εις αὐτόν τὸν ὠραῖον τόπον καὶ νά ἀνθίσουν εις αὐτόν καὶ πάλιν παιδικὰ ἄσματα καὶ νανουρίσματα καὶ ζωὴ γεμάτη χαρὰν καὶ ὑγείαν. Ἀμήν.

Ακολουθῶς ὁ Πατριάρχης μετέβη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ, ὅπου τὸν ἀνέμενε καὶ τὸν υποδέχθηκε ὁ εφημέριος Πρεσβύτερος Νικόλος Σιδηράς, επικεφαλῆς τῶν μελῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου.

Κι ἐκεῖ, μέσα σὲ ατμόσφαιρα κατάνυξης, ἀλλὰ καὶ με τὰ πρόσωπα τῶν κατοίκων νά λάμπουν ἀπὸ ἀγαλλίαση, τελέστηκε δέηση, στο τέλος τῆς ὁποίας ὁ εφημέριος εὐχαρίστησε τὸν Πατριάρχη γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ, πού ἐπεφύλαξε στο χωριὸ με τὴν ἐπίσκεψή του καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν εὐλογία του τόσο γιὰ τοὺς παρόντες κατοίκους, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς ξενιτεμένους τοῦ χωριοῦ.

Ἀπαντώντας ὁ Πατριάρχης, συνεχάρη τοὺς λιγοστοὺς κατοίκους γιὰ τὴν ἀπόφασή τους «... νὰ μὴν εγκαταλείψουν τὴν προγονικὴν τοὺς ἐστία καὶ εὐχήθηκε σύντομα νὰ ἀνθίσουν καὶ πάλι στο χωριὸ παιδικὰ ἄσματα καὶ νανουρίσματα».

Συνέστησε δε στοὺς ἀποδημήσαντες «... νὰ μὴν παραδώσουν τὰ σπίτια τοὺς σὲ ἀνθρώπους μὴ συνδεδεμένους με τὸν τόπον, ἀλλὰ σὲ ἀνθρώπους πού νὰ σέβονται καὶ νὰ τιμοῦν τὶς παραδόσεις, ὥστε νὰ μὴ ἀλλοιωθεῖ ὁ χαρακτήρας τοῦ χωριοῦ».

Τὸ πλήρες κείμενο τῆς Πατριαρχικῆς ομιλίας ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

Ἐρώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί φίλτατε ἐν
Χριστῷ ἀδελφέ κύριε Ἀπόστολε,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Κατά τήν ἄφιξίν μας εἰς τό Κοινοτικό
Διαμέρισμα Ἐμπορείου παρεκαλέσαμεν τήν
Ἵπεραγίαν Θεοτόκον νά σκέπη καί νά βοηθήσῃ τόν
ῥαῖον αὐτόν τόπον νά ἀνθήσῃ καί πάλιν καί νά
πλημμυρίσῃ ἀπό παιδικᾶς φωνᾶς καί ζωῆν. Τήν
εὐχαριστοῦμεν ἐνθέρμως διότι ἔφερε τά βήματά μας
εἰς προσκύνησιν τοῦ πανσέπτου τούτου Ναοῦ της καί
τήν παρακαλοῦμεν καί πάλιν νά φωτίσῃ τούς
κατοίκους τῆς μικρᾶς αὐτῆς πόλεως της νά εὔρουν
τρόπους ἐπιβιώσεως εἰς αὐτήν. Καί ἀκόμη τήν
παρακαλοῦμεν νά φωτίσῃ τούς ἀποδημήσαντας ὅπως
μή παραδώσουν τάς οἰκίας των εἰς ἀνθρώπους μή
συνδεομένους μέ τόν τόπον τοῦτον καί
ἐνδιαφερομένους μόνον διά τήν φυσικήν καλλονήν του,
ἀλλά, ἐάν εἶναι ἀναγκαῖον νά μεταβιβάσουν αὐτάς, νά
εὔρουν ἐνδιαφερομένους, οἱ ὅποιοι νά σέβωνται τάς
ιεράς παραδόσεις καί τήν Ὁρθόδοξον Χριστιανικήν
Πίστιν τοῦ τόπου, ὥστε νά μή ἀλλοιωθῇ ὁ χαρακτήρ
αὐτοῦ καί νά μή γίνουν τά ἱερά σεβάσματα αὐτοῦ
ἀπό ἀντικείμενα σεβασμοῦ καί προσκυνήσεως,
ἀντικείμενα περιεργείας καί μνημειακῆς μόνον
σημασίας.

Ἐλπίζομεν καί εὐχόμεθα ὅπως ὅλοι οἱ κάτοικοι
τῆς Νισύρου καί οἱ ἐξ αὐτῆς καταγόμενοι καί
ἀλλαχοῦ ἐγκατεστημένοι καί εὐήμεροῦντες καί
διαπρέποντες, συμπεριλάβουν εἰς τάς σκέψεις των καί
τά ἐνδιαφέροντά των καί τά ληπτέα μέτρα διά τήν

ἀναζωογόνησιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς. Διότι τό σπουδαιότερον κεφάλαιον τῆς νήσου δέν εἶναι τά ἀξιόλογα βεβαίως καί πολύ ἐνδιαφέροντα μνημεῖα της, αἱ φυσικαί καλλοναί της καί τά θερμά ἰαματικά λουτρά καί ἄλλα προϊόντα αὐτῆς, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι της. Αὐτοί θά ἀξιοποιήσουν καί τά ἤδη ἐν ἀδρανεῖα ἰαματικά λουτρά καί τούς ἄλλους φυσικούς πόρους καί θά στολίσουν διά τῆς ζωντανῆς παρουσίας των τήν νήσον. Διότι ὅσον στολίζει τόν τόπον ἕνα χαμόγελον παιδίου, δέν τόν στολίζει ἕνα ἀρχαῖον μνημεῖον.

Καί ἐκεῖνα βεβαίως σεβαστά καί ταῦτα ἀγαπητά.

Εἶθε ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ ἐπί τόσους αἰῶνας προστάτις τοῦ τόπου, νά ἐμπνεύσῃ τά πρέποντα εἰς ὅλους καί νά βοηθήσῃ εἰς τήν πραγματοποιήσιν αὐτῶν.

Τοῦ δέ Υἱοῦ αὐτῆς καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ Χάρις καί τό πλούσιον Ἔλεος εἶη μετά πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Από την εκκλησία ο Πατριάρχης μετέβη στη βεράντα του παρακείμενου καφενεῖου «**Το Μπαλκόνι**» απ' όπου απέκτησε μια πρώτη πανοραμική εικόνα του ηφαιστείου, ενώ ενημερώθηκε και για την ιστορική μάχη, που διεξήχθη το 1945 μέσα στο ίδιο καφενεῖο, μεταξύ διμοιρίας Ιερολοχιτών και ομάδας Γερμανών στρατιωτών. Και πριν αναχωρήσει γεύθηκε τα πλούσια τοπικά «κεράσματα» που είχαν ετοιμάσει οι γυναίκες του χωριού.

Δεύτερος σταθμός ήταν το **Ηφαίστειο**, στο οποίο μετέβη απ' ευθείας από τον Εμπορειό. Από την πρώτη στιγμή της αφίξεώς του, ο Πατριάρχης εξέφρασε το θαυμασμό του, γι' αυτό το πρωτόγνωρο δημιούργημα της φύσης και δήλωσε εντυπωσιασμένος από την όντως πρωτόγνωρη και ασυνήθιστη πανοραμική εικόνα του όλου το-

πίου και με πολύ ενδιαφέρον παρακολούθησε ξενάγηση από τον καθηγητή του τμήματος Γεωλογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών **Δημ. Παπανικολάου**, τότε Γεν. Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

Πάμπολλες οι απορίες και οι ερωτήσεις, δείγμα του ενδιαφέροντος του και πειστικές οι απαντήσεις από το διακεκριμένο επιστήμονα - ξεναγό του, προς τον οποίον ο Πατριάρχης εξέφρασε τα συγχαρητήριά και την ικανοποίησή του για την πλήρη ενημέρωση που του έγινε (**Φωτ. 18**).

Απευθυνόμενος προς τα μέλη της ακολουθίας του και τον κόσμο, που τον συνόδευε και είχε πλημμυρίσει το υπαίθριο αμφιθέατρο του ηφαιστείου, είπε:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἱερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν καί
κοινοτικῶν Ἀρχῶν,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εἰς πολλές σκέψεις μᾶς ἐμβάλλει ἡ θεά τοῦ ἀδρανουῦντος τούτου ἡφαιστείου. Καί πρῶτον ἀνακράζομεν "ὡς ἐμεγαλύνθη τά ἔργα Σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας".

Ἴδού, λοιπόν, ὅτι ζῶμεν εἰς τό σχετικῶς ψυχρόν καί στερεόν περίβλημα μιᾶς φλεγομένης λάβας, ἡ ὁποία, κεκρυμμένη εἰς τό ἐσωτερικόν τῆς γῆς, κάνει κατά καιρούς αἰσθητήν τήν παρουσίαν της, διά τῶν ἡφαιστειῶν, τῶν θερμοπηγῶν καί ἄλλων φυσικῶν φαινομένων. Κρύπτομεν ἄραγε καί ἡμεῖς εἰς τό ἐσωτερικόν μας μίαν παρομοίαν πνευματικήν λάβαν, ἡ ὁποία κάνει αἰσθητήν τήν παρουσίαν της ὅταν μέ τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ ἀγιασθῇ ἡ ψυχή καί τό σῶμα μας;

Τά γεγονότα μαρτυροῦν ὅτι πράγματι ὁ θεῖος σπινθήρ, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει εἰς τά βᾶθη τῆς ὑπάρξεως

ἐκάστου ἀνθρώπου, ἐάν ἐνεργοποιηθῇ ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παράγει ἔργα δυνατώτερα τῶν ἡφαιστειῶν.

Τοῦτο βλέπομεν εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν ἐπιτελεῖ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ὁ δεκαπενταετής Νικήτας, ὁ κατὰ φύσιν κυριαρχούμενος ἀπὸ τὸ ἐνστικτον τῆς αὐτοσυντηρήσεως, τὴν φιλοζωΐαν καὶ τὴν φυσικὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὸν πόνον, λαμβάνει τοιαύτην μεταστροφὴν, ὥστε ἀδιαφορεῖ διὰ τὸν θάνατον, δέν φοβεῖται τὰς βασάνους, καὶ δεκαεξαετής ὁμολογεῖ τὸν Χριστόν, βασανίζεται καὶ ἀποκεφαλίζεται χαρούμενος. Τὰ δέ ἱερά λείψανα αὐτοῦ περιβάλλονται διὰ θαυματουργικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία ἐπὶ τρεῖς ἡδὴ αἰῶνας εἶναι ἐνεργός. Ἀλλὰ ὁ Ἅγιος Νεομάρτυς δέν εἶναι ὁ μόνος, οὐδέ τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶναι τὰ μόνα, τὰ ὁποῖα παρατηροῦνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ λάβα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀναδύεται διὰ τοῦ ψυχροῦ καὶ στερεοῦ σωματικοῦ περιβλήματος αὐτῶν.

Διηγοῦνται ἀξιοπίστως περὶ Ἁγίων, τινές τῶν ὁποίων ἀνήκουν εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὅτι τὸ σῶμα των ἀνέδιδε τοιαύτην θερμότητα, ὥστε ἐν μέσῳ χιόνος διέτηροῦντο ὑγιεῖς καίτοι ἐλαφρῶς ἐνδεδυμένοι. Καὶ ὑπάρχουν ἄλλοι οἱ ὁποῖοι προικισμένοι διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς διοράσεως, διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλέπουν τὰ ἀόρατα εἴτε πνεύματα, εἴτε σώματα, εἴτε ἔργα ἀνθρώπινα. Ἀλλὰ τὸ πλεόν σπουδαῖον, ἂν καὶ ὄχι ἐντυπωσιακόν, εἶναι ὅτι ὁ θνητός ἀνθρώπος ἐπενδύεται τὴν ἀθανασίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ μεταβαίνει ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, καταπινομένου τοῦ θνητοῦ ὑπ' αὐτῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ἐπικοινωνοῦμεν μετὰ τῶν Ἁγίων ἀνεξαρτήτως

ἀποστάσεως καί ἀνεξαρτήτως χρόνου, καθ' ὃν ἐγκατέλειψαν τὰ γήινα, καί εἰσακούομεθα καί λαμβάνομεν παρ' αὐτῶν βοήθειαν.

Κρύπτει, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος ἐντός αὐτοῦ ἡφαιστειακὴν πνευματικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία δύναται νὰ ἐνεργοποιηθῆ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἄλλ' οἱ διέποντες τὴν πνευματικὴν αὐτὴν δύναμιν πνευματικοὶ νόμοι ὀρίζουν ὅτι αὕτη ἐνεργοποιεῖται μόνον ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτιῶν καί ἰδίως ταπεινὸς εἰς τὸ φρόνημα καί σταθερὰ συνδεδεμένος μετὰ τοῦ Χριστοῦ.

Θαυμασταί, λοιπόν, αἱ δυνάμεις, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐνέβαλεν εἰς τὴν φυσικὴν δημιουργίαν, ἀλλὰ θαυμαστώτεροι αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις μέ τὰς ὁποίας ὑπόσχεται νὰ προικίσῃ τὸν μέ ταπεινῶσιν, ἀνιδιοτέλειαν καί καθαρότητα ἀγαπῶντα Αὐτόν ἄνθρωπον.

Εἶθε ὅλοι νὰ ἀξιωθῶμεν τῶν προϋποθέσεων αὐτῶν διὰ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἄμην.

Επηρεασμένος ο Πατριάρχης ἀπὸ τὴν μαγευτικὴν εἰκόνα τοῦ ὄλου τοπίου, ἀλλὰ καὶ τὴν καθαρότητα τοῦ περιβάλλοντος, ἔκρινε τὸν χώρο ὡς τὸν πιο κατάλληλο, γιὰ νὰ κηρύξῃ τὴν ἐναρξὴ τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ «*Νισυριακοῦ Συμποσίου*» με θέμα τὴν **Οικολογία** (φωτ. 19).

Καὶ ἀπευθυνόμενος, ὄχι μόνον πρὸς τὸν κόσμο, ποὺ τὸν συνόδευε, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλους τοὺς πολιτισμένους λαοὺς τῆς Γῆς, εἶπε:

Ἰερώτατε ἀδελφέ Μητροπολίτα Ρόδου καὶ προσφιλέστατε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ κύριε Ἀπόστολε,

Ἐντιμότατοι μετέχοντες τοῦ Συνεδρίου τούτου,

Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐχαριστοῦμεν τοὺς ἀγαπητοὺς ὀργανωτὰς τοῦ "Νισυριακοῦ Συμποσίου", τοὺς προσκαλέσαντας τὴν ἡμετέραν Μετριοτήτα νὰ κηρύξωμεν τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ δευτέρου μέρους αὐτοῦ. Κομίζομεν εἰς ἅπαντας τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἀπευθύνομεν πρὸς ὅλους τὸν ἐγκάρδιον ἡμῶν χαιρετισμόν. Δραττόμεθα δὲ τῆς εὐκαιρίας νὰ ἀναφερθῶμεν ἐν συντόμῳ εἰς τὸ πολλάκις ἀπασχολῆσαν ἡμᾶς οἰκολογικὸν πρόβλημα. Εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τὴν ἐξ Ὁρθοδόξου ἐπόψεως θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν ἀντιμετώπισιν αὐτοῦ ἀνέλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σειρὰν πρωτοβουλιῶν, ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν εὐαισθητοποιήσιν καὶ τὸν προβληματισμόν τῶν ἀνθρώπων ἐπ αὐτοῦ.

Τὸ οἰκολογικὸν πρόβλημα προέκυψεν ἀπὸ τὴν ἀλόγιστον καὶ καταστρεπτικὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν φυσικῶν οἰκολογικῶν ἰσορροπιῶν. Συνέπεια τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῆς ἐπεμβάσεως εἶναι ἡ ποιοτικὴ καὶ ποσοτικὴ μεταβολὴ τῶν παραμέτρων τοῦ περιβάλλοντος, δηλαδὴ τῶν συνηθῶν τοῦ ἐδάφους, τῶν ὑδάτων, ἐπιφανειακῶν ἢ ὑπογείων, καὶ τοῦ ἀέρος, ὡς καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ἐπηρεαζομένης χλωρίδος καὶ πανίδος. Ὅλα αὐτά, τὰ ὁποῖα συνηθίζομεν νὰ ἀποκαλῶμεν ρύπανσιν ἢ μόλυνσιν τοῦ περιβάλλοντος, ἐπιδρῶν καὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Δυστυχῶς αἱ σημεριναὶ παρεμβάσεις τοῦ

ἀνθρώπου εἰς τό περιβάλλον δέν ἐπηρεάζουν, ὅπως ἄλλοτε, ἔν μικρο-περιβάλλον. Σήμερον μέ τάς μηχανάς, τά ἀπόβλητα, τάς ἐκπομπάς καί τήν πυρηνικήν ἐνέργειαν, δυνάμεθα νά ἐπηρεάσωμεν τεραστίας ἐκτάσεις ἐδάφους, ὑδάτων καί ἀτμοσφαίρας κατά μή ἀντιστρεπτόν τρόπον, διότι οἱ ρυθμιστικοί μηχανισμοί δέν ἐπαρκοῦν διά νά ἐπαναφέρουν τήν ἰσοροπίαν.

Ἐπί πλέον, διά τῆς ἀπερισκέπτου συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ περιβάλλοντος καί τῆς ἀλογίστου ἐκμεταλλεύσεως τῶν φυσικῶν πόρων, ἐξαντλοῦνται τά ἐνεργειακά ἀποθέματα τῆς γῆς, ρυπαίνονται τά ὕδατα ἀπό ἀπόβλητα, μολύνεται ἡ ἀτμόσφαιρα ἀπό τάς ἐκπομπάς βιομηχανικῶν ἀερίων καί καυσαερίων, καταστρέφονται βιότοποι καί ἐξαφανίζονται σπάνια εἶδη τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, μεταβάλλονται αἱ κλιματολογικαί συνθήκαι, συμβαίνουν πυρηνικά ἀτυχήματα μέ τραγικούς ἀπολογισμούς εἰς θανάτους ἀνθρώπων καί ζώων καί καρκινογενέσεις. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν μοιραῖα βήματα πρός τήν ὀλικήν καταστροφήν τῆς κτίσεως.

Δέν ἀγνοοῦμεν ὅτι δυτικοευρωπαϊοί, ἀτομικῶς κατ' ἀρχήν, συλλογικῶς κατόπιν, δι' οἰκολογικῶν ὀργανώσεων καί διά τῆς συγκροτήσεως πολιτικῶν κομμάτων, ὕψωσαν φωνήν διαμαρτυρίας διά τά συντελούμενα ἀνά τόν κόσμον οἰκολογικά ἐγκλήματα, προσεπάθησαν νά εὐαισθητοποιήσουν τήν διεθνή κοινήν γνώμην, προέτειναν καί προτείνουν μέτρα πρός καθορισμόν κανόνων χρήσεως ὑπό τοῦ ἀνθρώπου, τῆς φύσεως νοουμένης ὡς ἀναγκαίας καί ἱκανῆς συνθήκης διά τήν ἐπιβίωσιν τοῦ ἀνθρώπου καί συνόλης τῆς κτίσεως. Ἀλλά ἡμεῖς δέν θεοποιοῦμεν τὸ περιβάλλον.

Ἡ προστασία αὐτοῦ δέν προέχει τῆς ἐξασφάλισεως τροφῆς διὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπειλούμενων ἐκ τῆς πείνης. Ἐν τούτοις ὁ βασικός λόγος τῆς ἐξαντλήσεως τῶν φυσικῶν πόρων καί τῶν φυσικῶν συστατικῶν τοῦ ἐδάφους, τῆς ἐρημοποιήσεως τεραστίων ἐκτάσεων, τῆς μειώσεως (ἐκ τῆς ὑπεραντλήσεως) καί τῆς μολύνσεως (ἐκ τῆς ἀλογίστου χρήσεως φυτοφαρμάκων) τῶν ἀποθεμάτων ὕδατος, δέν εἶναι ἡ παραγωγή τροφίμων, ἀλλ' ὁ καταναλωτισμός τῶν πλουσιωτέρων. Αὐτό κατά τόν Ἀπόστολον Παῦλον, ὀνομάζεται εἰδωλολατρεία τῆς πλεονεξίας καί δύναται νά ὀδηγήσῃ, κατά τούς ἰσχυρισμούς τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων, εἰς σοβαράν κρίσιν ὡς πρός τήν παραγωγὴν τροφίμων ἐντός τοῦ ἀρξαμένου αἰῶνος.

Διὰ τήν Ἐκκλησίαν τό οἰκολογικόν εἶναι πρωτίστως ἠθικόν πρόβλημα, δεδομένου ὅτι ἡ διατήρησις τῆς κτίσεως εἰς καλήν καί ἰσορροπημένην κατάστασιν ἔχει ζωτικὴν σημασίαν διὰ τόν συνάνθρωπον, καί διὰ τόν ἄνθρωπον τῶν μελλουσῶν γενεῶν, τοῦ ὁποίου τήν ζωὴν οὐδεὶς ἔχει τό δικαίωμα νά ὑπονομεύσῃ, διότι ἡ κτίσις δέν ἀνήκει εἰς μίαν γενεάν καί οὐδενός εἶναι κτῆμα.

Ἡ κτίσις ἐδημιουργήθη ἀπό τόν "ποιητὴν οὐρανοῦ καί γῆς" πρός διαβίωσιν ἐντός αὐτῆς τοῦ βασιλέως αὐτῆς, τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τόν ὁποῖον ἐδόθη ἐντολή "ἐργάζεσθαι καί φυλάσσειν" αὐτήν.

Διαπράττομεν, ὅθεν, βαρὺ ἀμάρτημα, ὅταν μεταχειριζώμεθα τήν δημιουργίαν ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τόν Δημιουργόν της καί εἰς τήν ἐντολήν του περὶ φυλάξεως αὐτῆς.

Ὁ κόσμος πρέπει νά ἐπανεύρῃ τήν ἱερότητά του καί νά ἀντιμετωπισθῇ ὑφ' ἡμῶν ὡς ὄντοτης, τήν

ὅποιαν ἐνεπιστεύθη εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός διὰ νά τήν λειτουργῶμεν καί νά ἀποκαλύπτωμεν τό νόημά της.

Τήν κτίσιν ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά χρησιμοποιῇ εὐλαβῶς ὡς θεῖον δῶρον μετά πολλοῦ σεβασμοῦ πρὸς τόν Μέγαν Δωρητήν καί πρὸς ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι, παρόντες ἢ μέλλοντες, ἔχουν ἐξ Ἰσου δικαίωμα νά τήν χρησιμοποιήσουν. Πέραν αὐτοῦ ἡ κτίσις εἶναι εἰς διδάσκαλός μας, ὁ ὁποῖος διηγεῖται "δόξαν Θεοῦ". Ἐντός αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ψηλαφῇ τὰς θείας ἐνεργείας καί νά ἀνιχνεύῃ τούς λόγους τῶν ὄντων, οἱ ὅποιοι θά ὀδηγήσουν αὐτόν εἰς τόν Θεόν Λόγον ὡς Κάλλος καί Σοφίαν τοῦ Θεοῦ.

Μέ τὰς σκέψεις ταύτας κηρύσσομεν τήν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ "Νισυριακοῦ Συμποσίου", εὐχόμενοι πλήρη εὐόδωσιν αὐτῶν. Εὐχαριστοῦντες δέ καί συγχαίροντες τούς ὀργανωτάς τοῦ Συμποσίου ἐπευχόμεθα ὅπως ἡ ἐπίγνωσις τοῦ μεγίστου κινδύνου, τόν ὁποῖον διατρέχει ἡ κτίσις, ἡ συστενάζουσα μεθ' ἡμῶν, συμβάλῃ εἰς τόν συνετισμόν πάντων καί εἰς τήν συνεννόησιν ἀρχόντων καί ἀρχομένων διὰ τήν ἔγκαιρον καί ἄνευ οὐδεμιᾶς χρονοτριβῆς λῆψιν μέτρων πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ σοβαροῦ περιβαλλοντικοῦ προβλήματος, τόσον κρισίμου διὰ τήν ἐπιβίωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

*

Ακολούθως κάλεσε τον παριστάμενο Μουφτή της Μουσουλμανικής Κοινότητας Ρόδου και από κοινού φύτευσαν δενδρύλλια ελιάς, εις ανάμνηση της Πατριαρχικής επίσκεψης στο Ηφαίστειο (Φωτ. 20).

Από το ηφαίστειο η πομπή ξεκίνησε για το επόμενο, εξίσου ορεινό, χωριό **Νικιά**, με στάση στις εγκαταστάσεις του στρατιωτικού παρατηρητηρίου.

Ο Πατριάρχης αποβιβάστηκε από το όχημα ευλόγησε τους άνδρες της φρουράς, τους απηύθυνε λόγους εμπνευστικούς, τους ενεθάρρυνε για την «ανύστακτον» εκτέλεσιν της αποστολής τους και απένειμε

στον καθένα εικόνα του Χριστού, ενώ ο Διοικητής του Παρατηρητηρίου προσέφερε στον Πατριάρχη Εικόνα του Χριστού, ζωγραφισμένη σε θραύσμα βλήματος πυροβόλου.

Στο ίδιο σημείο και προ της αναχωρήσεως, ο Πατριάρχης στραφείς προς τη Δύση και αντικρίζοντας φαντασμαγορικήν εικόνα, με ένα ανεπανάληπτο Ηλιοβασίλεμα, άρχισε αυθόρμητα να ψάλλει το «*Φως ιλαρόν...*», ακολουθούμενος από τα λοιπά μέλη της συνοδείας του. Ήταν όντως μια στιγμή θείας μυσταγωγίας.

Συνεχίζοντας την πορεία προς τα Νικιά, η πομπή έκαμε παράκαμψη και μετέβη στο μοναστήρι της Παναγίας της Κυράς, του οποίου οι εγκαταστάσεις διακρίνονται για τη γνήσια μοναστηριακή μορφή τους. Εισερχόμενος ο Πατριάρχης, δήλωσε πως «*Σκιρτά η καρδιά του, γιατί ευρέθη σε ένα τόπον ασκήσεως, ησυχίας, προσευχής και αγιασμού*» και απαντώντας στην προσφώνηση του Ιεροεπιστάτη της Μονής είπε:

Ίερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί φίλτατε έν
Χριστώ αδελφέ κύριε Άπόστολε,
Ίερώτατοι αδελφοί Άρχιερεΐς,
Τέκνα έν Κυρίω άγαπητά,

Πάντοτε, όταν εισερχώμεθα είς μίαν Ίεράν Μονήν, σκιρτά έν άγαλλιάσει ή καρδιά ήμών, διότι εύρισκόμεθα είς τόπον άσκήσεως, ήσυχίας, προσευχής καί άγιασμού. Τό αυτό αισθανόμεθα καί είς τήν Ίεράν καί σεβασμίαν Μονήν ταύτην, είς τήν όποιαν ή Κυρία Θεοτόκος ώδήγησε τά βήματα ήμών, ταπεινών προσκυνητών τής Θεομητορικής Χάριτος. Όθεν, ή εύγνωμοσύνη ήμών πρός αύτήν είναι μεγίστη.

Άκούοντες δέ τάς ένθέρμους υϊικάς προσρήσεις, τάς πλήρεις σεβασμού καί άφοσιώσεως πρός τήν Μητέρα Άγίαν του Χριστού Μεγάλην Έκκλησίαν, σās εύχαριστουΐμεν άπό καρδίας δι' αύτάς, αλλά καί διά τήν έέργειάν σας νά προευνρεπίσετε τό ήμέτερον προσκύνημα έν τή Ίερά Μονή ταύτη.

Σήμερα προορτάζομεν τήν μεγάλην έορτήν τῆς ἐν τῷ Ὁρει Θαβώρ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Οἱ τρεῖς ἐκλεκτοί Μαθηταί, οἱ πλέον ἀγαπῶντες Αὐτόν, τούς ὁποίους παρέλαβε μεθ' Ἐαυτοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς τό Ὁρος, ἔπρεπε νά ἀπαλλαγῶν τῶν κοσμικῶν θορύβων καί νά μεταβῶν εἰς τόπον ὑψηλόν καί ἤσυχον, ὥστε νά δυνηθῶν νά ἴδουν μέρος τῆς δόξης Αὐτοῦ ὡς τελείου Θεοῦ καί τελείου ἀνθρώπου. Ἡ ὑπερφυῆς αὕτη θεά κατέστησε αὐτούς αὐτόπτας μάρτυρας, δυναμένους νά κηρύξουν τό γεγονός εἰς τούς ἄλλους μαθητάς καί εἰς ὄλον τόν κόσμον

Ἡ δέ Ὑπεραγία Θεοτόκος, εἰς τήν ὁποίαν ἔχει ἀφιερωθῆ αὕτη ἡ Ἱερά Μονή, παρέμεινε ἐπί ἔτη εἰς τόν Ναόν προσευχομένη καί ἀγιαζομένη. Ἐφθασε δέ εἰς τόσον ὑπερβάλλουσαν καθαρότητα, ὥστε νά ἀξιωθῆ, ὅταν πλέον εὐρίσκετο εἰς τήν Ναζαρέτ, εἰς τόν οἶκον τοῦ Ἀγίου Ἰωσήφ, νά δεχθῆ εἰς τά παρθενικά σπλάγχνα αὐτῆς τόν Πανάγιον Υἱόν καί Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ὁ μοναχικός βίος τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχοῦ εἶναι εἰς συνεχῆς ἀγών διά τήν μετάνοιαν, τήν κάθαρσιν ἀπό τῶν παθῶν, τήν ἀγάπην καί κοινωνίαν μέ τόν ἄκτιστον Θεόν, διά τήν ὁποίαν ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος, καί τήν διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ μεταμόρφωσιν αὐτοῦ. Ὁ μοναχός ζῆ καί κινεῖται εἰς χῶρον ἀφιερωμένον εἰς τόν Θεόν. Ρυθμίζει τήν καθ' ἡμέραν ζωήν αὐτοῦ βάσει προγράμματος, τό ὁποῖον ἔχει τόν Θεόν ὡς κέντρον. Διάγων δέ ἐν μετανοίᾳ, ἀσκήσει καί προσευχῇ καί μετέχων εἰς τά ἱερά μυστήρια τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας ἀγιαζεται ὑπό τῆς Θείας Χάριτος καί ὅταν τοῦτο συμβῆ μεταδίδει τόν

ἀγιασμόν καί εἰς τούς ἄλλους. Καί οὕτω γίνεται ὄργανον τοῦ Θεοῦ διά τήν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, τόν ὁποῖον βοηθεῖ διά προσευχῆς καί ἡσυχίας.

Πλησίον ἑνός ἡγιασμένου ἱερέως πάντες δύνανται νά εὔρουν τήν ἀνάπαυσιν· νά ἀποθέσουν τό φορτίον τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν καί δυσχερειῶν· νά ἀνοίξουν τάς καρδίας καί νά ἐξομολογηθοῦν τούς πόνους των· νά μετανοήσουν· νά ἐξαγορευθοῦν τάς ἁμαρτίας των καί νά λάβουν τήν ἄφεσιν· νά εὔρουν ὁδηγόν, ὁ ὁποῖος μετά διακρίσεως θά εἰσαγάγῃ αὐτούς εἰς τόν χῶρον τῆς χάριτος.

Διά τοῦτο, εἶναι σημαντικωτάτη ἡ θέσις τῶν Ἱερῶν Μονῶν εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἐστία πνευματικῆς ἀναψυχῆς διά τούς ἐν αὐταῖς ἀσκουμένους καί διά τούς προσκυνητάς.

Τήν Ἱεράν Μονήν ταύτην ἀγιάζουν ἡ Χάρις τοῦ Μεταμορφωθέντος Σωτῆρος ἡμῶν καί ἡ Χάρις τῆς Κυρίας Θεοτόκου, εἰς τήν ὁποίαν ἔχει ἀφιερωθῆ. Μοναχοί, ὅμως, οἱ ὁποῖοι θά ἐτέλουν τήν ἱεράν ἀκολουθίαν, θά προσηύχοντο, θά ἡσκούντο καί τοιουτοτρόπως θά ἡγιάζοντο καί θά ἡγιάζον τούς προσερχομένους, δέν ὑπάρχουν ἐνταῦθα. Ἄς εὐχηθῶμεν ὁ Κύριος καί ἡ Κυρία Θεοτόκος νά ἐπανδρώσουν τήν Ἱεράν Μονήν τῆς Παναγίας Κυρᾶς, πρὸς εὐλογίαν τῆς νήσου σας, τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ κόσμου παντός.

Αργά το ἀπόγευμα ἡ πομπή, που συνόδευε τον Πατριάρχη, ἔφτασε στα Νικιά. Κι ἐδῶ οἱ ἴδιες ἐκδηλώσεις χαράς καί ικανοποίησης, τα ἴδια συναισθήματα ἀγαλλίασης, ἡ ἴδια θερμότητα καί ἐγκαρδιότητα υποδοχῆς, τὴν ὁποία οἱ κάτοικοι ἐπεφύλαξαν στον υψηλὸν ἐπισκέπτη τους.

Σύσσωμο όλο το χωριό υποδέχθηκε τον Πατριάρχη και την ακολουθία του και όλοι μαζί, σε μια πολυάριθμη πομπή, με προπορευομένους νέους και νέες με τοπικές ενδυμασίες, προχώρησε προς τον Ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου, ενώ καθ' όλη τη διαδρομή οι γυναίκες του χωριού από τους εξώστες και τα παράθυρα έρριναν τον Πατριάρχη με ροδοπέταλα.

Εις τον Ναό εψάλη δέηση, στο τέλος της οποίας ο εφημέριος εξέφρασε θερμές υικές ευχαριστίες του ιδίου και των ενοριτών του προς τον σεπτόν επισκέπτη, τον διεβεβαίωσε για τη βαθειά πίστη και ευλάβεια των κατοίκων του χωριού και την αφοσίωσή τους προς την Μητέρα Εκκλησία και τον ευχαρίστησε, γιατί η παρουσία του τους ενδυναμώνει και τους ενθαρρύνει στο να συνεχίσουν με αισιοδοξία τον καθημερινό τους αγώνα (Φωτ. 21).

Τον Πατριάρχη προσεφώνησε και ο καταγόμενος από τα Νικιά **Θεοχάρης Θεοχαρίδης**, Διευθυντής, τότε, του Υπουργείου Οικονομικών, ο οποίος ανέφερε, συν τοις άλλοις ότι: «... Το χωριό του έχει την ευλογία και τη χαράν, ότι έχει δώσει εις την Εκκλησία δυο φωτισμένους Ιεράρχες, τους αιδιόμους Μητροπολίτες Μηθύμνης Διονύσιον (Μηνά) και Λαρίσης Θεολόγον (Πασχαλίδη). Και παρεκάλεσε τον Παναγιώτατον να προβεί εις την αποκάλυψη της προτομής του Μητροπολίτου Διονυσίου, η οποία κατασκευάστηκε με τη δική του πρωτοβουλία και φροντίδα και είχε στηθεί εις την είσοδον του Ναού».

Απαντώντας ο Πατριάρχης και απευθυνόμενος προς το εκκλησίασμα και δι' αυτού προς όλους τους κατοίκους του χωριού, είπε:

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί ἀγαπητέ ἐν
Χριστῷ ἀδελφέ κύριε Ἀπόστολε,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Μετά πολλῆς εὐφροσύνης καί κατανύξεως
εἰσερχόμεθα εἰς τόν πάνσεμνον Ἱερόν τοῦτον Ναόν,
τόν τιμώμενον ἐπί τοῖς Εἰσοδίοις τῆς Ὑπεραγίας
Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καί ἀκούομεν τάς
εἰλικρινεῖς υἱικάς προσρήσεις σας. Δι' αὐτάς, ὡς καί
διά τήν ἔνθερον ὑποδοχήν, σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἀπό

καρδίας.

Ἐρχόμενοι εἰς τὴν Νικειάν ἀπὸ τὸ σεπτὸν Κέντρον τῆς ἀνά τὴν Οἰκουμένην Ὁρθοδοξίας, κομίζομεν πρὸς ὑμᾶς τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὴν χάριν τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καὶ τῶν ἁγίων λειψάνων-τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς πίστεως ἡμῶν, τὰ ὅποια εἶναι ἐντεθησαυρισμένα ἐκεῖ, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν χάριν τῶν ἁγίων προκατόχων ἡμῶν, οἱ ὅποιοι ἐκλείσαν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, καὶ τοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς τοῦ λείμματος τῶν ἐν αὐτῇ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν.

Χαίρομεν δέ, διότι ἐκ τῆς Πόλεως τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ τοῦ εὐσεβοῦς Γένους ἡμῶν ὀρμώμενοι, ἐρχόμεθα καὶ προσκυνοῦμεν εἰς ἓνα ἀκόμη Ἱερόν Ναόν ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τὴν ἀκαταμάχητον Προστάτιδα τῶν εὐλαβῶν Χριστιανῶν καὶ ἀκαταίσχυντον ἐλπίδα τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ χάρις αὐτῆς συνδέει τὸ σεπτὸν Κέντρον μετὰ τῆς εὐλογημένης νήσου σας, τὴν ὁποίαν ἀγιάζουν τὰ τόσον πολλά Θεομητορικά προσκυνήματα-Ἱεροὶ Ναοί, Μοναὶ καὶ ἐξωκκλήσια- καὶ στηρίζουν αἱ πρὸς Κύριον εὐχαὶ τῶν ἀνωνύμων καὶ ἐπωνύμων Νισυρίων Ἁγίων, οἱ ὅποιοι διεμόρφωσαν καὶ διαμορφώνουν τὸ ἄπλαστον καὶ κεχαριτωμένον ἦθος τῶν κατοίκων, ἀνέδειξαν δέ καὶ ἀναδεικνύουν σεπτὰς μορφὰς ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων καὶ διδασκάλων.

Πράγματι, ἡ νῆσος σας ἐπαρουσίασεν πολλὰς τοιαύτας μορφὰς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Μεταξὺ τούτων διακρίνεται ἡ τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Μηθύμνης Διονυσίου (Μηναῖ), ὁ ὁποῖος

ὕπηρξε γέννημα καὶ θρέμμα των Νικειῶν.

Τέκνον πιστόν τῆς Μητρὸς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ὁ κυρός Διονύσιος, διηκόνησεν αὐτὴν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας μέχρι τῆς ἐν Κυρίῳ τελευτῆς αὐτοῦ ἀπὸ ποικίλων θέσεων· διὰ τῆς ποιμαντικῆς ράβδου, διὰ μέλανος καὶ γραφίδος, διὰ θαυμαστῶν ἔργων εὐποιίας. Ἐκέκτητο εἰς μέγιστον βαθμόν τὰς ἀρετὰς αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τοὺς εὐσεβεῖς Νισυρίους· ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὸν πλησίον, ταπεινοφροσύνην, ἀνεπιτήδευτον εὐγένειαν καὶ ἀρχοντιάν. Ὡς ἐκ τούτου, ἀντιπροσωπεύει τὴν νῆσον σας εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν.

Ὁ κυρός Διονύσιος ἠγάπησε τὴν ἀφάνειαν. Ἐπ' οὐδενὸς ἔργου ἐγκαινισθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἀνέγραψε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἠγάπησε καὶ τὴν μικρὰν καὶ ἄσημον θεόσωστον Ἐπαρχίαν αὐτοῦ τόσον πολὺ, ὥστε νὰ ἀρνηθῇ τὴν μετάθεσιν εἰς μεγαλυτέραν Ἱεράν Μητρόπολιν. Εἰς καιροὺς δυσχειμέρους ἐποίμανεν μετὰ διακρίσεως καὶ συνέσεως τὸ ἀνατεθὲν εἰς αὐτὸν ποίμνιον, μεριμνῶν διὰ τὰς παντοειδεῖς ἀνάγκας αὐτοῦ, καὶ κατέλιπεν, ὄχι μόνον ποικίλα κοινωνικά ἰδρύματα, ἀλλὰ, ἔτι περισσότερον, ὑπόδειγμα ζωῆς καὶ εἰκόνα πραότητος, στοιχεῖα τὰ ὁποῖα μένουν ἀνεξίτηλα εἰς τὰς ψυχὰς ὅσων ἐν ζωῇ ἐγνώρισαν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ὅσων ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ ἐξ αὐτοπτῶν μαρτύρων.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλοκλήρου πεντηκονταετίας ἡ μνήμη τούτου τοῦ ἀφανοῦς Ἐπισκόπου τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, διατηρεῖται μετ' ἐγκωμίων εἰς τὰς καρδίας σας. Ὡς ἐκ τούτου, σεῖς, οἱ ὁμόχωροι αὐτοῦ, τιμᾶτε αὐτόν δι' ἀνεγέρσεως

προτομῆς, τῇ εὐλογία καὶ ἐπινεύσει τοῦ Ἱερωτάτου Ποιμενάρχου σας καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Μητροπολίτου Ρόδου κυρίου Ἀποστόλου. Εἴσθε, διὰ τοῦτο, ἀξιέπαινοι καὶ εὐλογημένοι· διότι διὰ τῆς παρουσίας προτομῆς ἡ ὀσιακὴ μνήμη καὶ μορφὴ τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου θά παραδίδονται εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, μαρτυροῦσαι περὶ τοῦ ἡθους καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς ἐνός ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρός, ἀξίου τέκνου τῆς Νισύρου, καὶ θά παροτρύνουν αὐτάς νά ἔπονται τοῖς πατράσιν αὐτῶν.

Προβαίνοντες, ὅθεν, εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς παρουσίας προτομῆς, εὐχόμεθα πατρικῶς ἀπὸ καρδίας, ὅπως ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Μηθύμνης Διονυσίου (Μηνᾶ), ἀποτελοῦν διὰ σᾶς, τοὺς ὁμοχωρίους αὐτοῦ, τοὺς Νισυρίους καὶ πάντας τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς, πρότυπον πρὸς μίμησιν καὶ ὑπόδειγμα ζωῆς ἐν Χριστῷ, ὥστε ἡ κώμη καὶ ἡ νῆσος σας νά μὴ παύσουν καὶ εἰς τό μέλλον νά ἀναδεικνύουν Ἀγίους ἀνδρας, καύχημα τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ σέμνωμα τῆς οἰκουμένης, ὥστε διὰ πάντων νά δοξάζεται τό πανάγιον Ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων.

Ἡ δέ ἄκτιστος χάρις καὶ τό ἄφατον ἔλεος Αὐτοῦ, δι' εὐχῶν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τοῦ Ἀγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου καὶ πάντων τῶν Ἀγίων, εἴησαν μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Μετά την ομιλία του, εξέφρασε τον θαυμασμό του για τον μαρμάρινο διάκοσμο του Ναού, με τον καλλιμάραρον Άμβωνα και εξίσου καλλιμάραρον και επιβλητικό Δεσποτικό Θρόνο, που κατασκευάστηκαν και μεταφέρθηκαν από την Κωνσταντινούπολη, ως δωρεά του ομογενούς Πασχ. Πασχαλάκη.

Εξερχόμενος από το Ναό, προέβη εις την αποκάλυψη της προτομής του Μητροπολίτου **Διονυσίου**, η οποία από τότε κοσμεί την είσοδον του Ναού των Εισοδίων στα Νικιά.

Ακολούθως ο Πατριάρχης από τον εξώστη του Ναού, παρακολούθησε πρόγραμμα με τοπική μουσική και παραδοσιακούς χορούς της Νισύρου, που παρουσίασαν νέοι και νέες με τοπικές ενδυμασίες, ενώ γεύθηκε και εδώ τοπικά γλυκά, που είχαν ετοιμάσει και πρόσφεραν οι «*Νικιάτισσες*». (*Φωτ. 22, 23*)

Από τα Νικιά ο Πατριάρχης με την ακολουθία του και συνοδευόμενος από μεγάλη πομπή κατοίκων, μετέβη στους **Πάλους**, όπου παρεκάθισε σε δείπνο, το οποίο παρέθεσε προς τιμήν του ο Νομάρχης Δωδεκανήσου **Σάββας Καραγιάννης**.

Προηγουμένως και αμέσως μετά την άφιξή του στους Πάλους μετέβη στον ενοριακό Ναό των Αγίων Αποστόλων, όπου τον υποδέχθηκε ο εφημέριος, Πρεσβύτερος **Νικόλαος Σιδηράς** επικεφαλής του εκκλησιαστικού συμβουλίου και οι ενορίτες του χωριού.

Θεομή κι εδώ η υποδοχή, μεγάλη η συγκίνηση και χαρά των κατοίκων και βαθύς ο σεβασμός, με τον οποίον έσπευδαν να δεχθούν την ευλογία του Πατριάρχου και να τον ευχαριστήσουν, για την τιμή που επιφύλαξε και στο δικό τους το χωριό. Απαντώντας σε προσφώνηση του εφημερίου και απευθυνόμενος προς την ακολουθία του και το λοιπόν εκκλησίασμα, είπε:

Ἰερώτατε Μητροπολιτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἰερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν καί
κοινοτικῶν ἀρχῶν,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Κοπιάσαντες δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐφθάσαμεν
περί τήν ἡλίου δύσιν εἰς τόν γαλήνιον λιμένα τῶν

Πάλων, τό ἐπίνειον τοῦ Ἐμπορείου, τήν ὠραίαν αὐτήν Νισυριακὴν πόλιν, φέροντες πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς κατοίκους αὐτῆς ὀλοθέρμους τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἡμετέρας Μετριότητος.

Πρὸς δέ τοὺς Ἀγίους Ἀποστόλους, ἐπ' ὀνόματι τῶν ὁποίων τιμᾶται ὁ εἰς τοὺς Πάλους Ἱερός Ναός, φέρομεν τὰς ὀλοκαρδίους ἡμῶν εὐχαριστίας καὶ τήν θερμὴν παράκλησιν ὅπως, ὡς ἔχοντες παρρησίαν πρὸς τὸν Χριστόν, πρεσβεύουν πρὸς Αὐτόν ὑπὲρ τῶν ἀγαπητῶν μας κατοίκων τῶν ὠραιοτάτων Πάλων, ὥστε νά διατηρήσουν τήν ὠραιότητα τῶν καρδιῶν των ὠραιότεραν ἀπὸ τήν ὠραιότητα τοῦ περιβάλλοντός των.

Διότι εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς κάθε περιοχὴν ὅπου συρρέουν πολλοὶ περιηγηταὶ φέρουν οὗτοι μαζί των καὶ τὸν ἰδικὸν των τρόπον ζωῆς καὶ τὰ ἰδικὰ των ἤθη, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε δέν ἐναρμονίζονται πρὸς τὰ ὠραῖα ἐλληνοχριστιανικά ἤθη τοῦ φιλοχρίστου καὶ φιλοπροόδου Γένους ἡμῶν. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνεσις καὶ ὁ εὐδαιμονισμός, συνοδευόμενος ἀπὸ ὀρθολογισμόν καὶ ἔλλειψιν μεταφυσικῶν ἐνδιαφερόντων, δημιουργοῦν ἕνα τύπον ἀνθρώπου ἀτομιστοῦ καὶ ἐγωκεντρικοῦ, ὁ ὁποῖος πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τό πρόσωπον τοῦ φιλοχρίστου, φιλοπάτριδος, φιλογενοῦς καὶ θυσιαστικοῦ Νισυρίου καὶ ἐν γένει ὁμογενοῦς.

Δέν εἶναι βεβαίως ὅλοι οἱ περιηγηταὶ τοιοῦτου χαρακτῆρος. Ἀνευρίσκονται ὅμως μεταξύ αὐτῶν ἀρκετοὶ φορεῖς αὐτοῦ τοῦ πνεύματος. Συνεπῶς πρέπει ὅλοι νά προσέχωμεν νά μὴ παρασυρθῶμεν ἀπὸ τό ξένον πρὸς τὰς ὠραίας παραδόσεις μας πνεῦμα τῶν περιηγητῶν αὐτῶν, ἀλλὰ νά ζῶμεν μέ χαράν καὶ

ἀγαλλίασιν τὰς ἰδικὰς μας ὠραίας παραδόσεις καί τὰ ἰδικά μας ὠραῖα ἤθη καί ἔθιμα, ὥστε, ἂν εἶναι δυνατόν, νά ἐλκύσωμεν αὐτούς πρὸς τόν ἰδικόν μας ὠραῖον καί πραγματικά χαρούμενον κόσμον καί πολιτισμόν.

Διότι ἀτυχῶς αὐτό τό ὁποῖον αὐτοί ζοῦν ὡς χαράν εἶναι ἐπιφανειακαί τινες ἱκανοποιήσεις, χωρίς σταθερότητα καί διάρκειαν. Τὰς ἱκανοποιήσεις αὐτάς πολλές φορές συνοδεύει ἡ καταστρεπτική καί ὀδυνηρά ἐξάρτησις καί τό συνακόλουθον ἄγχος.

Ἡ ἀληθινή χαρά εὐρίσκεται εἰς τήν κατά Θεόν ζωήν, τήν δημιουργίαν, τήν ἀγνότητα, τήν ἀγάπην, τήν οἰκογένειαν, τήν ἐργασίαν, τήν ἐκκλησιαστικήν ζωήν καί τήν χάριν τοῦ Θεοῦ.

Αὕτη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ φαιδρύνει τὰς καρδίας καί τὰ πρόσωπα, πλημμυρίζει ἀγαλλίασιν τήν ὅλην ὑπαρξίν μας, ὑπερνικᾷ τόν πόνον καί τὰς θλίψεις καί μᾶς εἰσάγει εἰς μίαν χαράν διαφορετικήν ἀπό τὰς ψευδεῖς χαράς τοῦ κόσμου καί ἀναφαίρετον.

Εὐχόμεθα εἰς ὅλους τούς ἀγαπητούς μας Νισυρίου καί εἰδικῶς τούς Παλιότας νά εὕρουν αὐτήν τήν ἀναφαίρετον χαράν καί νά τήν κρατήσουν αἰωνίως, διά πρεσβειῶν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τήν ὁποῖαν τόσον τιμοῦν, τοῦ πολιούχου αὐτῶν Ἀγίου Νικήτα, καί πάντων τῶν Ἀγίων.

Ἡ δέ χαροποιός Χάρις τοῦ Θεοῦ καί ἡ βοήθεια καί τό ἔλεος Αὐτοῦ εἶθε νά εἶναι πάντοτε μαζί σας, ἀγαπητοί. Γένοιτο.

Τόσο στην εκκλησία των Αγίων Αποστόλων, όσο και στους Ι. Ναούς του Εμπορείου και των Νικιών, ο Πατριάρχης αντάλλαξε αναμνηστικά δώρα με του εφημερίου των Ναών.

Ακολούθως μετέβη εις τον χώρον εστίασης, όπου τον υποδέχθηκε ο Αμφιτρύων Νομάρχης Δωδεκανήσου **Σάββας Καραγιάννης**, ο οποίος προσφωνώντας τον σεπτόν καλεσμένον του, είπε:

«Παναγιώτατε,

Με μεγάλη ικανοποίηση και ιδιαίτερη χαρά ο Δωδεκανησιακός λαός χαιρετίζει την παρουσία σας στη Νίσυρο. Επιτρέψατέ μου και προσωπικά να εκφράσω τα αισθήματα τιμής και αγάπης, που με διακατέχουν, υποδεχόμενος την Παναγιότητά σας και την αντιπροσωπεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, που σας συνοδεύει.

Το νησί του Πολυβώτη, το μικρό νησί του Δωδεκανησιακού συμπλέγματος, που πρωταγωνιστεί στην ιστορία του Αιγαίου από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι σήμερα, διαγράφοντας πορεία μέσα από τους Ελληνιστικούς και Ρωμαϊκούς χρόνους, την Ιπποτοκρατία και την Τουρκοκρατία, το νησί με τις βαλανιδιές και αμυγδαλιές, με τα κομψά διώροφα σπίτια και τα γραφικά δρομάκια, η Νίσυρος με το κατάλευκο μοναστήρι της Παναγίας Σπηλιανής, που κουρνιαρίζει μέσα στο Μεσαιωνικό φρούριο των Ιωαννιτών Ιπποτών, φιλοξενεί την Αυτού θειοτάτην Παναγιότητά Σας. Διερμηνεύοντας τα αισθήματα όλου του Δωδεκανησιακού λαού, Παναγιώτατε, εκφράζω το σεβασμό στον ακοιμήτο οραματιστή των μεγάλων στιγμών της σύγχρονης Ανθρωπότητας και της Εκκλησίας, τον πρᾶο και τολμηρό, που με απλότητα και υψηλοφροσύνη, αντιλαμβανόμενος τις εκάστοτε περιστάσεις, περνά στον άνθρωπο το μήνυμα της ελπίδας του Χριστού και της εγκάρπου παρουσίας της Ορθοδοξίας, με οικειότητα και μεγαλοπρέπεια.

Με αοραγή τα θεμέλια της Εκκλησίας μας και με σχέσεις αρμονικές της Εκκλησίας και της Πολιτείας, οι Δωδεκανήσιοι υπήρξαν και παραμένουν υπέρμαχοι της πανορθόδοξης ενότητας. Γιατί πιστεύουν ότι, οικοδομώντας την ενότητα της κοινής πίστης και της πατερικής παράδοσης της Αδαιαρέτου Εκκλησίας, με θεμέλια την κατανόηση και την καταλλαγή, μπορεί να ελπίζουν στην επίλυση όλων των δογματικών και εκκλησιολογικών διαφορών.

Με τη σύνταξη της Χάρτας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων γίνεται

προσπάθεια διατύπωσης θεμελιωδών δικαιωμάτων, στα οποία στηρίζεται η συμβίωση των Ευρωπαϊκών λαών. Πηγή όμως της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, αλλά και των βασικών δικαιωμάτων παραμένει ο Ύψιστος.

Ευχή κάθε Έλληνα και κάθε Δωδεκανησίου, ο κοινός στόχος της ενωμένης χριστιανικής Ευρώπης, ο σεβασμός των μειονοτήτων, αλλά και των ελευθεριών και των δικαιωμάτων κάθε λαού, να διατηρήσει τις πολιτιστικές και πνευματικές του παραδόσεις. Με τη διαμόρφωση των νέων συνθηκών της εποχής μας, τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη χριστιανική καλλιέργεια των νέων ανθρώπων, έχουν η οικογένεια και οι κληρικοί, οι οποίοι, με τη ψυχή και το πνεύμα καλλιεργημένο και με ενισχυμένη κατάρτιση και γνώση, σε συνδυασμό με την ευλάβεια και πίστη τους, θα πλάσουν τη ζωοποιό δύναμη της Εκκλησίας, που είναι ο άνθρωπος. Μόνο έτσι θα διαμορφώνεται η κοινή συνείδηση των λαών, για την αξία της πολιτισμικής, ανθρωπιστικής και ηθικής παγκόσμιας κληρονομιάς. Με αυτό τον τρόπο προωθείται ο διάλογος μεταξύ των πολιτών και των λαών, σε δρόμο διεξοδικότερο και ευρύτερο, προς τη διερεύνηση της Ε.Ε.

Όσον αφορά δε την κατάρριψη των συνόρων, τη λεγόμενη Παγκοσμιοποίηση, αναρωτιόμαστε, Παναγιώτατε, αν πρόκειται για πραγματικά νέους ορίζοντες ή απώλεια του προσανατολισμού. Γιατί για μας τους Χριστιανούς, η Παγκοσμιοποίηση δεν είναι γεγονός καινούργιο, μια και ο Απόστολος Παύλος αναφέρει ότι, όλοι οι λαοί είναι ενωμένοι υπό την αγκαλιά του Θεού.

Η ενότητα όμως αυτή των ανθρώπων, ανεξάρτητα από την καταγωγή και την οικονομική τους κατάσταση, μπορεί να εφαρμοστεί στις μέρες μας;

Η Εκκλησία μας εκφράζει τον ενωτικό κρίκο της Οικουμενικότητας, στηριζόμενη στην αγάπη μεταξύ των ανθρώπων. Έχει σχέση η Παγκοσμιοποίηση με αυτήν την Οικουμενικότητα, που προωθείται; Ή μήπως στηρίζεται στον ανταγωνισμό, στην αντιπαράθεση και στην ένταση και όχι στη συνευθύνη και στη συμμετοχή των κοινωνιών;

Οι πολίτες δεν είναι απρόσωποι και άβουλοι υπήκοοι. Είναι ενεργά και ενσυνείδητα όντα. Και οι Χριστιανοί, με την πίστη τους προς τον φιλόστοργο κοινό Πατέρα, επιθυμούν να βαδίσουν τον κοινό δρόμο με σύμβολο την αγάπη και ζητούμενο την ειρηνική επίλυση των όποιων διαφορών τους.

Όλοι μαζί οι λαοί, αποκλειομένης παντελώς κάθε φυλετικής διάκρισης, με γνήσια οικουμενική αντίληψη της Κοινής Πατρίδας, σε απόλυτη συμβατότητα με την παράλληλη έννοια της ιδιαίτερης πατρίδας, οφείλομε να συνεργαστούμε για την κοινή προκοπή, αρκεί ο ένας να σέβεται τις εθνικές ιδιαιτερότητες, τον πολιτισμό και τη θρησκεία του άλλου.

Γνωρίζομε, Παναγιώτατε, με πόσο μεγάλο ενδιαφέρον παρακολουθείτε την εξέλιξη της Ευρώπης και τα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου. Εξ άλλου η Εκκλησία, κλήρος και λαός μαζί, οφείλομε να προβληματιζόμαστε εμπρός εις τους κοινούς μας στόχους, με κοινή πορεία και ρόλο στην Ευρώπη του 21ου αιώνα. Έχετε αποδείξει ότι η φροντίδα σας επεκτείνεται στο δημιούργημα του Κυρίου, περιβάλλοντάς το σαν οντότητα με την κατ' εξοχήν αρετή του χριστιανού, που είναι η αγάπη. Ουδείς μπορεί να θέσει στο περιθώριο την προσφορά του Χριστιανισμού στη διαμόρφωση του πολιτισμού της Ευρώπης, των ηθικών αξιών, της ανάπτυξης των επιστημών και των τεχνών. Ουδείς περιφρονεί τη συμβολή του Χριστιανισμού στη νομολογία και τη δικαιοσύνη της Ευρώπης, προσφέροντας κάθε ηθική στήριξη στα διάφορα ανθρωπιστικά κινήματα.

Πως όμως μπορούμε εμείς οι Χριστιανοί σήμερα να αντιμετωπίσουμε τα πάθη, τις δοκιμασίες, τις δυσκολίες και τις ανάγκες του Κυπριακού και του Σερβικού λαού; Πως νιώθουμε για τους αδελφούς Παλαιστινίους και Κούρδους, τους Ισραηλίτες κι Αρμένιους, που χρόνια τώρα δοκιμάζονται; Εμείς, η οπλισμένη και ανθρωπιστικά προσανατολισμένη κοινωνία, ενδιαφερόμαστε, άραγε, για τους θαλασσοπνιγμένους, ημιθανείς και ληστευμένους, από τους σωματεμπόρους, λαθρομετανάστες –θύματα της ίδιας της ελπίδας– που συχνά περιμαζεύομε στην περιοχή μας;

Είναι δική μας ευθύνη, να βοηθήσουμε τις φτωχές χώρες να αναπτυχθούν, να αποκτήσουν θεσμούς, που θα τους επιτρέψουν την οικονομική τους προκοπή, χτίζοντας κοινωνίες, με ρίζες, παραδόσεις και πολιτιστικά θεμέλια, που χαρίζουν συνοχή και σεβασμό στις κοινές ρίζες. Και οι Δωδεκανήσιοι, Παναγιώτατε, πιστοί στις παραδόσεις και την ιστορία τους, επιζητούν την ουσιαστική τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πώς αντιμετωπίζομε το πρόβλημα των νέων; Θύματα, πολλές φορές, των ναρκωτικών και του αλκοόλ, των εμπόρων των ιδανικών, που κτύπησαν την πόρτα και των νησιών μας, καταστρέφοντας τους νέους μας.

Παναγιώτατε,

Αυτός ο κόσμος μας ανησυχεί και μόνη μας ανακούφιση και μοναδικό μέτρο αξίας του ανθρωπίνου προσώπου, είναι η Σάρκωση του Θεού. Αυτές τις δύσκολες ώρες, χρειαζόμαστε το δρόμο του Κυρίου.

Το Πάνσεπτον Οικουμενικό Πατριαρχείο προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στην Εκκλησία του Χριστού και σε όλη την ανθρωπότητα, δια μέσου των αιώνων και εξακολουθεί να διακονεί την Ορθοδοξία, σαν ζωοποιό κέντρο, καλλιεργώντας τους δεσμούς της αγάπης και της πίστης μεταξύ των Χριστιανών.

Έτσι σήμερα, Παναγιώτατε, η παρουσία σας στο όμορφο νησί της Δωδεκανήσου, τη Νίσυρο, ενισχύει την πεποίθησή μας ότι, η Εκκλησία, πράγματι, βρίσκεται κοντά μας. Σας υποδεχόμαστε και Σας ευχόμαστε από βάθους καρδιάς, όπως η Θειοτάτη Παναγιότης Σας, που αποτελεί τον φύλακα των ηθών και των κανόνων της Ορθοδοξίας, να τυγχάνει της ευλογίας του δωροδότη Θεού, σε όλη τη θεολογική και ποιμαντική αποστολή της».

Απαντώντας ο Πατριάρχης, ευχαρίστησε τον Νομάρχη για «την ευλογημένη συνεστίαση», αναφέρθηκε στην ιστορία των Πάλων και στη συμβολή τους στην ιστορική πορεία του νησιού και προέτρεψε τους κατοίκους να παραμείνουν στο χωριό τους ως «...φορείς και σκεύη θησαυρού πολυτίμου».

Είπε συγκεκριμένα ο Πατριάρχης:

Ίερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἐξοχώτατε κύριε Νομάρχα,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Ἐκλεκτοί συνδαιτυμόνες,

Εὐχαριστοῦμεν τόν Θεόν, διότι ἐπέτρεψε νά ἐπισκεφθῶμεν μετά τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν τήν συμπαθεστάτην καί ἱστορικήν ταύτην πολίχνην, τούς Πάλους. Εὐχαριστοῦμεν καί ὑμᾶς, Ἐξοχώτατε κύριε Νομάρχα, καί τούς ἐκλεκτούς συνεργάτας ὑμῶν, διά

τήν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν καὶ διὰ τὰς φιλόφρονας προσρήσεις, αἵτινες διαβαίνουν ἐπὶ τὴν Μητέρα Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν.

Ὅπως εἶναι γνωστόν, ἡ Νίσυρος διεδραμάτισε σπουδαῖον ρόλον ἀπὸ τῆς, εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐγκαταστάσεως ἐν αὐτῇ τῶν πρώτων κατοίκων της καὶ ἐντεῦθεν. Μετεβλήθη τότε ἀπὸ "ἐπιστάθμιον" εἰς μόνιμον ἐμπορικὸν καὶ ναυτικὸν κέντρον. Τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον, ἂν λάβῃ κανεῖς ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Νίσυρος κατέχει κεντρικὸν σημεῖον τῆς Δωδεκανήσου, διέθετε μέγαν φυσικὸν λιμένα, μεγάλα ἀγρευτήρια πορφύρας, ἐκ τῆς ὁποίας παρήγετο ἡ πορφυρά βαφή, ὑφαντουργεῖα καὶ βαφεῖα καὶ εἶχε συχνὴν ἐπαφὴν οὐ μόνον μέ τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἀλλὰ καὶ μέ τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην, τὰς χώρας τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, τὴν Σικελίαν καὶ ἄλλας.

Καὶ ἡ πολίχνη ὑμῶν, ὡς λιμὴν ἀσφαλῆς, διεδραμάτισεν ἐπίσης σημαντικὸν ἱστορικὸν ρόλον. Ὑπῆρχεν εἰς τοὺς Πάλους παράρτημα τοῦ Ἀσκληπιείου τῆς Κῶ, ὁ Ναός τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ὁποίου, ὅταν ἡ ἔλευσις τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐξετόπισε τὰ εἰδῶλα, ἐκτίσθη ὁ Ναός τῆς Παναγίας τῆς Θερμιανῆς, ἐπωνυμηθείσης οὕτως ἐκ τῶν ἐκεῖ ὑπαρχουσῶν θερμῶν ἰαματικῶν πηγῶν.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα, οἱ κάτοικοι τῶν Πάλων διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δηώσεων, λεηλασιῶν καὶ ἀρπαγῶν, μετώκησαν εἰς ἀσφαλέστερον μέρος, ἐνθα ἐδημιουργήθη ὁ οἰκισμὸς Ἐμπόριον ἢ Ἐμπορεῖον. Ὁ παραλιακὸς οἰκισμὸς θά ἐπανοικισθῆ, ὡς ἐπίνειον πλεόν τοῦ Ἐμπορείου, καὶ θά λάβῃ τὴν ὀνομασίαν Πάλαι, ἀπὸ τοὺς πάλους, τοὺς πασσάλους δηλαδή, εἰς τοὺς ὁποίους

πρόσεδόνοντο τά προσορμιζόμενα πλοῖα καί οἱ ὁποῖοι ἐσώζοντο μέχρι τῆς 13ης καί 14ης ἑκατονταετηρίδος.

"Κάτωθεν τοῦ χωρίου Ἐμπορείου κατά τήν προσάρκτιον ἀκτὴν ἐστὶν ὁ ἤττον ἐπισφαλῆς τῶν τῆς νήσου λιμένων Πάλοι λεγόμενος".

Αἱ ἀποθῆκαι βαλανιδίων, τό δημόσιον φρέαρ, τό κατασκευασθέν δημοσία δαπάνη πρὸς ὕδρευσιν τῶν προσορμιζομένων ἐν τῷ λιμένι ξένων πλοίων, καί τά καταστήματα τῶν ξένων ἐμπόρων εἶναι οἱ ἀψευδεῖς μάρτυρες τῆς ἐμπορικῆς καί οἰκονομικῆς ἀκμῆς τῆς πολίχνης.

Βεβαίως κοινὴ ἦτο ἡ ἱστορικὴ πορεία καί τῶν Πάλων μετὰ τῆς Νισύρου, τῶν Δωδεκανήσων καί τῶν ἄλλων νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους. Καί αὕτη ἡ μικρὰ Κοινότης κατά τήν διαδρομὴν τῶν αἰώνων καί κατά τὰς ἀντιξόους καιρικὰς περιστάσεις, ἠγωνίσθη σθεναρῶς καί ἐστάθη ἐδραία εἰς τήν πίστιν καί τὰς τιμίας παραδόσεις τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους.

Εἶσθε καί ὑμεῖς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, φορεῖς μιᾶς μακρᾶς παραδόσεως καί μιᾶς μεγάλης κληρονομίας, τήν ὁποῖαν τόσον αὐθεντικῶς τηρεῖτε καί διασώζετε ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ.

Πατρικῶς, ὄθεν, προτρεπόμεθα ὑμᾶς "στήκετε καί κρατεῖτε" ἃ παρελάβετε, μείνετε ἐν τῇ θεοφιλεῖ νήσῳ ταύτῃ ὡς φορεῖς καί σκεύη θησαυροῦ πολυτίμου, οὐδεμίαν σύγκρισιν ἐπιδεχομένου μεθ' οἰασδήποτε ὑλικῆς ἀντιπαροχῆς, τήν ὁποῖαν ἄλλοι τόποι ἴσως ὑπόσχονται. Κλείσατε τά ὄτα ὑμῶν εἰς τὰς σειρήνας, παραμείνατε σταθεροί εἰς τὰ πάτρια καί μακαρίσατε τό ὄνομα ὄλων ἐκείνων οἵτινες παρέδωσαν εἰς ὑμᾶς τόν ἀτίμητον πλοῦτον τῶν παραδόσεών μας.

Ἐν τῇ τραπέζῃ ταύτῃ καί ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγάπης καί εἰρήνης, ὑψοῦμεν τό κύπελλον καί προπίνομεν εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος στερεώνη ὑμᾶς ἐν τῇ ὡραία νήσῳ ταύτῃ καί παρέχῃ ὑγείαν, εὐημερίαν καί πᾶσαν κατά Θεόν προκοπὴν εἰς ὑμᾶς, τοὺς οἰκείους ὑμῶν καί εἰς πάντα τά τέκνα τῶν Πάλων καί τῶν Νισυρίων τά ἐγγύς καί τά ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διαβιοῦντα καί τιμῶντα τό ὄνομα τῆς Νίσυρου.

Εὐχαριστοῦντες ἰδιαιτέρως τόν ἀμφιτρύωνα κύριον Νομάρχην διά τήν εὐλογημένην συνεστίασίν μας αὐτήν, χαιρετίζομεν καί ἀσπαζόμεθα πατρικῶς δι' αὐτοῦ τας Ἀρχάς καί τόν προσφιλῆ Λαόν ὀλοκλήρου τῆς Δωδεκανήσου, πνευματικῆς κληρουχίας τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Με το δείπνο στους Πάλους, στο οποίο, εκτός των επισήμων παρακάθισαν και ὅλοι, ὅσοι συνόδευαν τον Πατριάρχη στην πορεία του προς τα χωριά, ἐκλείσει και η δεύτερη μέρα της παραμονῆς του στη Νίσυρο.

Πατριαρχική Χοροστασία
στον Ιερό Ναό Αγίου Νικήτα του Νισυρίου

Την επομένη, 8ην Αυγούστου, εορτήν της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ο Πατριάρχης χοροστάτησε στον Όρθρο και τη Θεία Λειτουργία, που τελέστηκε εις τον Ναόν του Αγίου Νικήτα του Νισυρίου, εις την περιοχή του Λιμανιού.

Στο κήρυγμά του, αναφέρθηκε στο εορταζόμενο γεγονός της Μεταμορφώσεως, καθώς και στο μαρτύριον του Αγίου Νικήτα, λέγων:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἱερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐφροσύνη καί ἀγαλλίασις διακατέχουν τήν καρδίαν μας, διότι κατά τήν εὐσημον ταύτην ἡμέραν χοροστατοῦμεν εἰς τόν Ἱερόν Ναόν τοῦ Ἀγίου Νεομάρτυρος Νικήτα, τοῦ καυχήματος καί προστάτου τῆς εὐλογημένης νήσου σας. Εἶναι δέ δυσπερίγραπτα τά αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης μας πρός τόν δωρεοδότην Κύριον καί πρός τόν Ἅγιον, οἱ ὅποιοι ἠυδόκησαν νά συμμετέχωμεν εἰς τό ἱερόν μυστήριον τῆς Θείας Λειτουργίας εἰς τόν παρόντα Ἱερόν Ναόν. Εὐχαριστοῦμεν ὅλους σας, τόν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ρόδου κύριον Ἀπόστολον, τούς εὐλαβεῖς κληρικούς καί τόν φιλόχριστον λαόν τῆς νήσου ταύτης, οἱ ὅποιοι προητοιμάσατε τήν ἐπίσκεψίν μας εἰς τήν ἀγαπητήν μας Νίσυρον.

Σήμεραρον έορτάζομεν τήν μεγάλην έορτήν τῆς έν τῷ Ὁρει Θαβώρ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὠδήγησεν, ὅπως γνωρίζετε, τρεῖς έκ τῶν Μαθητῶν Του, τούς πλέον ἀγαπῶντας Αὐτόν, εἰς ὑψηλόν τόπον, ένθα καί ἀπεκάλυφεν εἰς αὐτούς τήν δόξαν τῆς Θεότητός Του, τήν ὁποίαν πρό αὐτῶν εἶχον ἴδει οἱ Προφῆται καί οἱ Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Διά νά καταστῆ κάποιος ἄξιος τῆς θεωρίας ταύτης, πρέπει νά ἔχη προοδεύσει πνευματικῶς· νά ἔχη ἀγωνισθῆ έναντίον τῶν παθῶν, τά ὁποῖα ἐμφωλεύουν εἰς τήν ψυχήν του, νά ἔχη καθαρθῆ ἐξ αὐτῶν καί νά ἔχη φθάσει εἰς τινά πνευματικήν κατάστασιν· πρέπει νά ἔχη μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ μεταμορφωθῆ κατά Θεόν.

Κατά τήν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς συνέβη μέ τήν παρουσίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μία τοιαύτη μεταμόρφωσις εἰς πλῆθος πολύ ἐξ ὧσων ἐπίστευσαν εἰς τόν Χριστόν. Τοιουτοτρόπως ἔγιναν αὐτοί κοινωνοί τῆς ἀκτίστου Χάριτος. Τό Ἁγιον Πνεῦμα ὠδήγησεν αὐτούς εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ ὁ Κύριος.

Ἐκτοτε ἀναρίθμητοι Ἁγιοι, ἐπόνυμοι καί ἀνώνυμοι, διά τῆς έν Χριστῷ ζωῆς αὐτῶν, ἐκαθάρθησαν πρῶτον καί ὕστερον ἐθεάθησαν τήν ἀκτιστον δόξαν τοῦ Θεοῦ. Ἐν συνεχείᾳ δέ διά τῆς Θείας Χάριτος φωτιζόμενοι καί ἐνισχυόμενοι ἐφώτισαν ἔθνη, ἐθεράπευσαν ἀσθενεῖς, ἐξέβαλον δαιμόνια, ἀνεγέννησαν πνευματικῶς πλήθη ἀνθρώπων, ἐθεσμοθέτησαν κανόνας ζωῆς καί λειτουργικῆς εὐταξίας, ἔκτισαν περικαλλεῖς καί πανσέπτους Ἱεροῦς Ναοῦς καί ἀγιογράφησαν θαυματουργούσας ἱεράς

εικόνας. Μετά δέ τήν μετάβασιν αὐτῶν εἰς τήν αἰώνιον ζωήν, ἡ ἀγιάζουσα Χάρις μετεδόθη καί εἰς τάς εἰκόνας καί τά λείψανα αὐτῶν, τά ὁποῖα μεταδίδουν αὐτήν εἰς ὄσους μετά πόθου ψυχῆς τιμοῦν καί ἀσπάζονται αὐτά. Τοιουτοτρόπως ἡ Χάρις, τήν ὁποῖαν πρῶτον ὁ Κύριος κατά τήν Μεταμόρφωσιν ἀπεκάλυψεν εἰς τούς Μαθητάς Του ὡς φῶς ὑπερφυές καί ποθητόν, συγκροτεῖ καί συνέχει τήν Ἐκκλησίαν Του μέχρι σήμερον καί εἰς τούς αἰῶνας.

Διά τῆς Μεταμορφώσεως ὁ Κύριος ἐφάνερωσεν εἰς τούς μαθητάς Του ὅτι Αὐτός εἶναι ὁ Θεός Λόγος, διά νά στερεώσῃ αὐτούς εἰς τήν πρός Αὐτόν πίστιν, ὥστε νά ἀντιληφθοῦν ὅτι ἐκουσίως ἐσταυρώθη καί νά μή χάσουν τήν πίστιν των ὅταν θά ἔβλεπον μετ' ὀλίγας ἡμέρας τήν σταύρωσίν Του.

Ἀπό τότε πολλοί πιστοί ἐμιμήθησαν Αὐτόν καί ὑπέστησαν μαρτυρικόν θάνατον ὑπέρ Αὐτοῦ. Καί αὐτοί πρό τοῦ μαρτυρίου ἠγωνίσθησαν κατά τῶν παθῶν καί ἠξιώθησαν νά ἴδουν τήν ἄκτιστον δόξαν τοῦ Θεοῦ. Τινές εἶδον αὐτήν κατά τήν ὥραν τοῦ μαρτυρίου, ὡς ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος, ὁ ὁποῖος, ὡς εἰς τῶν πρώτων μαθητῶν τοῦ Κυρίου, ἀσφαλῶς καί πρό τοῦ πάθους εἶχε καταστῆ μέτοχος αὐτῆς. Οἱ δέ Ἅγιοι Μάρτυρες, ἔχοντες ἐκ πείρας γνωρίσει τόν Θεόν καί τά μεγαλεῖα Αὐτοῦ, οὐδόλως ἐπτοήθησαν ἐκ τῶν ἀπειλῶν καί τῶν βασάνων εἰς τάς ὁποίας ὑπεβλήθησαν.

Εἷς ἐκ τῶν ἀναριθμῆτων μαρτύρων τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας μας εἶναι καί ὁ συμπολίτης σας Ἅγιος Νικήτας. Μόλις εἰς ἡλικίαν δέκα τεσσάρων ἐτῶν ἔμαθεν ὅτι ἀνεπιγνώστως εἰς παιδικήν ἡλικίαν ἠλλαξοπίστησεν, διότι ἠλλαξε πίστιν ὁ πατήρ του, ὁ

ὁποῖος ἀπό τό Μανδράκιον μετηνάστευσε εἰς Ρόδον, ἀμέσως ἤναψεν ἐντός αὐτοῦ ὁ πόθος τῆς ἐπανόδου εἰς τήν πάτριον πίστιν. Ἄν καί ἦτο νέος, ἐδραπέτευσε τῆς νήσου Ρόδου καί μετέβη εἰς Χίον, ὅπου ἔμεινε εἰς τινα Μοναστήρια καί καθοδηγούμενος ὑπό ἐναρέτων πνευματικῶν πατέρων, ἠγωνίσθη μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου καί τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Κύριον διὰ νά δυνηθῆ νά ὑπομείνῃ τὰς δοκιμασίας τοῦ μαρτυρίου καί νά ἀξιωθῆ τοιούτου τέλους. Ὁ Κύριος εἶδε τήν ἀγαθήν προαίρεσιν αὐτοῦ, ἐξέχεε πλουσίως τήν Χάριν Αὐτοῦ ἐπάνω του καί τόν ἐνεδυνάμωσεν· καί τοιουτοτρόπως ὁ Ἅγιος Νικήτας εἰς ἡλικίαν μόλις δέκα ἔξ ἐτῶν ὑπέμεινε μετὰ χαρᾶς τὰ ἀνυπόφορα μαρτύρια, ἐστέφθη ὡς μάρτυς παρά Κυρίου καί εὐεργετεῖ θαυματουργικῶς τούς πιστούς εἰς πάντα καιρόν καί τόπον.

Τήν καθαρότητα τοῦ Ἁγίου φανερώνει καί τό γεγονός ὅτι τό μαρτυρικόν λείψανόν του, παρ' ὅλας τὰς ἀκαθαρσίας τὰς ὁποίας ἔρριψαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ φονεῖς του, ἔμεινε καθαρῶτατον καί λευκώτατον ὡς τό κρῖνον. Τοῦτο μαρτυρεῖ καί περί τῶν πνευματικῶν ἀγώνων, τούς ὁποίους διεξήγαγεν ὁ Ἅγιος Νικήτας πρὸ τοῦ μαρτυρίου καί περί τῆς Χάριτος τῆς ὁποίας ἠξιώθη.

Τοῦ Φωτός τῆς Μεταμορφώσεως ἀξιοῦνται οἱ καθαροί. Τήν δέ ὁδόν πρὸς τήν κάθαρσιν ὑποδεικνύει εἰς ἡμᾶς ἡ Ἁγία Ἐκκλησία μας διὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. Ὄταν ἐφαρμόζωμεν αὐτάς, ὡς διδάσκουν τὰ ἱερά κείμενα καί ὡς συμβουλεύουν ἡμᾶς οἱ πνευματικοί πατέρες· ὅταν μετέχωμεν εἰς τὰ ἱερά Μυστήρια καί τήν ἐν γένει λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας· τότε κάποια στιγμήν τῆς

ζωής μας, όταν δέν τήν ἀναμένωμεν, θά δεχθῶμεν τήν Χάριν τοῦ Κυρίου καί θά γίνωμεν "θείας κοινωνοί φύσεως" (Β' Πέτρ. 1,4). Τότε θά μεταβληθῆ ἡ ζωή μας καί θά μετέχωμεν πλέον τῆς αἰωνιότητος. Τοιουτοτρόπως θά δυνηθῶμεν νά ἀντιμετωπίσωμεν πάντα πειρασμόν καί δυσκολίαν καί νά γίνωμεν ὄχι μόνον δέκται, ἀλλά καί πομποί τῆς Θείας Χάριτος πρὸς τοὺς ἐγγύς καί τοὺς μακράν.

Αὐτῆς τῆς μεταμορφούσης χάριτος τοῦ Θεοῦ εἶθε νά ἀξιωθῶμεν πάντες, εὐδοκία τοῦ ἐν τῷ Ὄρει Θαβώρ μεταμορφωθέντος Σωτῆρος ἡμῶν, διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου, καί πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.

Στο τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας, προσφωνώντας τον Πατριάρχη ὁ Αρχιμανδρίτης **Στέφανος Καλλιστής**, εἶπε:

«Φως εἶδομεν τον Πατέρα, φως και το Πνεύμα, φωταγωγούν πάσαν κτήσιν».

Βάθος και ύψος, Παναγιώτατε Δέσποτα, αποκαλύπτει σε όλους μας η σημερινή μεγάλη Δεσποτική εορτή της Μεταμορφώσεως του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Ἄπλετο φως, ουράνια φωτοχυσία, υψηλά αποκαλυπτικά νοήματα αποτελούν κάποιες πτυχές της σημερινής εορτής.

«Εν τω Ναῷ εστώτες της Δόξης Σου, εν Ουρανῷ εστάναι νομίζομεν».

Κάθε Εκκλησία με την ευρύτερη έννοια ως Σῶμα Χριστού, εἶναι χώρος της Μεταμορφώσεως. Ἀλλά και η σημερινή εκκλησία, με την στενότερη έννοια του συγκεκριμένου Ναοῦ του Πολιούχου μας Ἁγίου Νικήτα, στον οποίον ευρισκόμεθα, ἐγινε και αυτή χώρος μεταμορφώσεως. Ο λόγος απλός.

Η Ὑμετέρα Πατριαρχική χοροστασία, με την απλότητα ἀλλά και το μεγαλεῖον της. Το πλήθος του λαοῦ του Θεοῦ, που συνέρρευσε α-

πό διάφορα μέρη, για να γίνει κοινωνός χαράς πνευματικής και ουρανίων δωρεών. Γι' αυτό όλα φωτεινά, όλα θεσπέσια σήμερα.

Ανατρέχω στην πλούσια υμνολογία της εορτής και σταματώ σ' ένα τροπάριο της ενάτης ωδής του κανόνος, που αναφέρει: «Έθελξας πόθο με Χριστέ και ηλλίωσας τω θείω σου έρωτι». Από αυτόν τον ιερό πόθο και τον κατά Χριστόν έρωτα, εθέλχθη και μια αγία ψυχή, ο μακαριστός γέροντας, όχι μόνο της Πάτμου, αλλά και ολόκληρης της Δωδεκανήσου, ο πατήρ Αμφιλόχιος Μακρής, τον οποίον Παναγιώτατε, ως οι πάντες γνωρίζομεν, πολύ ευλαβείστο.

Σταχνολογώ κάποιες σκέψεις σας, γραμμένες στον πρόλογο του βιβλίου του μακαριστού Γέροντος Παύλου Νικηταρά, «Ο Γέροντας Αμφιλόχιος Μακρής. Μια σύγχρονη μορφή της Πάτμου».

Ως Μητροπολίτης Χαλκηδόνος, γράφατε τότε Παναγιώτατε, μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Είχα την ευλογία του Θεού, ως μαθητής ακόμη της Χάλκης να συνδεθώ πνευματικά μαζί του, να με εξομολογήσει στην Πάτμο και στο Φανάρι και να φιλοξενηθώ, επί μίαν εβδομάδα στην Πάτμο, το καλοκαίρι του 1964. Δεν θα ξεχάσω ποτέ την ιλαρότητα του προσώπου του, την γλυκύτητα της φωνής του και την ακτινοβολία της μορφής του».

Αυτή η ακτινοβολία μορφή ενέπνευσε ευλαβείς κυρίες να συστήσουν Σύλλογο, με την επωνυμία «ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΗΤΑΣ» και να επιδοθούν σε έργα ευποιίας και ανακουφίσεως του πόνου των συνανθρώπων μας. Αυτός ενεφύτευσε τον ιεραποστολικό πόθο σε πολλές αγνές ψυχές. Σ' αυτόν εναπέθεταν τα βάρη των αμαρτιών τους, πολλοί άνθρωποι, κουρασμένοι από τις βιοτικές μέριμνες. Από αυτόν ενεπνεύστη και ο πατήρ Αμφιλόχιος Τσούκος, κάνοντας ένα τεράστιο μοναχοϊεραποστολικό έργο, με κέντρο τη Ρόδο, τον απόηχο του οποίου έργου και εμείς εδώ στη Νίσυρο βιώνουμε, λόγω πνευματικής σχέσεως.

Τέλος, ο μακαριστός Γέροντας Αμφιλόχιος Μακρής, παρότρυνε το Σύλλογο των κυριών να προχωρήσει στην ανέγερση του περικαλλούς Ιερού Ναού στον οποίον ευρισκόμεθα, προς τιμήν του Αγίου Νεομάρτυρος Νικήτα του Νισυρίου, πολιούχου ημών. Ας είναι αιωνία η μνήμη του. Πιστεύομεν ότι το πνεύμα του σήμεραν σκιρτά από αγαλλίαση. Παναγιώτατε, σε λίγο θα φύγετε από το νησί μας.

Σας ευχαριστούμε για μια ακόμα φορά, δια την μεγάλην χαράν,

την οποία μας edώκατε, με την παρουσία και την ευλογίαν σας.

Εκ μέρους των κυριών και δεσποινίδων του Συλλόγου «Άγιος Νικήτας» και συγχρόνων μυροφόρων της αγάπης, επιτρέψατέ μου να προσφέρω το παρόν αναμνηστικό δώρο, με την ευχή τα έτη σας να είναι πολλά, υγιεινά και τρισόλβια.

Αμήν».

Ο Αρχιμανδρίτης Στέφανος προσέφερε στον Οικουμενικό Πατριάρχη χειροποίητη εικόνα του Αγίου Νικήτα, εις ανταπόδοση δικής του προσφοράς μιας επάργυρης κανδήλας εις τον Ναό.

Από την εκκλησία του Αγίου Νικήτα, ο Πατριάρχης με την ακολουθία του μετέβη στον παρακείμενο Δημοτικόν Ξενώνα και παρέστη σε δεξίωση, που παρέθεσε προς τιμήν του το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Κυριών και Δεσποινίδων «*Ο Άγιος Νικήτας*».

Στη διάρκεια της δεξίωσης και απευθυνόμενος προς το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου, ο Πατριάρχης είπε:

Ίερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου καί φίλτατε έν Χριστῶ ἀδελφέ κύριε Ἀπόστολε,

Ἀγαπητά μέλη τῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν καί Δεσποινίδων "Ο "Άγιος Νικήτας",

Τέκνα έν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εὐχαριστοῦμεν ἀπό καρδίας τάς Εὐγενεστάτας κυρίας καί Δεσποινίδας τῆς Ἀδελφότητος "Ο "Άγιος Νικήτας" Νισύρου διά τήν τιμητικήν αὐτήν δεξίωσιν, τήν ὁποίαν ἠτοίμασαν διά νά ἐκδηλώσουν τόν σεβασμόν καί τήν ἀγάπην των πρὸς τήν Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καί πρὸς τά πρόσωπα τῆς ἡμετέρας Μετριότητος καί τῆς τιμίας συνοδείας ἡμῶν. Ἐπιδαφιλεύομεν δέ εἰς αὐτάς ὀλόθυμον τήν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καί τήν ἡμετέραν πατρικήν εὐχὴν καί Πατριαρχικήν εὐλογίαν, ἐπικαλούμενοι ἐπ' αὐτάς τήν χάριν καί τό

πλούσιον ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία ἀνέκαθεν προσέβλεπε μέ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς ἀγαθὰς ὑπηρεσίας, τὸν ἔνθεον ζῆλον, τὸ ἀκαταπόνητον θάρρος, τὴν ἀνυποχώρητον ἐφευρετικότητα καὶ τὴν οὐδέποτε ἐκπίπτουσαν ἀγάπην τῶν πιστῶν καὶ συνετῶν γυναικῶν. Διότι αὐταί, μέ πρότυπον τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ τὰς ἀκολουθησάσας τὸν Χριστὸν Μυροφόρους, αἱ ὁποῖαι καὶ ἠξιώθησαν νὰ γίνουν αἱ κήρυκες τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ πρὸς τοὺς Μαθητὰς Του, ἀναλαμβάνουν καὶ φέρουν εἰς πέρας ἐπιτυχῶς δυσχερεῖς ποιμαντικὰς καὶ κατηχητικὰς ἀποστολάς. Ἡ διατήρησις τῆς πίστεως κατὰ τοὺς βαρεῖς χρόνους κατὰ τοὺς ὁποίους δὲν ὑπῆρχον ἐπαρκεῖς διδάσκαλοι καὶ κατηχηταὶ τοῦ Γένους ἡμῶν, ὀφείλεται κυρίως εἰς τὰς εὐλαβεῖς μητέρας καὶ μάμμας, αἱ ὁποῖαι ἐδίδασκον τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐλάβειαν εἰς τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἐγγόνους αὐτῶν. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Ἁγίου Νικήτα τοῦ Νεομάρτυρος καὶ πολιούχου τῆς Νισύρου, τοῦ ὁποίου ὁ ἐν Νισύρῳ Ἱερός Ναὸς ἀνηγέρθη μέ πρωτοβουλίαν τοῦ ἤδη δεξιουμένου ἡμᾶς Συλλόγου, εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ἐγνώρισεν εἰς τὸν δεκαπενταετῆ υἱὸν τῆς τοῦτον ὅτι ἦτο βεβαπτισμένος Ὁρθόδοξος Χριστιανός, παρ' ὅλον ὅτι ἐγνώριζεν ὅτι λόγῳ τῆς ἐκουσίας ἀλλαξοπιστίας τοῦ συζύγου τῆς καὶ τῆς ἀκουσίας καὶ ἀνεπιγνώστου ἀλλαξοπιστίας τῶν κοινῶν τέκνων των, ἡ ἐπάνοδος τοῦ υἱοῦ τῆς Νικήτα εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν ἐσήμαινε τὸν βέβαιον θάνατον αὐτοῦ.

Τοιαύτης γενναίας μητρὸς ἀντάξια ἀπόγονοι εἶναι αἱ Νισύριαι, αἱ ὁποῖαι, ὡς προείπομεν, ἔσχον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

τοῦ Ἁγίου Νικήτα, ἀλλά καί ἐτέρου Ἱεροῦ Ναοῦ τιμωμένου ἐπ' ὄνόματι τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου. Ἀλλά τό πλέον σπουδαῖον εἶναι ὅτι καί σήμερον εἰς αὐτάς πρωτίστως ἀνήκει ἡ τιμή καί ἡ εὐθύνη τῆς διατηρήσεως τῶν ὠραίων τοπικῶν ἡθῶν, ἐθίμων καί παραδόσεων τῆς Νισύρου, ἀλλά καί τῆς χριστοπρεποῦς διαπαιδαγωγήσεως τῶν τέκνων των, τοῦ πολυτιμοτάτου θησαυροῦ των. Αὐταί δύνανται νά ὀργανώσουν τάς οἰκογενειακάς ἐορτάς, νά ἀναλάβουν τό κύριον βάρος τῆς προετοιμασίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν πανηγύρεων, νά ἐμφυσήσουν εἰς τά τέκνα των τήν ὀρθόδοξον πίστιν καί εὐλάβειαν καί νά φροντίσουν, ὥστε νά μή παραλειφθοῦν ὅσα ἡ ὠραία τοπική παράδοσις ἀπαιτεῖ.

Ἡμεῖς εὐχόμεθα ὀλοκαρδίως ὅπως ὅλαι αἱ γυναῖκες τῆς Νισύρου μέ τήν βοήθειαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί τῶν Ἁγίων Νικήτα καί Νεκταρίου, τοὺς ὁποίους πολύ εὐλαβοῦνται, καί πάντων τῶν λοιπῶν, διαπρέπουν πάντοτε εἰς τά καλά ἔργα, τάς ὠραίας πρωτοβουλίας καί τά πνευματικά κατορθώματα καί εὐαρεστοῦν τόν Κύριον καί Θεόν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Τούτου δέ ἡ χάρις, ἡ ἀγάπη καί τό πλούσιον ἔλεος εἶη μετά πασῶν αὐτῶν καί μετά πάντων ἡμῶν, οἱ ὅποιοι ἐκφράζομεν τήν μεγάλην ἱκανοποίησιν καί χαράν ἡμῶν, διότι περιστοιχούμεθα ἀπό ἀξίας μητέρας καί ἀδελφάς.

Αναγόρευση του Πατριάρχου
εις Επίτιμον Πρόεδρο της
Εταιρείας Νισυριακών Μελετών

Ἐτη συνέχεια των ανωτέρω, ἔλαβε χώραν ἡ Αναγόρευση τῆς Α.Θ.Π. του Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς Επίτιμον Πρόεδρον τῆς «*Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν*», κατόπιν ομοφώνου ἀποφάσεως του Διοικητικοῦ τῆς Συμβουλίου.

Στην προσφώνησή του, ὁ Πρόεδρος τῆς Εταιρείας **Κώστας Χαροφύλης** εἶπε:

«Παναγιώτατε,

Ὁ ευσεβὴς λαὸς τῆς Νισύρου, ἀρμοδίως καὶ προσηκόντως ἐξέφρασε τὴν μεγάλην χαρὰν, ἥτις τὸν διακατέχει κατὰ τὰς εὐσήμους ταύτας ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ προκαθήμενος τῆς κατὰ Ἀνατολὰς Μεγάλῃς του Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ πνευματικὸς μας πατὴρ εὐρίσκεται εἰς τὴν νῆσον μας. Εἰς τὴν ακριτικὴν, μικρὰν μὲν, ἀλλὰ μαρτυροτόκον Νίσυρον, πρὸς εὐλογίαν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ συμμετοχὴν εἰς τὰς εορταστικὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἐξακοσιοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱστορικῆς καὶ παλαιφάτου Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς.

Ἡ χαρὰ ὅλων μας καθίσταται ἐτι μεγαλυτέρα ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐχοροστάτησε σήμερον εἰς τὴν Θεϊὰν Λειτουργίαν, εἰς τὸν ομώνυμον ἱερὸν ναὸν τοῦ πολιούχου καὶ προστάτου τῆς νῆσου μας νεομάρτυρος Νικήτα τοῦ Νισυρίου, ὅστις εἰς ἡλικίαν μόλις δεκαπέντε ἐτῶν, ἠγίασε διὰ τοῦ τιμίου αἱματός του τὰ ὕδατα τοῦ Αἰγαίου, αὐτῆς τῆς κοιτίδος τοῦ Ἑυρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, καταστάς οὕτω «φρουρὸς Αἰγαίου Πελάγους», κατὰ τὸν ὑμνωδὸν τῆς ἐκκλησίας μας.

Ἀλλὰ ἡ Νίσυρος δὲν σεμνύνεται μόνον διὰ τὸν νεομάρτυρά της. Σεμνύνεται καὶ διὰ τὸν ὅσιον Γρηγόριον τὸν Γραβανόν, ἐκ τῶν πρωτοστατῶν τοῦ πνευματικοῦ κινήματος τῶν Κολυβάδων καὶ διὰ τὸν ἱερομάρτυρα Ὅσιον Ἰωάνν τὸν Γαρμπὴν.

Σεμνύνεται καὶ διὰ πλειάδα ολόκληρον ἐν ἀσκήσει λαμπάντων

Νισυρίων μοναχών και τέλος δια τους εξ Αρχιερείς, τους οποίους έχει μέχρι τούδε προσφέρει εις την Ορθόδοξον Εκκλησίαν, προς διακονίαν της πίστεώς μας. Δι' όλα αυτά τα μυρίπνοα άνθη του Παραδείσου, τους πολυφώτους Αστέρας του νοητού στερεώματος, σεμνύνεται η πατρίδα μας.

Τύχη αγαθή, η τεσσαρακοστή επέτειος από της ιδρύσεως της Εταιρείας μας και απ' ό,τι πληροφορούμαι, Παναγιώτατε και τεσσαρακοστή επέτειος από της εις διάκονον χειροτονίας σας, πολλά τα έτη σας, αυτές αι δύο επέτειοι συμπίπτουν με την εξακοσιοστήν επέτειο από της ιδρύσεως της Ιεράς Μονής της Παναγίας της Σπηλιανής, επ' ευκαιρία της οποίας η Α.Θ. Παναγιότης επισκέπτεται την Νίσυρον.

Δια το σημαντικόν τούτο γεγονός, της πρώτης επισκέψεως Οικουμενικού Πατριάρχου εις την νήσον μας, το Διοικητικόν Συμβούλιον της Εταιρείας μας, συναγαλλόμενον και συνεορτάζον μετά του Νισυριακού λαού, ομοφώνω αποφάσει ανεκήρυξεν Υμᾶς Επίτιμον Πρόεδρον αυτής, σεβασμού και νικηής αφοσιώσεως ένεκεν, τιμή τo πρώτον απονεμομένη.

Δόξαν και ευγνωμοσύνην αναπέμπομεν εις τον εν Τριάδι Θεόν, όστις ηνδόκησεν όπως, επί της ιδικής μας θητείας, λάβη χώραν η ευλογητή επίσκεψίς σας εις την νήσον μας και ηξίωσεν ημάς, όπως απονεύμεν την τιμητικήν αυτήν διάκρισιν.

Η Εταιρεία μας, Παναγιώτατε, επιστημονική Εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρος, έχουσα ως μέλημά της την διαφύλαξιν και προβολήν κάθε ιστορικού και λαογραφικού στοιχείου, καθώς επίσης και την προστασίαν της οικολογικής αρμονίας της νήσου μας, εν τω προσώπῳ σας τιμά, τον Πατριάρχην του Γένους, τον Ακρίτα φρουρόν και προστάτην της Βασιλίδος των πόλεων, των αλησιμονήτων πατρίδων και τον ενσαρκωτήν των θρύλων και των παραδόσεων της φυλής μας.

Ευσεβάστως παρακαλούμεν την Υμετέραν Παναγιότητα, όπως αποδεχθή τον απονεμόμενον τίτλον, ευλογούσα άμα την Εταιρείαν μας, όπως συνεχίση επιτυχώς το επιτελούμενον έργον, επ' αγαθῷ της φιλάτης μας πατρίδος Νισύρου.

Μετά την προσφώνηση, ο Πρόεδρος της Εταιρείας, εν μέσω χειροκροτημάτων των παρισταμένων, επέδωσε σε περγαμηνή το Δίπλωμα Αναγορεύσεως εις Επίτιμον Πρόεδρον, προς τον Οικουμενικόν Πατριάρχην, (Φωτ. 24, 25,) ο οποίος σε αντιφώνησή του είπε:

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
 Ἰερώτατοι καί προσφιλέστατοι ἅγιοι ἀδελφοί,
 Ἐντιμότατοι κύριε Πρόεδρε καί μέλη τῆς
 Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ ἀνακήρυξις τῆς ἡμετέρας Μετριοτήτος εἰς ἐπίτιμον Πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, εὐφῆμως καί εὐρέως γνωστοῦ πνευματικοῦ Σωματείου, ἀντανακλᾷ τά υἱικά αἰσθήματα ἀγάπης, σεβασμοῦ καί ἀφοσιώσεως ὑμῶν πρὸς τόν Χριστόν, τήν Ἐκκλησίαν Του, καί τόν Οἰκουμενικόν Θρόνον. Διό καί συγχαίρομεν ὑμᾶς τά ἔντιμα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν διὰ τόν χριστιανικόν προσανατολισμόν σας.

Τά τοπικά πνευματικά σωματεῖα, ὡς τό ὑμέτερον, καταγράφοντα ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς τοπικῆς ζωῆς καί συνθέτοντα μετ' ἀκριβείας καί ἐπιμελείας τήν ἱστορίαν τῆς τοπικῆς κοινωνίας, ἐπιτελοῦν ἀναμφιβόλως ἔργον ἐθνικῶν διαστάσεων. Καί τοῦτο, διότι διὰ νά ἀρθρώσωμεν εἰς τόν κορμόν τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καί διὰ νά κατανοήσωμεν καί ἐρμηνεύσωμεν τά ἱστορικά γεγονότα τῆς μεγάλης πατρίδος, βοηθούμεθα ἀπό τόν συσχετισμόν αὐτῶν πρὸς τά τῆς μικρᾶς πατρίδος τοιαῦτα. Διὰ τῶν ψηφίδων τῆς τοπικῆς ἱστορίας, συλλεγομένων συνήθως μεθ' ἱεροῦ ζήλου καί ἀγάπης, συνθέτομεν τό ψηφιδωτόν τῆς ἱστορίας τῆς συνόλης πατρίδος.

Τό τρέχον ἔτος συμπύπτει μέ τήν τεσσαρακοστήν ἐπέτειον ἀπό τῆς ἐν ἔτει 1961 ἰδρύσεως τοῦ ὑμετέρου λαμπροῦ σωματείου. Βεβαίως ρέκται Νισύριοι τῆς

διασπορᾶς εἶχον καί πρό αὐτοῦ ἰδρύσει συλλόγους εἰς τήν Βασιλεύουσαν, τάς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καί τάς Ἀθήνας. Ὁ ἐξειδικευμένος ὅμως χαρακτήρ τῶν ὀραματισμῶν τῶν ἰδρυτῶν του ἀπῆτει τήν ἰδρυσιν νέου συλλόγου, ὁ ὁποῖος θά ἐπεστράτευεν εἰς τάς τάξεις του ὅλον τό πνευματικόν δυναμικόν τῆς Νισύρου.

Πράγματι, ἐντὸς τῆς παρελθούσης τεσσαρακονταετίας, ἡ Ἑταιρεία ὑμῶν ἀνέπτυξεν σημαντικὴν δρᾶσιν ἀφορῶσαν εἰς τήν συλλογὴν, διάσωσιν καὶ μελέτην τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ τῆς Νισύρου, τήν καλλιέργειαν τῶν καλῶν τεχνῶν τόσον τῆς νήσου ὑμῶν ὅσον καί, εὐρύτερον, τῆς Δωδεκανήσου καὶ τοῦ Αἰγαίου, τήν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν φορέων καὶ προσώπων ἐχόντων παρεμφερεῖς πρὸς τήν Ἑταιρείαν σκοπούς, τήν εὐαισθητοποίησιν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ περιβαλλοντικῶν θεμάτων, τήν χορήγησιν ὑποτροφῶν εἰς φοιτητάς καὶ ἐπιστήμονας πρὸς μελέτην τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς γενετείας ὑμῶν.

Σημαντικὴ εἶναι καί ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότης τῆς Ἑταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν. Τό λαμπρόν Περιοδικόν "Νισυριακά", τό ὁποῖον ἤδη ἀριθμεῖ 14 ὀγκῶδεις τόμους, ἐν εἴδει κιβωτοῦ τῆς ἱστορίας, τῶν παραδόσεων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει τῆς νήσου, καί αἱ ὑπόλοιποι ἐκδόσεις αὐτῆς συμβάλλουν ἀποφασιστικῶς εἰς τήν ἐπιστημονικὴν διερεύνησιν τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος τῆς νήσου. Ἀξίως καὶ δικαίως ὁ ἐπαινος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐπέστεψε τό ἔργον ὑμῶν.

Εἶναι ὄντως συγκινητικόν καὶ ἀξιομίμητον τό

ἔργον ὑμῶν. Ἐν μέσῳ ριζικῶν καὶ ραγδαίων μεταβολῶν καὶ ἀνακατατάξεων εἰς οἰκουμενικὴν κλίμακα, ἀπειλοῦσῶν μέ ἰσοπέδωσιν τὰς πολιτιστικὰς ἰδιαιτερότητας, ἀγωνίζεσθε νὰ περισώσητε τὴν ἰδιαιτερότητα τῆς ἱστορικῆς καὶ πολιτιστικῆς φυσιογνωμίας τῆς προσφιλοῦς μας Νισύρου.

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησία, ἡ κοινὴ Μήτηρ πάντων ἡμῶν, παρακολουθεῖ πάντοτε μετὰ στοργῆς καὶ εὐλόγου ἐνδιαφέροντος τὰς πνευματικὰς καὶ πολιτιστικὰς δραστηριότητας τῶν τέκνων τῆς, συγχαίρει, ἐπαινεῖ καὶ καυχᾶται ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις αὐτῶν καὶ εὐχεται ὁ Κύριος νὰ χαρίζῃ ὑμῖν καὶ πᾶσι τοῖς Νισυρίοις ὑγείαν κατ' ἄμφω καὶ πᾶσαν κατὰ Θεὸν πρόοδον, εὐλογῆ δέ καὶ τό φιλογενές ἔργον ὑμῶν ἐπ' ἀγαθῶ τῆς μικρᾶς καὶ τῆς μεγάλης πατρίδος. Ἀμήν. (Φωτ. 26)

Μετά την αντιφώνηση της Α.Θ. Παναγιότητος, ἔλαβε χώραν ἡ παρουσίαση τῆς εκδόσεως τῆς Εταιρείας Νισυριακῶν Μελετῶν, με τίτλο «*Τὰ Δωδεκάνησα στὴν Φραγκοκρατία καὶ Ἰταλοκρατία*», που περιλαμβάνει τις εισηγήσεις στο Επιστημονικό Συμπόσιο που ἐγένετο στὴ Νίσυρο ἀπὸ τὸ Ἰδρυμα Ἐθνικοῦ καὶ Θρησκευτικοῦ Προβληματισμοῦ.

Λόγῳ ἐκτάκτου κωλύματος τοῦ Προέδρου τοῦ Ἰδρυματος καθηγητοῦ κ. Α. Αγγελόπουλου, τὴν παρουσίαση πραγματοποιοῖσεν ὁ υποψήφιος διδάκτωρ Θεολόγος **Ἰωάννης Σ. Κέντρης**.

Επίσκεψη στη Νησίδα «Γυαλί»

Μετά τις εκδηλώσεις αυτές, ο Πατριάρχης συνοδευόμενος από τα μέλη της ακολουθίας του, τους λοιπούς επισήμους και από πολύ κόσμο, μετέβη εις την απέναντι νησίδα «Γυαλί», προσκεκλημένος της μεταλλευτικής εταιρείας «ΛΑΒΑ», θυγατρικής εταιρείας της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, η οποία εκμεταλλεύεται τα ορυχεία ελαφρόπετρας, που υπάρχουν εις τη νησίδα.

Τον Υψηλόν επισκέπτη υποδέχθηκαν ο Πρόεδρος της ΑΓΕΤ Jeremy Watts και ο Διευθυντής της ΛΑΒΑ **Ελευθέριος Φαίδρος**, οι οποίοι εκπληρώνοντας επιθυμίαν του, τον ξενάγησαν στο χώρο των ορυχείων, όπου έγινε δεκτός με ενθουσιώδεις εκδηλώσεις από τους εργαζομένους.

Ο Πατριάρχης επέδειξε ενδιαφέρον για τον τρόπο λειτουργίας των ορυχείων, για την εξαγωγική πορεία, τις χώρες διακίνησης του προϊόντος κλπ. και απευθυνόμενος προς τους εργαζομένους, είπε:

Ἱερώτατε Μητροπολιῖτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἱερώτατοι ἐν Χριστῶ ἀδελφοί,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα, τὰ κατοικοῦντα τὴν
μικρὰν ταύτην νῆσον,

Χαίρομεν εὐρισκόμενοι μεταξύ τῶν ἐργαζομένων
εἰς τὴν Ἑταιρείαν "ΛΑΒΑ Μεταλλευτική καὶ
Λατομική", μίαν ἐκ τῶν μεγαλυτέρων μεταλλευτικῶν
ἐπιχειρήσεων τῆς Ἑλλάδος. Κομίζομεν εἰς ὑμᾶς, τοὺς
ἀνθρώπους τοῦ καθημερινοῦ μόχθου, καὶ εἰς τὰς
οἰκογενείας σας, τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἀγίας τοῦ
Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ σᾶς διαβεβαιοῦμεν
ὅτι σᾶς σκεπτόμεθα καὶ σᾶς ἀγαπᾶμε. Σᾶς
εὐχαριστοῦμεν δέ διὰ τὴν ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν, τὴν

ὅποιαν ἐπεφυλάξατε εἰς τὴν ἡμετέραν Μετριότητα καὶ εἰς τὴν τιμίαν συνοδείαν ἡμῶν. Σᾶς συγχαίρομεν διότι μέ τὴν ἐργασίαν σας βοηθεῖτε ὅλην τὴν Νίσυρον.

Ἐργάζεσθε εἰς τό ὄρυχεῖον Γυαλί, τό ὅποιον εἶναι ὁ δεύτερος μετὰ τόν Τουρισμόν πόρος συναλλάγματος εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Δωδεκανήσου καὶ ἀποφέρει εἰς τόν Δῆμον Νισύρου χρηματικά ποσὰ ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Οὕτως ἡ βραχονησίς αὐτή, μέ τὴν εὐλογίαν τῆς ἐλαφρόπετρας εἰς τὰ σπλάγχνα της καὶ μέ τὴν ἐργασίαν σας καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑταιρείας ΛΑΒΑ, μετεβλήθη εἰς νησίδα ζῶσαν, ἐργοτάξιον ἰδιαιτέρως δραστήριον καὶ πηγὴ ἀγαθῶν διὰ τὴν μικρὰν κοινωνίαν τῆς Νισύρου.

Ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται διὰ τὰ προβλήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, τὰ ὅποια ἀπασχολοῦν τὰ μέλη της, ἰδίως ἐκεῖνα τῶν ἀσθενεστέρων οἰκονομικῶς τάξεων.

Κατὰ τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας, πάντα τὰ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθὰ προέρχονται ἀπὸ τόν Θεόν, δι' αὐτόν δέ τόν λόγον οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δικαιολογεῖται νά τὰ χρησιμοποιοῖ ἑγωῖστικῶς, ἀλλά νά ἀποβλέπη εἰς τό καλόν ὄλων, ὅπως καὶ σεῖς ὅλοι, ἐργαζόμενοι καὶ διευθύνοντες, πράττετε.

Ὁ Χριστός εἶναι εἰς τό πλευρόν σας, συμπαραστάτης καὶ ἀρωγός καὶ φίλος. Ἄς προσβλέπωμεν εἰς Αὐτόν μέ ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην.

Εὐχαριστοῦντες καὶ πάλιν διὰ τὴν δοθεῖσαν εὐκαιρίαν νά ἐπικοινωνήσωμεν μετὰ τῶν προσφιλῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν Ἑταιρείαν καὶ νά

κομίσωμεν εἰς αὐτούς τὴν εὐλογίαν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα εἰς ὅλους ὑγείαν καὶ πᾶσαν κατὰ Θεόν πρόοδον. Εὐχόμεθα καὶ εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνοδικὴν πάντοτε τὴν πορείαν, ἐπ' ἀγαθῶ τῶν ἐργαζομένων, τῆς Νισύρου καὶ τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας γενικώτερον.

Τό δένδρον τό ὁποῖον θά φυτεύσωμεν ἐντός ὀλίγου πρό τοῦ Ναϊδρίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου εἶθε νά εἶναι πάντοτε θαλερόν, διά νά ὑπενθυμίζῃ τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς ὅλους ὑμᾶς.

Ἡ Χάρις καὶ τό πλοῦσιον Ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀγαπητοί. Ἀμήν.

Ἀπό τον χώρο των ορυχείων και διασχίζοντας το πυκνό πευκοδάσος του νησιού, ο Πατριάρχης μετέβη εἰς το μικρὸ ἐκκλησάκι του Ἁγίου Ἰωάννου του Προδρόμου, που τυχαία ἀνεκαλύφθη ἀπὸ τους ἐργαζομένους, μέσα στο δάσος και ἀπὸ τότε δέχεται τη φροντίδα της Ἑταιρείας. Ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν περιήγηση, παρακάθισε σε γεύμα, που παρέθεσε ἡ Ἑταιρεία «*Λάβα*» πρὸς τιμὴν του ἰδίου και της ἀκολουθίας του, στο ὁποῖο παρεκάθισαν και οἱ ἐργαζόμενοι του ορυχείου, καθώς και ὅλοι οἱ συνοδεύοντες τον Πατριάρχη (Φωτ. 27).

Ἐκ μέρους της Ἑταιρείας προσεφώνησε τον Πατριάρχη ο Διευθύνων Σύμβουλος **Ἐλευθ. Φαίδρος**, ο ὁποῖος τον ευχαρίστησε για τὴν τιμητικὴ επίσκεψή του, ἀναφέρθηκε εἰς το πνευματικὸ ἀνάστημα και στην παγκόσμια ἀκτινοβολία του, στον ἀγώνα που διεξάγει για τὴν ἐδραίωση και ἐνδυνάμωση της πίστεως των Ὁρθοδόξων και εἰς ἀνάμνησιν της ἐπισκέψεως, του προσέφερε παλαιὰν δερμάτινη ἐκδοση ἔτους 1530, με τα Πρακτικά της 3ης και 5ης Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἰς γλῶσσαν Λατινικὴν, θέμα, με το ὁποῖον ο Πατριάρχης ἔχει ἰδιαιτέρως ἀσχοληθεῖ και μελετήσει.

Ευχαριστώντας ο Πατριάρχης για τὴν πρόσκληση και τὴν υποδο-

χή, εξέφρασε τη χαράν του, γιατί βρίσκεται σε μια παραγωγική μονάδα και γιατί έχει την ευκαιρία να συναντήσει και να συνομιλήσει με τους εργαζομένους και απευθυνόμενος προς τους αμφιτρώονες και τους συνδαιτυμόνες είπε:

Ἰερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου κύριε Ἀπόστολε,
Ἰερώτατοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῆς Ἐταιρείας Λάβα,
Ἐντιμότατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Ἐκλεκτοί συνδαιτυμόνες,

Μετά πολλῆς τῆς χαρᾶς συμμετέχομεν εἰς τό γεῦμα τοῦτο, τό παρατιθέμενον εἰς τήν ὀλιγανθρωποτέραν νῆσον ἐκ τῶν ὄσων ἔχομεν ἐπισκεφθῆ. Χαίρομεν δέ διά πολλούς λόγους.

Ὁ πρῶτος εἶναι ὅτι ἡ ἀγάπη μας, κατά παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἐξίσου μεγάλη δι' ἕκαστον συνάνθρωπόν μας εἴτε κατοικεῖ εἰς πολυπληθεῖς πόλεις εἴτε κατοικεῖ εἰς ὀλιγανθρώπους νησίδας ἢ ἐρημητήρια. Αὐτό εἶναι συνέπεια τῆς ἀπείρου ἀξίας, τήν ὁποῖαν ἀποδίδομεν εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον σύμφωνα μέ τήν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος τόσον πολύ τιμᾷ ἕκαστον ἄνθρωπον, ὥστε διά τήν σωτηρίαν αὐτοῦ ὑπέστη σταυρικόν θάνατον.

Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι ὅτι τά ὅσα συμβαίνουν εἰς τήν νησίδα αὐτήν μαρτυροῦν τήν ὑπέρ τοῦ ἀνθρώπου συνεχῆ πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ Θεός ἐπροόκισε τήν νησίδα αὐτήν διά χρησίμου ὕλικου, ἡ ἐξόρυξις καί πώλησις τοῦ ὁποίου συντηρεῖ πολλές οἰκογενεῖας. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον φανερώνεται καί τό ὅτι εὐαρεστεῖται ὁ Θεός εἰς τήν διαμονήν ἀνθρώπων εἰς τὰς νήσους, διότι ἄλλως θά ἀπέθετε τό

πολύτιμον όρυκτόν εις άλλον τόπον.

Τρίτος λόγος είναι ότι βλέπομεν πόσον άποδοτική είναι ή καλή συνεργασία τής διευθύνσεως και τών εργαζομένων τής 'Εταιρείας "ΛΑΒΑ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΙΚΗ" και πόσον άγαθά δι' όλους αποτελέσματα έχει ή άγαστή συνεργασία τών ανθρώπων.

'Αλλ' ό πλέον άνθρωπινος και ένδιαφέρων λόγος είναι ότι μάς δίδεται ή δυνατότης τής άμέσου προσωπικής έπαφής μέ τούς ανθρώπους του μόχθου εις τό περιβάλλον τής εργασίας εις μίαν μικράν νησίδα εύρισκομένην έντός του πελάγους, ή όποία αισθανόμεθα ότι συμβολίζει τήν γήινην σφαίραν έντός του σύμπαντος. Έάν σκεφθώμεν ότι ό πλανήτης γή επί του όποίου ζώμεν περιβάλλεται από τό ούράνιον χάος, άποκεκομμένος από κάθε έπαφήν μέ άλλο ούράνιον σώμα, πλήν εκείνων τών έπαφών πού δύνανται νά πραγματοποιηθούν διά φωτεινών, ήλεκτρομαγνητικών και διαστημοπλοϊκών μέσων, αντίλαμβανόμεθα ότι σμικρογραφία τής καταστάσεως αύτης ύπάρχει εις τήν νησίδα Γυαλί, επί τής όποίας άπολαμβάνομεν τό πλούσιον γεϋμα, τό όποϊον ή καλωσύνη και ή γενναιοδωρία τών άγαπητών άμφιτρύονων μάς παραθέτει.

'Η πληρότης τής χαράς μας δέν έμποδίζεται ούτε έκ του μικρού μεγέθους τής νησίδος (άρα ή πλεονεξία δέν είναι προϋπόθεσις τής εύτυχίας), ούτε έκ του μικρού αριθμού τών κατοίκων της (άρα ή πολυανθρωπία δέν είναι άναγκαϊος όρος τής χαράς), ούτε έκ τής άπομονώσεώς μας από τόν λοιπόν κόσμον (άρα τό δυσχερές τής συγκοινωνίας δέν έμποδίζει τήν πνευματικήν επικοινωνίαν).

Ἀπομονωμένοι, λοιπόν, ὑλικῶς, ἀλλά συνδεδεμένοι πνευματικῶς μέ ὅλους μέ τόν ἀδιάσπαστον σύνδεσμον τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης, ἀπολαμβάνομεν τό πλούσιον τοῦτο γεῦμα τῆς ἀγάπης, εὐχαριστοῦντες ὀλοκαρδίως τόν προνοητήν τῶν πάντων Θεόν ἡμῶν καί πάντας τούς εὐγενεῖς οἰκοδεσπότας καί τούς διακονήσαντας ἡμᾶς. Καί ἐγείροντες τό κύπελλον προπίνομεν ὑπέρ ὑγείας καί εὐημερίας τῶν ἐργαζομένων εἰς τήν νησίδα ταύτην, ὑπέρ εὐοδώσεως τῶν ἐργασιῶν τῆς φιλοξενούσης ἡμᾶς Ἑταιρείας ΛΑΒΑ καί ὑπέρ θείου φωτισμοῦ, ὑγείας καί εὐημερίας τῶν διευθυνόντων τάς ὑποθέσεις αὐτῆς, ὥστε νά ἐργάζωνται ἐπιτυχῶς διά τό κοινόν καλόν, διά τήν εὐημερίαν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Πατριαρχικόν εγκώμιο προς τους Νισυριακούς Συλλόγους

Ἐπανερχόμενος στη Νίσυρο ὁ Πατριάρχης μετέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖο «Πορφυρίζ», στο ὁποῖον εἶχε καταλύσει, ὅπου σε εἰδικὴν ἐκδήλωση ἀπένειμε Ἀναμνηστικὸ Δίπλωμα τιμῆς καὶ εἰδικὸν ἀναμνηστικὸ Μετάλλιο στους Προέδρους τῶν ἀνά τὸν κόσμον Νισυριακῶν Συλλόγων, πρὸς τοὺς ὁποῖους ἀναφέρθηκε με ἐγκωμιαστικούς λόγους, γιὰ τὴ δραστηριότητά τους καὶ γιὰ τὸ ἀόκνο καὶ συνεχές ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπὴ τους πρὸς τὴ γενέτειρά τους Νίσυρον (Φωτ. 28).

Εἶπε συγκεκριμένα:

Ἱερῶτατε Μητροπολίτα Ρόδου καὶ λοιποὶ ἐν
Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί,
Ἐκλεκτοὶ παρόντες,

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ μετανάστευσις ἀπεδυνάμωσαν πληθυσμιακῶς πολλὰς νήσους καὶ ἀγροτικὰς περιοχάς, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἐδημιούργησαν ἐστίας συμπατριωτῶν μεταναστῶν, συγκεντρωμένων πολλάκις εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Ὁ ζωνὴρὸς σύνδεσμος αὐτῶν πρὸς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς των, ἡ ἀγάπη των πρὸς αὐτόν, πρὸς τὰ ὠραῖα ἡθῆ καὶ ἔθιμα καὶ τὰς παραδόσεις αὐτοῦ, καὶ ἡ συνήθως ψυχρὰ καὶ ἀπρόσωπος ἀντιμετώπισις τῶν μεταναστῶν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ νέου περιβάλλοντος ὤθησαν αὐτοὺς νὰ συμπήξουν τοπικούς Συλλόγους, ὥστε καὶ εἰς τὴν ξένην νὰ ἀναβιώνουν κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὴν πλήρη ζεστασιᾶς καὶ ἀνθρωπίνων σχέσεων κοινωνίαν τῆς προελεύσεώς των.

Οἱ Σύλλογοι αὐτοὶ ἔγιναν ὑποστηρικταὶ ἢ καὶ ἐκτελεσταὶ πολλῶν καλῶν ἔργων εἰς τοὺς τόπους καταγωγῆς τῶν μελῶν των καὶ πολλάκις ἀνέπτυξαν

ἀξιολόγους δραστηριότητας καταγραφῆς καί διασώσεως τοῦ λαϊκοῦ ἢ ἐν γένει τοπικοῦ πολιτισμοῦ.

Τό αὐτό συνέβη καί ἐπί τῶν Νισυρίων μεταναστῶν, οἱ ὅποιοι συνέπηξαν Συλλόγους Νισυρίων εἰς πολλάς ἡπείρους καί πόλεις, ὅπως τήν Κωνσταντινούπολιν καί τάς Ἀθήνας, τάς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, τήν Αὐστραλίαν, τόν Καναδᾶν, τήν Ρόδον, τήν Κῶ, κλπ..

Ὅλοι αὐτοί οἱ Σύλλογοι ἔχουν προσφέρει μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τήν Νίσυρον. Δι' ὅ καί μετά πολλῆς χαρᾶς καί ἱκανοποιήσεως ἐδέχθημεν νά ἐπιδώσωμεν εἰς τούς Προέδρους αὐτῶν τά τιμητικά διπλώματα καί τά μετάλλια τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, τά ὅποια ἀπεφάσισεν αὕτη νά ἀπονεύμῃ εἰς αὐτούς πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν πολλῶν ὑπηρεσιῶν των.

Ἡ τοιαύτη τιμή εἶναι σύμφωνος πρὸς τάς εὐαγγελικάς ἐντολάς. Συναφῶς γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος "δόξα δέ καί τιμή καί εἰρήνη παντί τῷ ἐργαζομένῳ τό ἀγαθόν" (Ρωμ. 2,10) καί "ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τάς ὀφειλάς...τῷ τήν τιμήν τήν τιμήν" (Ρωμ.13,7).

Ἀποτελεῖ μάλιστα μίαν ἠθικὴν παρότρυνσιν δι' ἀκόμη μεγαλυτέραν προσφοράν πρὸς τήν γενέτειραν καί ἀσφαλῶς ἡ παρότρυνσις αὕτη θά εὖρη ἀπήχησιν καί θά ἴδωμεν τούς Νισυριακοὺς Συλλόγους δραστηριοποιουμένους ἐντονώτερον ὑπὲρ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος ἐκάστου καί τῆς κοινῆς αὐτῶν πατρίδος Νισύρου.

Ἡμεῖς συγχαίρομεν ὀλοκαρδίως τούς ἐν λόγῳ Συλλόγους διὰ τό μέχρι τοῦδε ἐπιτελεσθέν ἔργον των καί ἐκφράζομεν εἰς αὐτούς τήν πλήρη Πατριαρχικὴν εὐαρέσκεϊαν.

Ἐπιδαφιλεύομεν δέ εἰς αὐτούς ὀλόθυμον τήν πατρικήν καί τήν Πατριαρχικήν ἡμῶν εὐλογίαν, δεόμενοι τοῦ Κυρίου ὅπως σκέπη καί προστατεύῃ αὐτούς καί τά μέλη των ἀπό παντός κακοῦ καί ὅπως ἐμπνέῃ καί κατευθύνῃ αὐτούς διά τοῦ Ἁγίου Αὐτοῦ Πνεύματος εἰς τάς καταλλήλους ἀποφάσεις καί ἐνεργείας ὑπέρ τῆς ἀγαπητῆς Νισύρου, ἔτι δέ ὅπως χαρίζεται εἰς αὐτούς ὑγείαν καί μακροήμερουσιν καί βίον εἰρηνικόν καί δημιουργικόν ἐπ' ἀγαθῶ αὐτῶν τε καί τῶν πέριξ αὐτῶν. Ἀμήν.

Αναμνηστικά ἐπέδωσε καί προς τα μέλη της ακολουθίας του, στους επισήμους προσκεκλημένους, ενώ ο Μητροπολίτης Ρόδου Απόστολος, προσέφερε, εκ μέρους της Μοναστηριακῆς Επιτροπῆς της Παναγίας Σπηλιανῆς, δῶρα προς τα μέλη της Πατριαρχικῆς ακολουθίας, (Εγκόλπιο προς τους Αρχιερεῖς καί επιστήθιο Σταυρό προς τους Αρχιμανδρίτες).

Με την ἐκδήλωση αὐτή περατώθηκε ἡ ιστορική ἐπίσκεψη στη Νίσυρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, ὁ ὁποῖος προ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀπηύθυνε προς τόν λαό τῆς Δωδεκανήσου τὸ ἀκόλουθο εὐχετήριο μήνυμα:

Λαέ τῆς Δωδεκανήσου, περιούσιε, εὐλογημένε καί ἠγαπημένε,

Ὅλοκληρώσαντες, θεία συνάρσει, τήν Πατριαρχικήν ἐπίσκεψίν μας εἰς τήν ἐκ τῶν Δωδεκανήσων φιλτάτην Νίσυρον, ἐπί τῇ συμπληρώσει ἑξακοσίων ἐτῶν ἀπό τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, δόξαν καί εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν τῷ Τρισαγίῳ Θεῷ ὅτι ἐπέτρεψε ταύτην. Ἔτι θερμάς εὐχαριστίας ἐκφράζομεν πρός τόν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Ρόδου κύριον Ἀπόστολον

διά τήν εὐγενῆ πρόσκλησιν καί τήν ἐγκάρδιον φιλοξενίαν καί πρὸς τοὺς τοπικοὺς ἄρχοντας καί τόν εὐσεβῆ λαόν τῆς Νισύρου διά τὰ πρὸς τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν καί τήν ἡμετέραν Μετριότητα ἐκφρασθέντα υἱικά αἰσθήματα ἀγάπης, σεβασμοῦ καί ἀφοσιώσεως.

Κατά τήν τριήμερον ἐν Νισύρῳ παραμονήν μας εἶχομεν τήν εὐκαιρίαν νά ζήσωμεν τόν σύνδεσμον τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος, ἀγάπης καί εἰρήνης, νά δοξολογήσωμεν τόν ἐν Τριάδι Θεόν, νά τελέσωμεν τό μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, νά πανηγυρίσωμεν τήν 600ῆν ἐπέτειον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, νά λιτανεύσωμεν τήν ἐφεστίαν αὐτῆς εἰκόνα. Ὡσφράνθημεν τό ἄρωμα τῆς εὐποιίας κατά τὰ ἐγκαίνια τῆς Γιαννιδείου Ἐστίας Νισύρου καί ἐπεσκεύθημεν τὰς διαφόρους γραφικὰς πολίχνας τῆς νήσου. Παρέστημεν εἰς σημαντικὰς πνευματικὰς καί ἐπιστημονικὰς ἐκδηλώσεις, προσεκυνήσαμεν εἰς Μονάς, συνηντήθημεν εἰς τήν νησίδα Γυαλί μέ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ καθημερινοῦ μόχθου. Συνηντήθημεν καί συναναστράφημεν μέ τοὺς ἄρχοντας καί μέ τοὺς εὐσεβεῖς κατοίκους τῆς Νισύρου. Συνειργάσθημεν μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν τῆς Δωδεκανήσου καί τοῦ Πατριαρχικοῦ ἡμῶν Ἐξάρχου Πάτμου πρὸς προώθησιν ἔτι περαιτέρω τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου διακονίας τοῦ εὐλογημένου καί πλουσίου εἰς αἰσθήματα καί ἀγάπην καί ἀφοσιώσιν εἰς τὰ ὅσια καί τὰ ἱερά τῆς πίστεώς του Λαοῦ τῆς περιοχῆς ταύτης.

Ἀναχωροῦντες σήμερον ἐκ τῆς Νισύρου καί ἐπιστρέφοντες εἰς τήν ἐν Φαναρίῳ ἔδραν ἡμῶν,

ἔμφορτοι θείων δωρεῶν καί εὐλογιῶν καί ἱερῶν βιωμάτων καί ἀνεξιτήλων ἀναμνήσεων, διαβεβαιούμενα ἅπαντα τόν Δωδεκανησιακόν Λαόν, τόν διατελοῦντα ὑπό τήν ἄμεσον κανονικήν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅτι ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία εἶναι φιλόστοργος Μητήρ δι' ὅλα ἀνεξαιρέτως τά τέκνα αὐτῆς.

Ἀναγνωρίζοντες ἐν συγκινήσει καί ἐν καυχῆσει τοὺς τε παλαιούς καί τοὺς προσφάτους μαρτυρικούς σας ἀγῶνας διά νά μή ἀποκοπῆτε καί ἀποσπασθῆτε ἀπό τοὺς κόλπους τῆς Μητρός Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία ἐξέθρεψεν ὅλους σας καί ἠνάλωσεν ἑαυτήν ὑπέρ τοῦ Γένους καί τῆς Ὁρθοδοξίας, προτρεπόμεθα πατρικῶς νά ἐξακολουθῆτε νά τηρῆτε τάς εὐαγγελικάς ἐντολάς, νά φυλάσσετε τάς τιμίας παραδόσεις τοῦ Γένους καί νά ἀγαπᾶτε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας τήν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν Μητέρα σας.

Μή ἐπιτρέπετε τά ξένα ἤθη καί αἱ συνήθειαι τῶν ἐπισκεπτομένων τάς παγκάλους νήσους, τάς ὁποίας εὐτυχεῖτε νά κατοικῆτε, νά ἐπηρεάζουν τήν ζωήν σας. Ἀντιθέτως, δείξατε διά τῶν ἔργων τήν πίστιν καί τό ἦθος σας, δείξατε τά καλά σας ἔργα, διά νά τοὺς ἐλκύσετε εἰς τήν ἐπίγνωσιν τῆς Ἀληθείας τῆς Πίστεώς μας.

Φυλαχθῆτε ἀπό τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καί τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκοσμικεύσεως. Διατηρῆτε ἄκρατον τόν οἶνον τῆς πίστεως, γρηγοροῦντες, προσευχόμενοι ἀδιαλείπτως καί καλλιεργοῦντες τάς ἀρετάς καί τήν ἀρχοντιάν τοῦ εὐσεβοῦς Γένους μας.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

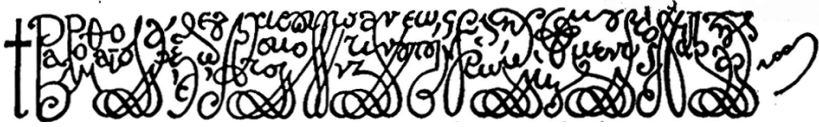
Ἐκφράζοντες τὴν πατρικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν διὰ τὴν πρόοδον, τὴν ὁποίαν σημειώνετε εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ βίου, ἰδίᾳ δέ τὸν πνευματικόν, καὶ διὰ τὴν ἀφοσίωσίν σας εἰς τὴν Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἐκ τῆς ὁποίας μεγάλως ἐνισχυόμεθα εἰς τό ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν μας, αἴρομεν χειρὰς εὐλογίας ἐπὶ ἕνα ἕκαστον ἐξ ὑμῶν, εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος στηρίξη, ἐνισχύη καὶ προάγη ὑμᾶς εἰς ἀρετὴν, ἐπευλογῇ δέ τοὺς τιμίους μόχθους καὶ τὰς ἀγαθὰς προθέσεις πάντων τῶν ἀγαπητῶν Δωδεκανησίων τῶν ἐνταῦθα καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς τιμώντων τό ὄνομα τῆς πατρίδος των.

Ἡ Χάρις καὶ τό πλούσιον Ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Από το ξενοδοχείο ο Πατριάρχης και η συνοδεία του ανεχώρησαν για το λιμάνι, όπου μια λαοθάλασσα, μεγαλύτερη εκείνης της υποδοχής, είχε συγκεντρωθεί και ανέμενε για να κατευοδώσει τον Πατριάρχη του Γένους και σεπτόν Προκαθήμενον της Ορθοδοξίας.

Κι εκείνος με πραότητα, με καλοσύνη και πατρική στοργή ευλόγησε το πλήθος, αποχαιρέτισε τις αρχές και τους λοιπούς επισήμους και ενώ το στρατιωτικό άγημα απέδιδε τις κανονισμένες τιμές, επέβη εις το πλοίο και ανεχώρησε για την Αλικαρνασσό και μέσω αυτής προς την έδρα του, εις το ιστορικό Φανάρι.

Λίγες μέρες μετά κι ενώ ο κόσμος του νησιού μας ζούσε ακόμα τον απόηχο της Πατριαρχικής επίσκεψης, ο Οικουμενικός Πατριάρχης **Βαρθολομαίος** απέστειλε προς τον Μητροπολίτη Ρόδου το ακόλουθο ευχαριστήριο Πατριαρχικό Γράμμα:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ρόδου, ὑπέριτμε καί
ἐξαρχε πασῶν τῶν Κυκλάδων Νήσων, ἐν Ἁγίῳ
Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν
Μετριότητος κύριε Ἀπόστολε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρα
Ἱερότητι καί εἰρήνη παρά Θεοῦ.

Ἐπανελθόντες εἰς τά ἴδια μετά τήν εὐλογημένην
ἐπίσκεψιν ὑμῶν εἰς τήν νῆσον Νίσυρον τῆς ὑμετέρας
θεοσώστου ἐπαρχίας, κατόπιν ἀδελφικῆς προσκλήσεως
τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς Ἱερότητος, προαγόμεθα ἵνα
εὐχαριστήσωμεν αὐτῇ ἐπί πᾶσιν οἷς παρέσχεν ἡμῖν
ἀγαθοῖς κατά τήν ἐπίσκεψιν, ἥτοι ἀγάπη, τιμῆ,
προσοχῆ, πρόφροσι λόγοις, πολυτίμοις δώροις, ἅτινα
πάντα καί δεόντως καί κατ' ἀξίαν ἐκτιμῶμεν.

Πεποιθήαμεν ὅτι ὁ ἑορτασμός τῆς 600ῆς ἐπετείου
τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐν Νισύρῳ Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας
Σπηλιανῆς ἐγένετο ἀφορμή ἐνισχύσεως τοῦ τε
θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν κατοίκων αὐτῆς καί
εὐρύτερον τῶν Δωδεκανησίων καί τοῦ ἀκαταλύτου
πνευματικοῦ αὐτῶν δεσμοῦ μετά τῆς Μητρός Ἁγίας
τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὃν καί ζηλοτύπως
διατηροῦσιν οὗτοι ἐπί αἰῶνας, θεωροῦντες, καί δικαίως,
τιμῆν καί προνόμιον αὐτῶν ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τήν
πρωτόθρονον ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίαν.

Ἐχάρημεν ὡσαύτως τήν ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς
λοιπούς ἀδελφούς Ἱεράρχας τῆς Δωδεκανήσου καί πρὸς
τοὺς πολυπληθεῖς ἀποδήμους Νισυρίους καί μὴ
ἐπισκέπτας τῆς Νήσου, οἵτινες ποικιλοτρόπως
ἐξεδήλωσαν τήν χαράν αὐτῶν ἐπί τῇ Πατριαρχικῇ ἐν
αὐτῇ παρουσίᾳ.

Εὐχαριστοῦντες καὶ πάλιν τῇ ὑμετέρα Ἱερότητι
 πᾶσιν, προτρεπόμεθα ὅπως διαβιβάσητε τὰς
 εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐλογίαν ἡμῶν τοῖς συνεργάταις
 ὑμῶν μέ ἐπί κεφαλῆς τόν Ὁσιολογιώτατον
 Πρωτοσύγκελλον ὑμῶν κύριον Παῖσιον, τόν πολλούς
 κόπους ἀναλαμβάνοντα καὶ ἐπιτυχῶς διεκπεραιώσαντα,
 ἀσπαζόμενοι δέ ὑμᾶς φιλήματι ἀγίῳ, ἐπικαλούμεθα ἐφ'
 ὑμᾶς καὶ ἐπί τὴν λογικὴν ποίμνην ὑμῶν τὴν χάριν τοῦ
 Θεοῦ καὶ τό ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος, ταῖς πρεσβείαις τῆς
 Παναγίας Σπηλιανῆς.

Ἰβ' Αὐγούστου κα'

Ἰβ' Αὐγούστου κα'
 ἀγαπῶντες ἐν Χριστῷ ἀδελφοί β.

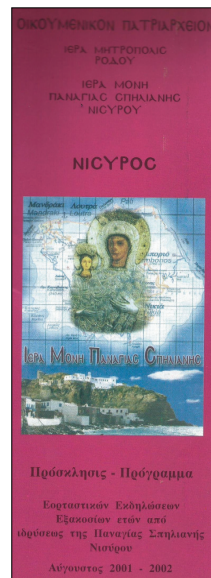
Φωτογραφικό Λπάνθισμα από την επίσκεψη

1. Αφίσα για την άφιξη του Παναγιωτάτου

2. Αφίσα για την άφιξη του Παναγιωτάτου

3. Πρόσκληση - Πρόγραμμα

4. Το Μοναστήρι της Σπηλιωτισσής από την κορυφή του βράχου, σκέπει και φρουρεί τη Νίσυρο.

5. Το άγημα απονομής τιμών και ο κόσμος αναμένουν στο λιμάνι την άφιξη του Πατριάρχου.

6. Ο Δήμαρχος Νισύρου Παναγιώτης Κατσιαματίδης, υποδέχεται τον Παναγιώτατο

7. Ο Παναγιώτατος απευθύνει χαιρετισμό αμέσως μετά την άφιξή του στο λιμάνι

8. Πορεία προς
τον Καθεδρικό Ναό
της Ποταμμίτισσας

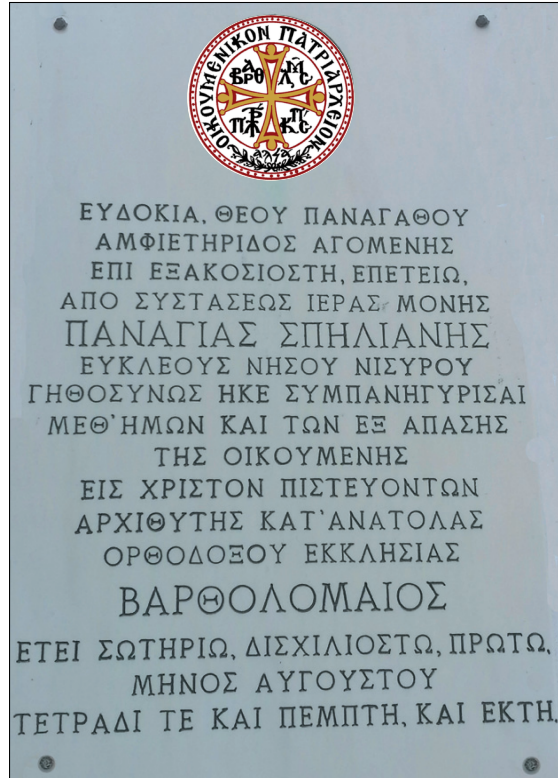

9. Ο Δήμαρχος Παναγιώτης Κατσιματίδης προσφέρει συμβολικό δώρο στον Παναγιώτατο, μετά την ανακήρυξή του σε Επίτιμο Δημότη Νισύρου

10. Από τον εξώστη του Δημαρχιακού μεγάρου, ο Παναγιώτατος ευλογεί τον λαό της Νισύρου

11. Αναμνηστική πλάκα
αποκαλυφθείσα από τον
Οικουμενικό Πατριάρχη

12. Στον Αρχιερατικό θρόνο στην Ι.Μ. Παναγίας Σπηλιανής

13. Στον Αρχιερατικό θρόνο στο Ιερό Ναό της Παναγίας Ποταμίτισσας

14. Ο Παναγιώτατος στην Ωραία Πύλη του ναού της Παναγίας της Ποταμίτισσας κατά τη Θεία Λειτουργία στις 5-8-2001

15. Απονομή από τον Παναγιώτατο του Οφικίου Ἀρχοντος Ακτουάριου στον Μεγάλο Ευεργέτη της Νισύρου Νίκο Γιαννίδη.

16. Κοπή της ταινίας εγκαινίων του αρχαιολογικού μουσείου Νισύρου, δωρεά Αφών Γιαννίδη

17. Ο Πατριάρχης απέναντι από τον Ιερό Ναό Γενεσίου της Θεοτόκου στον Εμπορειό

18. Ο καθηγητής του τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του ΕΚΠΑ Δρ. Δημήτρης Ι. Παπανικολάου, τότε Γεν. Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, ξεναγεί τον Παναγιώτατο στο ηφαίστειο της Νισύρου

19. Ομιλία του Πατριάρχου στο Συμπόσιο για το Περιβάλλον στο Ηφαιστειο

20. Συμβολική φύτευση ελιάς στο Ηφαιστειο της Νισύρου, βοηθούμενος από τον Μουφτή Ρόδου

21. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης στον Ιερό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου στα Νικειά.

22. Από την επίσκεψη στα Νικειά. Νισυροπούλες χορεύουν με τοπικές ενδυμασίες

23. Από την επίσκεψη στα Νικειά.
Η αειμνηστη Τόνια Καζακοπούλου, ασπάζεται το χέρι του Πατριάρχη.

24. Ο Πρόεδρος της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών μετά την επίδοση της περγαμνής για την αναγόρευση του Παναγιωτάτου εις Επίτιμον Πρόεδρον αυτής, συστήνει τα μέλη του Δ.Σ. της Εταιρείας.

25. Η περγαμηνή με το Τιμητικό Δίπλωμα αναγορεύσεως του Παναγιωτάτου εις Επίτιμον Πρόεδρον της «Εταιρείας Νισυριακών Μελετών».

26. Ο Παναγιώτατος, με τον Πρόεδρο και τα μέλη του Δ.Σ. της Εταιρείας Νισυριακών Μελετών, μετά την αναγόρευσή του σε Επίτιμο Πρόεδρο αυτής.

27. Γεύμα με τη Διοίκηση και τους εργαζομένους στο ορυχείο στο Γυαλί

28. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης απονέμει στον Γιάννη Χαροφύλη, Πρόεδρο του Συλλόγου Νισυρίων Αθηνών «Γνωμαγόρας», το αναμνηστικό μετάλλιο για τα 600 Χρόνια της Ιεράς Μονής Σπηλιανής.